

Tasavvuf ve Fizik

Prof.Dr. Mehmet Halil Oryan

www.ilimvetasavvuf.com

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Akıl İlmiyle Sırlar İlminin Karşılaştırılması

Sırlar İlminde Objektiflik

VARLIĞIN TASAVVUFTAKİ DAİRESEL YAPISI

Varlığın Dairesel Modeli

Felekler

Hareket ve Durağanlık

ZAMANIN TASAVVUFİ YORUMU

Zaman

Ed-Dehr

Ezel ve Ebed

Vakt

Hal ve Vakt ilişkisi

TASAVVUF VE KUANTUM FİZİĞİ

Kuantum Fiziği ve Klasik Fizik

Kuantum ve Klasik Fizik Farkının Tasavvufi Yorumu

Belirsizlik İlkesi

Dalga Fonksiyonu

De Broglie Dalga Özelliği

TASAVVUF VE İZAFİYET TEORİSİ

İzafiyet Teorisi Nedir?

İzafiyet Teorisinin Tasavvufi Yorum

TASAVVUF VE BÜYÜK PATLAMA (BİG BANG)

Büyük Patlama Nedir?

Doğanın Varlıksal (Ontolojik) Yapısı

Büyük Patlamanın Tasavvuf Açısından İncelenmesi

TASAVVUF VE HİGGS BOZONU

Higgs Bozonu Nedir?

Higgs Alanı Teorisinin Tasavvufi Yorumu

TASAVVUF VE KARA DELİKLER

Yıldızlar ve Kara Delikler

Kara Madde ve Kara Enerji

Yıldızların Tasavvufi Yorumu

Kara Deliklerin Tasavvufi Yorumu

Kara Madde ve Enerjinin Tasavvufi Yorumu

TASAVVUF VE ENTROPİ

Entropi Nedir?

Entropi Hakkında Tasavvufi Yorum ve Eleştiriler

Entropi Yasasının Batını (Manevi) Cephesi

Pozitivist ve Materyalist Felsefenin Çöküşü

YEDİ KAT GÖKLERİN SIRLARI

Yedi Kat Göklerin Yaratılışı

Miraç Hadisi ve Yedi Kat Gökler

Yedi Kat Gökler ve Felekler

Göklerden İnsanların Rızıklandırılması

İlahi Emirlerin Gökten Yere İnmesi

SONUÇ

KAYNAKÇA

“Rabbim İlmimi Artır”

“İlim Bahçesi Cennet Bahçesidir.” Hz. Ali (ra)

Giriş

İslam Tasavvufunda, evrendeki bütün varlıkların iki vechi (yüzü) olduğuna inanılır. Bunlardan biri görünen dünyaya bakan yüz ki, buna zahiri yüz de denir. Diğer batını yüzdür. Batını yüz, varlığın kendisini yaratan Rabbine bakan yüzdür. Varlıkların zahiri yüzleri akıl ve beş duyu ile algılanırlar. Bütün müspet bilimler, dolayısıyla fizik ilmi de varlıkların zahiri yüzlerini incelerler. Onlar zahiri yüzünün gerçeklerini akıl ve beş duyu ile anlamaya çalışırlar. Varlıkların batını yüzleri ise Sırlar İlmi ile öğrenilir. Sırlar ilmi tasavvufun konusudur. Sırlar ilminde elde edilen bilgiler vahiy ve keşif yoluyla elde edilirler. Varlıkların hakikatlerini anlayabilmek için her iki yüzün de dikkate alınması gerekir.

Sırlar ilmi akıl sınırının ötesinde olan bir ilimdir. Bu ilim peygamberlere ve velilere mahsustur. Sırlar ilmi insanın varlıklara bakış açısını, aklî ilimlere göre çok farklı yönler'e çevirir. Biz bu kitabımızda, fiziğin incelediği bazı konuların sırlar ilmi verileri ile ele almaktayız. Bu konular Varlıkların Dairesel Yapısı, Zaman Kavramı, Kuantum Fiziği, İzafiyet Teorisi, Büyük Patlama (Big Bang), Higgs Bozonu, Kara Delikler, Entropi ve Yedi Kat Göklerin Sırları'dır. Bu konularda fizik ilminin açıklayamadığı bazı olgu ve paradoksları, sırlar ilminin verileri ile açıklamaya çalışıyoruz. Böylece müspet ilim ile sırlar ilminin birleştiği ve ayrıştığı hususları açıklamış olacağız.

Akıl İlmiyle Sırlar İlminin Karşılaştırılması

Aşağıdaki bölümleri daha iyi anlayabilmek için, bir ön bilgi olarak akıl ilmi ile sırlar ilminin bir karşılaştırılmasını yapmanın faydalı olacağı kanaatindeyiz. Bu karşılaştırma yapılırsa şu tespitler elde ederiz:

- Akılcı ilim adamı, fikrinin otoritesi altında bağlanmış. Çünkü insandaki her gücün, serbestçe dolaşabileceği fakat dışına çıkamayacağı bir alanı vardır. Bir güç kendi hüküm sürdüğü alanın dışına çıkarsa hata eder ve yanlışlığa düşer. Bu da onun doğru yoldan sapmasıdır. Akıl gücü de aynı şekildedir. Aklında hüküm sürdüğü bir alanı vardır ve bu alanın dışına çıkarsa hata yapar.
- Fikir araştırmasıyla kesin doğru ile kesin yanlış ayırt etmek imkansızdır. Bu konuda insan Allah'a muhtaçtır. Dolayısıyla, fikir araştırmasının doğrusuyla yanlışını ayırt edip hüküm verirken başvuru kaynağımız Allah'tır. Sırlar ilminde ise, fikir gücünü kullanmadan, öğrenilmesi amaçlanan bilgileri elde etmek için işin başında Allah'a dönülür. Sufiler bu görüşü benimseyerek, Allah'ın verdiği bilgiye dayanarak davranmışlardır.
- Sırlar ilmine göre, Allah'tan alınan bilginin dışında gerçek bilgi yoktur. Yalnız Allah bilen ve öğretilendir. Bilgisini Allah'tan öğrenen birisinin bilgisine kuşku girmez. Dolayısıyla sırlar alimi, Allah'ı taklit edenlerdir.

► Eşyayı zatı ile bilmediği sürece kimse adına bilgi gerçekleşmez. Akıl yoluyla eşyanın zatını anlamak imkansızdır. Ancak keşif yoluyla anlaşılabilir. Bu da sırlar ilminin yöntemidir.

► İlahi keşif olmaksızın, kainatın olgularını incelemek insanı mutlak gerçeğe ulaştırmaz. Akli yöntemi kullananlar zorunlu olarak görüş ayrılığına düşerler. Bu nedenle, Ruhu'l-kudûs ile desteklenmiş mutlu grup, düşüncelerinden soyutlanma, güçlerinin sınırlanmasından kurtulmaya ve en büyük nur ile bütünleşmeye kendilerini adanmıştır. Bu durumda gerçeği olduğu hal üzere müşahede ederler. Bunu teyid eden ayetler şunlardır:

“Allah ona “Andolsun sen bundan gaflet içinde idin. Şimdi senden gaflet perdesini kaldırdık. Bugün artık gözün keskindir” der.” (Kaf, 50/22)

“Şüphesiz ki bunda kalbi olan ve hazır bulunup kulak veren kimse için elbette bir öğüt vardır.” (Kaf, 50/37)

► Fikir gücü, karıştırmaya ve güvenilir olmayan bilgiye yol açar. Dolayısıyla fikirle ilgilenmek sırlar ilminde bir perde olur.

► Sırlar aliminden doğru bilgi gelir ve bu delil sahibine şöyle der: Teorik düşüncenin verdiği yorum, onu söyleyenin kendi kastı olduğu ve dolayısıyla doğru bilgiden yoksunluğunun ta kendisidir. Bu şekilde bir bilgiye tesadüf etsen bile, bu bilginin mutlak bilgi olduğuna inanman iman açısından sakıncalıdır. Doğru bilgi, kendisiyle birlikte imanın kalacağı bilgidir. Mutluluk ise, imanla ve doğru bilgiyle irtibatlıdır.

► Hakk, herkesin kendisi hakkındaki inancının ve bilgisinin kendisidir. O bilgiler, Hakk’a delil oldukları bağlamda insanları perdelerler. Böyle bilgilere misal olarak, matematik, mantık ve doğa bilimlerini verebiliriz. Bu alanlardaki herhangi bir bilimde Allah’ı bilmeye götüren bir yol ve delil vardır. Fakat insanların çoğu, söz konusu bilime Allah’ı gösteren yönü aramak için eğilmez. Bu durumda bilim eleştirilir ve onun Hakka delil olduğu yön görülmez olur.

- İnsanı keşif bilgisine ulaştıracak yegane yol, bütün bilinenlerin ve bütün kainatı zihninden uzaklaştırarak, boş bir kalple Allah karşısında huzur murakabe ve dingillik halinde oturmasıdır. Kalbiyle Allah ismini zikreder ve kendisine Allah'ı bilmeye ulaştıracak delil aramaz. Bu itibarla, kapıya bağlanıp zikrederek kapıyı çalması Allah katında ona verdiği bir rahmettir.
- Görülen ve bilinen her şey mukayyetdir, yani kayıtlı, şartlı ve sınırlıdır. Dolayısıyla mutlaklığın yalınlığından aşağıdadır. Arzu edilen Hak Teâlâ ise, bütün kayıtlardan azadedir. O halde O'nu görüntü ve bilgi sahasının ötesinde aramak gerekir. Bu ise aklın idrakinin ötesindedir. Çünkü akıl, görülen ve bilinen şeylerin ötesini araştırmayı imkansız sayar.
- Kesin bilgi kalbin işidir. Hak Teâlâ tarafından ilham yoluyla vasıtasız olarak verilmiştir. Kalbin duyular vasıtasıyla Güneş'in varlığına inanması ilme'l-yakin türündendir. Kalbin ilham ile bilmesi ise ayne'l-yakin yerindedir. Aralarında büyük fark vardır.
- Bütün şer'i hükümler ve nübüwet kandilinden alınmış olan ilimler, manaları açık olarak doğruluğun tam merkezindedir. Onlara aykırı olan bilgi ve görüşler ise, tevil (yorum) ve keşif ile elde edilmiş olsa bile yanlış ve eğridir.
- Şeriat, ölümden sonraki tehlikeleri açıklıyor. Akıl da ileride olacak olan bu şeylerin mümkün olduğunu anlar, doğa da zararlı şeylerden kaçınmayı teşvik eder.
- Hanefi mezhebine göre, Allah'ı marifet (bilmek) aklen vaciptir (zorunludur). Hatta hiç peygamber görmeyen, din namına bir şey duymayan bir insan – mademki vardır- akli ile bu kainatın bir yaratıcısı olduğunu bulmakla mükelleftir ve bundan mesuldur. Fakat ibadet kısmı aklen bulunamaz. Bunun için nakil bilgisi gereklidir.

Sırlar İlminde Objektiflik

Bazı insanlar, sırlar ilminde keşif yoluyla elde edilen bilgileri kabul etmezler ve bu bilgilerin kendilerini bağlamadığını ileri sürerler. Tabii ki insanlara, keşif bilgilerini mutlaka kabul etmelidirler diye bir dayatma söz konusu değildir. Ancak bu bilgilerin muhtevası ve elde ediliş yöntemi, hemen baştan ret edilecek bir husus değildir. Çünkü, sırlar ilmi, herkesin onu elde etmesine açıktır. Bununla beraber bazı koşullarda söz konusudur. Birincisi, kişi buna kabiliyetli olmalıdır. İkincisi, kendisine bunu öğretecek bir kamil mürşidin nezdinde sıkı bir eğitime tabi olmalıdır. İnsan bu şartları sağladıktan sonra sırlar ilmine vakıf olabilir. Fakat birçok insan, fazla uğraşmadan keşif bilgilerine ulaşmak isterler. Bunun ise imkansız olduğu açıktır. Ayrıca sırlar ilmine sahip olan ve birbirleriyle gerek zaman bakımından gerekse mekan bakımından tamamen farklı konumlarda bulunan insanların açıkladıkları keşif bilgileri, birbirlerine tamamen uygun olup aralarında bir çelişki yoktur. Bu nedenle sırlar ilmi objektif bir ilimdir.

Aynı durum diğer akli ilimlerde de vardır. İyi bir fizik alimi olmak için, insanın, iyi bir bilim merkezinde gayet zor bir eğitim geçirmesi zorunludur. Ayrıca böyle bir eğitim için de kabiliyetinin bulunması gerekir. Bu demektir ki, önüne gelenin iyi bir bilim adamı olması mümkün değildir. Fakat nedense insanlar fizikçilerin araştırma sonuçlarını, anlamasalar da itiraz etmeden kabul ederler, ama sırlar ilmine sahip alimin keşif bilgilerine hemen itiraz ederler. Bu, ilim kavramının ne olduğunun, insanlar tarafından iyice bilinmemesinden ve kendilerindeki İslam inancının yeterli derecede oluşmamasından kaynaklanmaktadır.

Varlığın Tasavvuftaki Dairesel Yapısı

Allah ilk cismi var ettiğinde kendisine bir şekil gerekli olmuştur. Çünkü şekil cisimlerin özelliklerindendir. Cisimde ortaya çıkan ilk şekil dairedir ve o şekillerin en üstünüdür. Çünkü daire bütün şekilleri içerir. Daire şekiller arasında, harfler arasındaki elif harfi gibidir. Yani bütün şekiller daireden elde edilebilir. Bir daire içine, köşeleri dairenin çevresi üzerinde olacak şekilde her türlü şekil çizilebilir. Ama tersi doğru değildir. Her şekil içine bir daire çizilebilir diyemeyiz.

Varlığın Dairesel Modeli

Tasavvufta varlığın dairesel bir yapıya sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu yapıyı İbn Arabî Hazretleri Fütûhât-ı Mekkiyye adlı kitabında (Cilt 12, s.320) aşağıdaki şekilde anlatılmaktadır.

İbn Arabî Hazretlerine göre, dairenin merkezinde Hakk vardır. Yani merkez noktada bütün alemlerin Rabbi vardır. Dairenin çevresinin dışında ise imkansız olan Yokluk vardır. Dairenin merkezi ile dairenin çevresinin dışında kalan yokluk arasında bütün mümkünler vardır. Yani bütün alemlerin varlıkları daire merkezi ile daire dışındaki yokluk arasındadır. Dairenin yarıçapı Allah Teâlâ'nın yaratmasının genişliğidir. Geometrik olarak daireyi tanımlayan onun merkez noktasıdır. Dolayısıyla daire bir noktayla ortaya çıkmıştır. Bunun anlamı ise bütün mümkünlerin Hakk sebebi ile ortaya çıktıklarıdır.

Nokta çevrenin varlık sebebiyken, çevre noktanın bilinme sebebidir. Çünkü bir dairenin oluşması için önce onun merkez noktasının bilinmesi gerekir. Dairenin çevresi bilinirse dairenin merkezi de bilinmiş olur. Bu geometrik olarak kolaylıkla bulunabilir. Dairenin iki girişinin orta dikmelerinin kesim noktası merkezi verir.

Bu yapıda bir dualite mevcuttur. Şöyle ki, nokta çevrenin varlık sebebiyken, çevre noktanın bilinme sebebidir. Buna göre nokta Hak ve halk, çevrede Hak ve halktır. Çünkü, nokta ve çevre birbirleriyle karşılıklı olarak ilişkilidir.

Tasavvuf açısından, dairenin çevresi bilgi bakımından noktayı korurken, nokta (merkez) varlık bakımından çevreyi korur. Bunların hepsi görülen ve görendir. İnsan indirilmiş zikirdir. Öyleyse korunan sensin. Zikir ancak seninle indi. Öyleyse koruyanda sensin. Bu dualite şu ayette dile getirilmiştir: “*Şahid ve meşhuddur*” (Buruc, 85/3).

Dairelerin sayısı ne kadar çok olursa olsun, bir daire ortaya çıktığında, daireleri ortaya çıkaran ilk daire, ortaya çıkan dairede bilinmeden ve idrak edilmeden gizli bir şekilde kalır. Çünkü kendisinden uzak veya yakın olsun, her daire onun suretindedir. Sonradan ortaya çıkan dairelerin sayısı cinslerin hazinelerinin sayısı kadardır. Her daire hakkında “gördün – görmedin” hükmü vardır. İşte bu şehadet içinde gaybdır. Yani her eşya varlığı boyunca bir dairesel hareket yapar. Varlığı boyunca eşyanın bir görünen zahiri tarafı, bir de görülmeyen batını tarafı vardır.

Varlığın dairesel modelinden şunları söyleyebiliriz: Bu modelde, başlangıç ile son birbiri ile bağlanmıştır. Başlangıç ile son arasında bağlayıcı bir sebep ve geçerli – tutucu bir bağ olmasaydı daire tamamlanmazdı. Başlangıç ve son arasındaki bu bağ ile, birisi diğeri vasıtasıyla bilinmiş ve son başlangıcın hükmüne göre sabit denilmiştir. Buna göre son başlangıcın aynısıdır. Bu zorunlu ve doğru bir hükümdür.

İnsan türeyen cinslerin içinde en sonuncusudur. Bu itibarla, yukarıdaki daire modeline göre insan, aklın benzeridir ve ona bağlanmıştır. Çünkü dairenin başlangıcı İlk Aklın var olmasıdır. Bir rivayette, ilk aklın Allah’ın yarattığı ilk şey olduğu bildirilmiştir. Şu halde ilk akıl ilk cinstir ve cinslerin yaratılması insan türünde sona ermiştir. Böylece daire tamamlanmış ve dairenin sonu başına bitişip daire meydana geldiği gibi, insan da ilk akılla bitişmiştir. Söz konusu dairenin iki ucu arasında ise Allah’ın yaratmış olduğu alemin bütün cinsleri bulunur. Bu iki uç aynı zamanda kalem olan ilk akıl ve son varlık olan insandır.

Bir şey için doğruluk, vaad edildiği sebebin dışına çıkmamak demektir. Hakk'ın yolunun doğruluğu ise daireseldir. Dairesel doğruluk, tam bir daire olmak demektir.

Felekler

Cismin kabul ettiği ilk şekil dairedir. Bu şekile **felek** denmiştir. Felek daire demektir. Feleklerin hareketinden cisimler alemi ortaya çıkmıştır. Yıldızların feleklerde hareketleri vesilesiyle alemdeki rızıkların yaratılması için rükünlere (temel unsurlara) tesirler ve yağmurlar oluşur. Çünkü Arapçada sema (gök) aynı zamanda yağmur anlamına gelir.

Cisimler aleminde meyilsiz çizgi, yalnız varsayımsal olarak ve vehimde bulunabilir. Fiilen meyilsiz olmayan, yani doğrusal olan bir çizgi yoktur. Buna göre cisimler varlıkta hiçbir zaman doğrusal hareket etmezler, onlar daima dairesel bir hareket yaparlar.

İnsanların Kabe'yi tavaf etmeleri dairesel bir harekettir. Bu dairesel hareketteki hikmet, tavafın felekler makamından olmasıdır. Tavafta Kabe etrafında 7 defa dönülür. Felekler de yedi kat göklerden ibarettir. Kabe etrafında 7 defa dönmekle, yedi felek meydana gelir. Böylece insan yedi gökten ibaret olan felekler makamına yükselmiş olur. Bunun nedeni, Kabe etrafındaki dönüşün, feleğe özgü dairesel bir şekle sahip olmasıdır.

İlk cisim olan tümel cisim dairesel bir surette ortaya çıkmıştır. Çünkü Allah Teâlâ onunla boşluğu doldurmak istemiştir. Boşluğun her yerinin dolması ancak dairesel hareketlerle mümkündür. Bunun böyle olmasının nedeni de, eşyanın Allah'tan çıkıp tekrar Allah'a dönmesini temin etmektir. Çünkü bir varlığın Allah'tan çıktığı yoldan tekrar O'na dönmesi mümkün değildir. Bunu anlamak bugünkü fizik bilgileriyle mümkündür. Eğer cisim doğrusal bir hareketle Hak'tan çıksaydı, tekrar O'na geri dönmesi için ters yönde bir kuvvetin cisme etki etmesi gerekirdi. Halbuki dairesel harekette, cisme daima etki eden merkezci kuvvet sayesinde başlangıç noktasına dönebilir. Bu merkezci kuvvet, eşyanın yaratılması anından itibaren kendisini varlık aleminde ayakta tutan varlık tecellisidir. Aynı zamanda, kendisine yönelen her şeye Allah'ın Rahmetinin ulaşmasıdır.

Hakkın bütün yaratılmışlara nispeti de (bağı da) aynı nispettir. Burada asla bir başkalaşma söz konusu değildir. Bütün eşya, çevrenin parçalarının merkez noktaya bakması gibi, Hakk'a bakar ve kendilerine verdiği şeyi alır.

Felekler etkin, unsurlar ise zuhur ve tekvinin (yaratılışın) gerçekleştiği yerdir. Bu itibarla felekler kendilerinde ortaya çıkan treyenlerin anneleridir. Felek dairesel hareketten başka bir şekilde hareket etseydi, onun hareketiyle boşluk dolmaz, pek çok tabii mekan boşlukta kalırdı. Böyle bir hareketten de iş tamamlanmazdı. Tabii mekanların hareketle dolmasının eksik kaldığı ölçüde işin kendisi de eksik kalırdı. Bu ise Allah'ın dilemesine ve sebepleri koymasındaki hikmet ile uyuşmazdı.

Alemde devirler ve dönmeler olsa bile, alemde tekrar yoktur. Bütün bunlar yönelme ve gitmekten ibarettir. Geriye dönüş yoktur. Bu yaratılışın zenginliğindendir.

Allah insan sayesinde gökleri yok olmaktan korur. Bu nedenle insan evrenin direğidir. İnsan sureti yok olup, yeryüzünde nefes alan bir insan kalmadığında gök parçalanır ve bu şekilde yok olur. Aynı şekilde insanın yok olmasıyla dünya da yok olur. İşte kıyamet budur. Bu ifadelerden şunu anlıyoruz ki, Allah'ın alemdeki gerçek maksadı, gerçek halifesi ve ilahi isimlerinin ortaya çıkma mahalli insandır. Bu nedenle insan, alemin bütün hakikatlerini kendinde toplar.

Hareket ve Durağanlık

Tasavvufa göre hareketler, intikallerin ve yer değiştirmelerin kendilerinde meydana geldiği anlamlar ve sebeplerdir. Tasavvufa göre hareketler nispetlerdir. Bu nispetler, kendisinin mensup olduğu şeye göre hükümler verirler.

Durağanlık hareketin yokluğu, yokluk ise onların aslıdır. Durağanlık asıl üzere kalmak yani sabit olmak demektir. Bu ise mutlak anlamdan hareket etmeyen varlıkların yokluğa geri gidecekleri anlamına gelir. Yani mutlak anlamda hareket etmeyen bir varlık yok olur. Bu nedenle evrende her cisim hareket halindedir. Bu hareketlilik hem mikro düzeyde hem de makro düzeyde gözlemlenmektedir. CERN'deki deneylerde iki proton çarpıştırıldığında bu iki tanecikten enerji oluştuğu ve bu enerjiden başka taneciklerin ortaya çıkmasını bu bağlamda şöyle anlayabiliriz. Çarpışan protonlar tamamen merkezci bir çarpışma yaptıklarında kütle ve hızları aynı olduğunda durma noktasına gelirler. Böylece yok olurlar. Bu anda Allah Teâlâ, kendi irade ve kudretine göre yeni tanecikler yaratır.

Gerek mikro alemde ve gerekse makro alemde cisimlerin hareketleri lokal olarak eğriseldir. Ancak her eğrisel yörünge üzerindeki ufak bir parça bir dairesel hareketin parçasıdır. Dolayısıyla aslında cisimler anlık olarak daima bir dairesel hareketin içindedirler. Yani eğrisel yörüngeler aslında birçok dairesel yörünge parçalarının bir kombinasyonudur. Cisim, insanlara doğrusal hareket ettiği algısını verse bile bu hareket aslında evrenin tümüne göre daireseldir. Örneğin dünya üzerinde hareketsiz gibi algılanan bir cisim, dünyanın eğrisel bir yörünge çizerek hareket etmesi nedeniyle, evren içinde eğrisel bir yörünge üzerinde hareket etmiş olur. Cisimler evrende eğrisel yörüngeler çizerken, aynı zamanda kendi eksenleri etrafındaki hareketleri nedeniyle de bir dairesel hareket yapmış olurlar. Dolayısıyla cisimlerin daima dairesel bir yörüngede hareket ettiklerini söylemek yanlış olmaz. *“...onların her biri kendi yörüngesinde yüzerler.”* (Yasin, 36/40) ayeti bu anlamdadır. Burada yörünge kelimesi felek kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Bu ayette yüzme kelimesinin kullanılması, evrenin içinde boşluğun her yerini doldurmuş bir maddenin varlığını gerektirir. Çünkü yüzme fiili boşlukta olmaz, ancak bir ortamda olur.

Hareketin büyük bir otoritesi vardır. Hareketin hükmü cisimlerde ve onların ayrılmaz özelliklerinde görülürler. Ayrıca anlamlarda ve tanımlı bilinmeyen şeylerde ise akledilir olarak bulunur. Buna göre hareket varlıklarda tam olarak yayılmıştır. Allah'ın dışındaki her şeyde, hareketin ilk hükmü, sabit hakikatin ilahi ilimden dışı çıkması ve yokluk halinden varlık haline geçmesidir. Bunu şöyle de ifade edebiliriz: Alem ilahi bir hareketle var edilmiştir. Bu hareket, açılış esnasındaki anahtarın hareketidir ki bu da dairesel bir harekettir.

Herhangi bir varlığın istikrarda olması mümkün değildir. Yani varlıklar sabit ve değişmez bir durumda kalamazlar. Çünkü istikrar durağanlık, yani hareketsizlik demektir. Halbuki bütün varlıklar sürekli olarak bir durumdan başka bir duruma intikal etmektedir.

Tasavvufa göre hareket, ilahi emirle bir takım sırları ortaya çıkarmak için doğal ihtiyari harekettir. İlahi emir oluş alemine yönelir ve hareket ettirir. Örneğin elektronların çekirdek etrafındaki dairesel hareketlerinin nedeni atomu oluşturmaktır. Ayrıca çekirdekteki yüksek enerjinin dışarı çıkmasını engellemektir. Dünyanın gerek kendi eksenini etrafında ve gerekse yörüngesindeki hareketi, mevsimlerin oluşması, gece ile gündüzün meydana gelmesi gibi olguların temin edilmesi nedeniyledir. Havanın ağaç dallarını hareket ettirmesindeki amaç, atmosferde meydana gelen bozuk buharları ortadan kaldırmaktır. Bunun da amacı, alemde hastalıklara yol açacak durumları engellemektir. Yani rüzgar havayı pisliklerden arındırır ve havayı temizler. Öyleyse rüzgar, neticesinde etkin olan bir sebep değil, amaçlanan bir sebeptir. Etki, sebepleri koyan ve Allah'ı bilmede yaratıklar arasındaki üstünlük ortaya çıksın ve Allah'a şirk koşanın O'nu Birleyenden ayırılsın diye, onları kendisini örten perde haline getirene yani Allah Teâlâ'ya aittir.

Zamanın Tasavvufi Yorumu

Tasavvufta zaman kavramı çeşitli terimlerle ortaya çıkmaktadır. Bu terimler zaman, dehr, vakt, ezel ve ebed'dir. Bu terimlerin ayrı ayrı özellikleri vardır. Ed-Dehr, Allah Teâlâ'nın isimlerinden biridir. Zaman, ed-Dehr isminin işlevini yapması için gereken zarftır. Vakt, zamanın belirli bir andaki anlamıdır. Ezel ve ebed, Allah adına zaman sayılan şeydir. Bu terimler birbirleriyle yakından ilgilidir.

Zaman

Zamanın başlangıcı, Allah'ın Hz. Muhammed'in (sav) ruhunu yaratmasıyla olmuştur. Zaman, feleklerin hareketleriyle yaratılmıştır. Zaman bilgisi, en önemli ve en genel bilgilerden biridir. Zaman bir nispettir, dışta varlığı yoktur. Yani alemdeki olaylar ve varlıklarla bağlantısı vardır. Ama bir eşya gibi bir varlığı mevcut değildir. Bu bakımdan zaman ilahi bir zarftır. Zaman zarfı içinde alemdeki bütün olaylar ve oluşumlar cereyan eder. Buna göre zaman her şey üzerinde hüküm sahibidir. Zamanın dışında herhangi bir oluşum ve varlık düşünülemez. Zaman, hem Yaratana ve hem de yaratılanlara nispet edilir. Çünkü bütün oluş zaman zarfı içinde gelişmektedir.

Zamanın muzafı olduğu isim ed-Dehr'dir. Yani ed-Dehr isminin bütün yaptığı ve yapacağı işler zaman zarfı içinde olmaktadır.

Zaman 'Ne zaman?' sorusuyla ortaya çıkan bir nispettir. Alemdeki bütün oluşumlar ve varlıklar için 'Ne zaman?' sorusu sorulabildiğinden, zaman alemdeki bütün varlık ve oluşumlara nispet edilebilmektedir. Buna göre, bütün şart edatları zamanın isimleri olmaktadır. Bu şart edatlarıyla isimlendirilen zaman ise var olmayan bir şeydir.

Bir hadis-i şeriften öğreniyoruz ki, Peygamberimizin dünyaya gelmesiyle zaman ilk yaratıldığı günkü hale gelmiş oldu. Çünkü Hz. Muhammed (sav)'in ruhu ilk yaratıldığında gayb alemde hüküm sahibi idi ve zaman onun ruhunun yaratılmasıyla başlamıştı. Peygamberimizin (sav) gayb aleminde sahip olduğu hükmetme özelliği, dünyaya gelmesiyle zahir alemde de ortaya çıkmıştı. Bu nedenle, Peygamberimizin hüküm sahibi olması bağlamında, zaman ilk günkü başlangıç haline dönmüş oldu. Bu bize zamanın her şeyi içinde barındıran bir zarf olduğunu öğretiyor. Peygamberimizin (sav) hüküm sahibi oluşu da zaman zarfı içinde tahakkuk etmektedir.

Bir hadiste, Allah'ın zamanı dairesel yarattığı belirtilmiştir. Bir günün oluşmasını feleğin bir dönüşünü tamamlaması olarak algılamak mümkündür. Ancak bu dönüşü tamamlama bakana göredir, yoksa feleğe göre değildir. Örneğin güneşe bakan birisi güneşin hareketini gözüyle takip eder ve güneşin sağa doğru indiğini görür. Bu sağa doğru iniş güneşe göre değildir, bakan kişiye göredir. Çünkü biz güneşe bakmakla onun kendi yörüngesindeki hareketini göremeyiz. Biz dünyanın kendi eksenini etrafındaki dönmesiyle tamamlanan bir günlük dönüşü, güneş üzerindeki etkisiyle algılarız. Dolayısıyla güneşin dünyadan görünüşü, harekete bakan kişiye göredir.

Alemdeki her şey bir halden başka bir hale geçer. Bu halden hale geçiş, zaman alemi için her anda, nefesler alemi için her nefeste ve tecelli alemi için her tecellide olmaktadır. Hallerin bu farklılığı zamanların farklılığı nedeniyledir. Yani insanların hallerinin farklılaşmalarının nedeni, onların içinde bulundukları zamanların farklılaşmasıdır.

Zamanların farklılaşmalarının nedeni hareketlerin farklılaşmasıdır. Burada kastedilen hareket feleklerin hareketleridir. Feleklerin hareketlerinin farklılaşmasıyla gece ve gündüz meydana gelir. Aynı şekilde ayların ve mevsimlerin meydana gelmeleri de feleklerdeki hareketlerin farklılaşmasıdır. Çünkü gece ve gündüzün oluşması, dünyanın kendi eksenini etrafındaki dönüşünün oluşturduğu feleğin farklılaşmasıdır. Aynı şekilde ayların oluşumu ayın dünya etrafındaki dönüşünün oluşturduğu feleğin farklılaşmasıdır. Keza mevsimlerin oluşumu da dünyanın güneş etrafındaki dönüşünün oluşturduğu feleğin farklılaşmasıdır. İşte bunlara zamanlar denilir.

Devirler ve dönmeler olsa bile alemde tekrar yoktur. Bütün bunlar birer yönelme ve gitmekten ibarettir. Dairesel hareket ne dönüşü ne de ricatı olan bir hareket olarak algılanmalıdır. Yani zamandaki döngüler varlıkları tekrar ilk hallerine döndürmez. Her an varlıklar yeni oluşumlar içindedir. Fakat zamanlar, feleklerin dairesele hareket etmelerinden dolayı tekrarlanıyormuş gibi algılsa da, bunun alemdeki karşılığı tekrarlanma değildir. Çünkü alemler daima bir değişim içinde olup aynı durumun bir daha tekrar ortaya çıkması söz konusu değildir. Bu Allah Teâlâ'nın tecelliyatının zenginliğinin ve sonsuzluğunun bir neticesidir.

Allah hakikatleri var ettiğinde, hiç kuşkusuz kendisi için değil onlar için var etmiştir. Onlar, mekan ve zamanlar değişse bile, haller üzerinde bulunurlar. Allah hakikat ve hallerinden peş peşe ardışık olarak sonsuza değin, şeyleri kendilerine açar. Bununla beraber Allah'a göre iş tektir. Çokluk sayılanlardan kaynaklanmaktadır. Halbuki tasavvufî açıdan iş tektir.

Zaman, Allah'ın ezeli ve ebedi olması bakımından da mutlak (zorunlu) varlığın subutî (sabit) bir sıfatıdır. Bu sıfat Allah inancıyla birlikte karşımıza çıkmaktadır. Çünkü biz inanıyoruz ki, Allah ezeli ve ebedidir.

Ed – Dehr

Ed – Dehr, Allah Teâlâ'nın isimlerinden biridir. Ed – Dehr isminin zarfı zamandır. Bu isim bu bakımdan, bütün isimlerin sultanı olarak değerlendirilir. Bütün isimlerde olduğu gibi ed-Dehr isminin gerçek bir varlığı yoktur. Bu isim de, bütün diğer isimler gibi bir nispettir.

Dehr bütün zaman birimleri için makul ve akıl edilebilir bir hakikattir. Dehr ismi yardımıyla zaman içinde bütün birimler oluşmuştur. Dehr isminin hakikati pek yüce olduğundan ona Dehr Hazretleri diye hitap edilir. Dehr yalnız alemlerdeki zamanlarla ilgili hükme sahip olan değil, aynı zamanda ezel ve ebed'in de hükmüne sahiptir.

Bütün zaman ile ilgili nispetler dikkate alındığında, kendisi tek olsa bile Dehr dehirler olarak görünür. Bu tıpkı Hakk'ın mümkünlerin suretlerinde zuhur etmesi gibidir. Dehr ismi de çeşitli zaman birimlerinde zuhur etmektedir.

Bir hadis-i şerifte, Peygamberimiz (sav) dehr diye isimlendirilmesi bakımından zamanı tenzih etmiştir. Çünkü Dehr Allah'ın isimlerinden biridir.

Peygamberimiz (sav) Cenab-ı Hakk'ı bizim için “ed-Dehr” diye isimlendirmiştir. Fakat “tabiat” diye isimlendirmemiştir. Çünkü tabiatın (doğa) hükmü Dehr'in hükmünden farklıdır. Tabiat doğada var olan her şeyin aynıdır. Fakat Dehr, var olanların kendisi değildir.

Zamansal dehr, ed-Dehr isminin mazharıdır. İsim bilfiil zamanda ortaya çıkan şeydir. Hakk faildir. Edilgen olan ise Dehr'de ortaya çıkmıştır. Fiil, fail ile edilgen arasında bir haldir.

Hakk Teâlâ, İnsan suresinin (Dehr suresi) 1. ayetinde şöyle buyurmaktadır:

“Dehrin akışı içinde öyle zaman geçti ki, o dönemde insanın adı bile anılmazdı.”

Bu ayetteki ifade, zamanın insan yaratılmazdan önce de mevcut olduğunu ve zaman zarfı içinde dehrin akıp gittiğini tasvir etmektedir. Bu ifade yukarıdaki açıklamalarımızı teyid etmektedir.

Ezel ve Ebed

Zaman bilgisinden ezel ve ebedin bilgisine geçilir. Ezel, Allah Teâlâ'yı nitelendirdiğimiz ve O'nun adına zaman saydığımız şeydir. Ezel kelimesinin manası, Allah hakkında herhangi bir başlangıcın söz konusu olamayacağının ifadesidir. O'nun varlığının bir başlangıcı yoktur. Bilakis, O başlangıcın ta kendisidir.

Hakk ezeli olarak eşyayı takdir etti diyebiliriz. Fakat ezeli olarak eşyayı var etti diyemeyiz. Çünkü takdir etmek ilme dayanır. Hakk, ezelde kendi ilminde, eşyayı takdir etmiştir. Ancak eşyanın varlık kazanması ezeli değil zaman içinde olmuştur.

Ezel varlığı olmayan olumsuz (selbî) bir niteliktir. Çünkü o, Allah'ın aynı değildir ve Allah'tan başka bir şeyde mevcut değildir. Buna göre, ezel, Hakk'tan başka ve Hakk için zarf olan dışta mevcut bir şey değildir.

Alemin varlık olarak ortaya çıkmasıyla ezel dediğimiz zamanın birinci ucu da ortaya çıkmış olur. Çünkü zaman akışı başlamasa dehr olan ezelin anlam kazanması söz konusu olmazdı. Alemin varlık halinin zuhur etmesi şimdiki zamandır. Şimdiki zaman da dehr'dir. Şimdiki zaman da sonsuza kadar devam edecek ve diğer uç ulan ebedilik ortaya çıkacaktır. Ebedilik te dehrdir.

Şimdiki zaman süreklilik karakterine sahiptir. Dolayısıyla alem sürekli şimdiki zamanın hükmü altındadır.

İbn Arabî hazretlerine göre Allah için 'Zaman', ezeliyet, ebediyet ve zamansızlık anlamında bir gerçekliğe sahipken, insan için zamanın gerçekliği, içinde bulunduğu vakte aittir. Hakk'ın sonsuz zamanındaki gerçekliği varlığın şimdiki anında gizlidir. İnsan Hakk'la ancak sahip olduğu anda irtibat kurabilir.

Vakt

Vakt zamanda takdir edilmiş bir varsayımdır. Dolayısıyla zaman gibi var olmayan bir şeydir. Gece ve gündüz, ay, senenin vakitleri diye ifade edilen şeylerdir. Vakitler saatlere ve daha küçük birimlere kadar inebilir. Bütün bunların dışta bir varlıkları yoktur. Onlar bir takım nispet ve izafetlerden ibarettir. Vakit ve zamanın var olmaması yanı sıra, var olan şey yıldız ve feleğin kendisidir. Vakitler ise, felekte takdir edilen şeylerdir. Gerçekten var olan şeyler, mevcut olan feleklerin dairesel hareketleridir. Böylece vakitler, dairesel hareket eden feleklerde takdir edilen şeylerdir. Zaman da, bu vakitlerin içinde olduğu varsayılan mevhum bir şeydir. Bunlara göre, vakit, var olan bir şeyde - ki bu felektir- mevhum bir varsayımdır. Güneş veya herhangi bir yıldız, varlığı olmayan zaman denilen mevhum bir zarf içinde varsayılan bir takdirle kendi felekleri içinde hareket ederler.

Arif kul vaktin sahibidir (sahibü-l vakt). Rabbin huzurunda daima namazını kılarak, gerek hareket ederken ve gerekse dururken Rabbine yakaran arif kul, belirli veya belirsiz bir vakte sahip değildir. Çünkü kendisine Hakk'ta bir varid (ilahî tecelli) ulaştığında, onu kalbinde cem haline getirince artık onun keşfinde ne mazi ne de gelecek hatırası baş gösterir. Kul geçmiş ve gelecek düşüncesinden bomboş bir hale gelerek Hakk ile sarhoş olur.

Mevlana Hazretleri, Allah'la yaşanan bu özel vakitle ilgili olarak Cebrail (as) ın bile aşık ve maşuk arasında bir örtü hükmünde olacağını belirtir. Bununla ilgili bir hadis-i şerif şöyledir: *“Benim Allah’la öyle bir vaktim olur ki, o vakitte ne bir melek-i mukarreb ne de bir nebiyy-i Mürsel sığmaz.”* İmam-ı Rabbanî de Mektubât-i Rabbanî’de bu hadise atıfta bulunmuş ve Peygamberimizin (sav) miraçta Allah ile geçirdiği özel vakti bu hadis ile bağdaştırmıştır.

Kamil arif, her nefes ve zamanda, o nefes ve zamanın kendisine özgü isimlerin tecellilerinin verdiği bilgi ile Rabbi hakkında daha önce sahip olmadığı yeni bilgilere sahip olur. Bu durumda arif kul bakar ve geçmiş ile geleceği birleştiren özelliğin yokluk olduğunu anlar. Çünkü varlık, ancak şimdiki an içindir ve Allah'a ait olabilir. Şimdiki anın varlığı zati bir varlıktır. Şimdiki anda yokluk bulunmaz ve süreklilik sahibidir. Bu bakımdan şimdiki zaman (an) gerçek bir zarftır. Yokluk ise bir zarf değildir.

İnsan vaktinin oğludur (ibnü-l vakt). İnsan ne geçmiş zamanın ne de gelecek zamanın oğludur. Çünkü insanın varlığı geçmiş veya gelecek zamanda olmayıp şimdiki zamandadır. Bunun anlamı, gelecek ve geçmiş zamanın insan üzerinde herhangi bir hükme sahip olmamasıdır. Buna mukabil, şimdiki zaman süreklilik sahibi olup, alem ve insanlar daima şimdiki zamanın hükmü altındadır.

Şimdiki zamanın işlevi sürekli diye isimlendirilir. Şimdiki zaman, hiçbir şekilde varlığın bulunmadığı yokluğun iki ucu arasında bulunan bir varlıktır. Bu iki uç, geçmiş ve gelecek zamandır. Yaratılmış kulun özelliği geçmişte yokluk olduğu gibi gelecekte de yokluktur. Şimdiki zamanda ise 'dır' özelliği kazanır. Yokluk kul için gerçek bir nitelik olup kendisinden ayrılması mümkün değildir. Varlık anlamındaki 'dır' ise gerçek anlamda Hakk'a aittir. Hakk yokluk ile nitelenemez. Varlık O'nun aynıdır. Hakk'ın fiili kendisinden soyutlayıp sebebe izafe etmesi, Hakk'ın varlığına etkisi olmaz. Çünkü kulun yokluk olduğu, yokluğa ise hiç bir şeyin nispet edilemeyeceği kesindir.

Hakk fiili kendisinden soyutlayıp sebebe izafe etmiştir. Ama biz her fiilin bir sebebe dayandığını gözleriz. Ancak buradaki gerçek fail Allah'tır. Bu bütün tabiat olayları için geçerlidir. Çünkü mümkünler aslında anın ewelinde ve ahırında yokluktadır. Onlara yoklukta hiçbir nispet verilemez.

İnsanların bir kısmı gerçek failin zaman olduğuna inanmışlar ve kendilerinin ancak zamanın yok ettiğini ileri sürmüşlerdir. Bunun sonucunda doğayı kendilerine ilah edinmişler ve doğanın dışında gerçek bir failin olmadığını iddia etmişlerdir. Bugün bile bilimle uğraşan bazı insanların bu görüşte olduklarını maalesef görmekteyiz. Bunlara, Casiye suresinin 24. ayeti şu şekilde cevap vermektedir:

“Hem müşrikler dediler ki “Hayat, ancak bu dünya hayatımızdan ibarettir. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak geçen zaman yokluğa sürükler.” Halbuki onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece böyle zannederler.”

Ölünce insanın yok olacağını düşünenler, zamana ilah gözüyle bakanların nasıl bir dalalet içinde oldukları yukarıdaki ayetten anlaşılmaktadır.

İnsan vaktinin oğludur, ne geçmiş ne de gelecek zamanın oğludur. Bununla beraber insan geleceğe niyet edip geçmiş hakkında temennide bulunabilir. Fakat bütün bunların hepsini şimdiki zamanda yapar. Bunun nedeni insanın geçmiş ve gelecek zamanda değil şimdiki zamanda olmasındandır.

Şimdiki zaman (an), gerçek bir zarftır. Yokluk ise bir zarf değildir. Çünkü madum (yok) bir şey değildir. Yokluk ise la-şey'den (şey olmayan) ibarettir. Dolayısıyla la-şey başka bir şey için zarf olamaz.

Kulun yoklukla nitelendiğini söyledik. Böylece zaman yokluk olan geçmiş ve yokluk olan gelecek ile sınırlanmıştır. Fatıha suresindeki “*Beni ulaştır*” ifadesi gelecek zamana, “*hidayet ettiğin kimselere*” ifadesi ise geçmiş zamana aittir. Yoklukta ayırım bulunmaz. Bu nedenle arif kula, “*hidayet ettiğin kimselere beni kat*” diye dua etmesi emredilmiştir.

Hal ve Vakt İlişkisi

Sufi literatüründe vakt terimi, sufînin yaşadığı manevi tecrübe anını ifade için kullanılır. Bu bakımdan sufîlerin ‘hal’ kavramı ile de yakın ilgisi vardır. Bu durum mutasavvıflarca şöyle değerlendirmişlerdir:

Hal, kulun iradesi dışında bir anda kalbine gelen ve beraberinde kalbe rıza, tefviz (düşünceleri bırakma) ve benzeri vasıfları getirip yerleştiren durumdur. Kul o anda halinde ve vaktinde saflığa erişmiş olur. Ama bu hal daimi olmayıp bir süre sonra değişir.

Sufiler “Vakit keskin bir kılıçtır” derler. Çünkü, vakit aynen bir keskin kılıç gibi geçmiş ve geleceğin kökünü keser, dünün ve yarının derdini gönülden koparır. Ancak bu durum, bu işe ehil olanlar için geçerlidir. Ehil olmayanlar için tehlikeli olabilir.

Vakit ve hal arasındaki ilişki için şunlar da ifade edilmiştir:

Hal, vakit üzerine gelen ve onu süsleyen bir variddir. Beden için ruh ne ise vakit içinde hal onu ifade eder. Vakit mutlaka hale muhtaçtır. Çünkü vaktin kıyamı hal ile olup, duruluğu ve saflığı da onunladır.

Kişinin geçmişle meşgul olması ve gelecekle ilgili bir düşünceyi kalbinden geçirmesi, sufilerce Hakk’tan perdelenme olarak değerlendirilmiştir. Mevlana Hazretlerinin şu sözü bununla ilgilidir:

“Geçmiş ve gelecek Hakk’ı bizim gözümüzden saklar. Her ikisini de ateşe atıp yakın. Düşünüş, geçmişe ve geleceğe dairdir, bu ikisinden kurtulunca müşkül hallolur.”

İbn Arabî Hazretleri de insanın elde edeceği ilahi tecellinin de geçmişte veya gelecekte değil, içinde bulunan anda olacağını belirterek şöyle der:

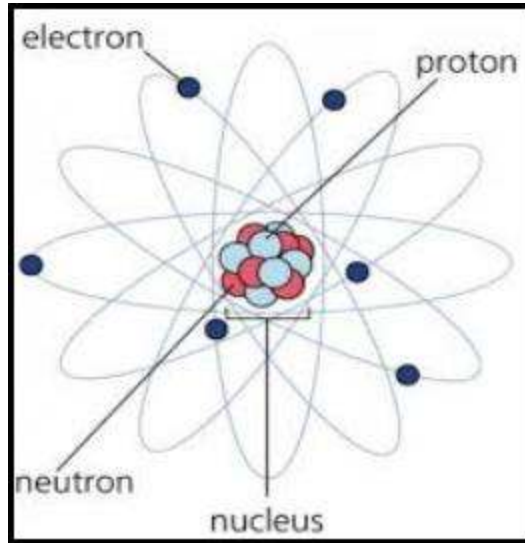
“O halde sana şu an hakim olan şeye dikkat et. Çünkü ilahi tecellinin geçmiş ve gelecek zamanlarla ilişkisi geçmiş ve gelecek yönünden değildir. İlahi tecelliye göre tüm zamanlar şimdiki zaman hükmünde olduğundan sen de ilahi tecellinin vakti olan şimdiki zamanda ancak onunla irtibata geçebilirsin”

Tasavvuf ve Fizik

Bu açıklamalar göre sufi, ancak vakitle zamansız ve mutlak varlık olan Allah Teâlâ ile irtibata geçerek, dünyevi duygulardan ve kendi hüviyetinden sıyrılıp, benliğinde ezeli oluşu hissedebilir. Bu bakımdan vaktin kıymetini iyi bilmeli ve onu iyi değerlendirmelidir. Bu konuda Cüneyd-i el-Bağdâdî Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

“Vakit değerli bir şeydir ve bir geçti mi bir daha geri gelmez. Şayet vakti Allah’ın zikrinden gafletle geçirecek olursan bir daha onu ebediyyen yakalayamazsın.”

Mevlana Hazretleri de bu konuda, şimdiki vaktin peşin ve var hükmünde olduğunu, geçmiş ve gelecek zamanın ise veresiye hükmünde olduğunu belirtir. Dolayısıyla peşini bırakıp veresiye ile meşgul olanların sonunda zarar edeceklerini ifade eder. “Yarın” demek sülük şartlarından değildir. Var olan veresiyeden zarar görür.

Tasavvuf ve Kuantum Fiziği

Kuantum Fiziği, madde ve ışığın, atom ve atom altı boyutlardaki durumunu inceler. Bu teori ile moleküllerin, atomların yapısını ve bu yapıyı oluşturan elektron, proton, nötron, kuark, gluon gibi taneciklerin özelliklerini anlamaya çalışır. Teori ayrıca, taneciklerin birbirleriyle olan etkileşimlerini ve bu taneciklerin ışık, X ışını, Gama ışını gibi elektromagnetik ışımlarla olan tepkimelerini ele alır.

Bu teorinin temelleri, 1900 lü yıllarda M.Planck, A.Einstein, N.Bohr, W.Heisenberg, E.Schrödinger, M.Born, J.von Neuman, P.Dirac, W.Pauli gibi fizikçiler tarafından belirlenmiştir. Kuantum fiziğinin çıkışı 1800 lü yılların sonlarına doğru, kara cisim ışıması, tayf çizgileri, fotoelektrik etkisi gibi klasik fiziğin açıklamada yeterli olamadığı olayların açıklanmaya çalışılması ile oluşmuştur.

Klasik fizik evreni sürekli olan modellerle açıklamaya çalışırken, kuantum fiziği evreni süreksizlik ile açıklamaya çalışmıştır. Birçok fiziksel olguların süreksiz bir yapıya sahip olduğu deneylerle anlaşılmıştır. Örneğin:

- Kara cisim ışıması kuantum denilen enerji öbekleriyle açıklanabilmiştir.(1900, M. Planck)
- Işğın foton denilen enerji paketlerinden oluştuğı anlaşıldı. (1905, A. Einstein)
- Atomun merkezinde bir çekirdek olduğu ve etrafında elektronların döndüğü tespit edildi. (1911-1913, E. Rutherford, N. Bohr)
- Işğın hem dalga hem de parçacık karakteri gösterdiği anlaşıldı ve bu özellik bütün maddelere genişletildi. (1923, L. De Broglie)

Klasik fiziğin verileri makro düzeydeki olayları açıklamada yeterli olurken, mikro düzeydeki olayları açıklamada yetersiz kalmıştır. Mikro düzeydeki olayları açıklamada kuantum fiziği etkili olmuştur. Bununla beraber iki teori arasında bir uyumluluk ilkesi vardır, şöyle ki kuantum fiziğindeki parçacıkların bulundukları belirli bir enerji seviyesini biraz değiştirdiklerinde davranışları klasik fizik ile açıklanabilir hale dönüşmektedir.

Klasik fizik evreni sürekli olarak modellerken, parçacıkları 6 parametre ile (3 konum, 3 momentum) ele alıyordu. Oysa çok fazla sayıda parametre ile tanımladıkları enerji alanlarında bu modeller yeterli kalmamıştır. Kuantum fiziğinde parçacıklar, 6 parametre ile tanımlamak yerine bir dalga fonksiyonu ile tanımlanır. Bu dalga fonksiyonu parçacığın bütün bilgisini içerir. Ancak bu bilgiler bir olasılık fonksiyonu ile ifade edilmektedir. Yani dalga fonksiyonu olasılıkları gösteren bir ölçü olarak değerlendirilmektedir. Buna göre kuantum fiziği temelde bir olasılık teorisidir. Dalga fonksiyonu içinde sistemin bütün olası durumları vardır. Ancak burada bir belirsizlik vardır. Çünkü her soru sormamızda dalga fonksiyonu size başka cevaplar verebilir. Yani parçacık hakkındaki öğrenmek istediğiniz durumun birden fazla olası çözümleri olabilir. Bu da klasik fizik ile kuantum fiziğinin birbirlerinden ayrıştığı önemli bir konudur. Tanecik hakkında birbirine bağlı iki fiziksel değişkeni bilmek isterken birisini ne kadar sıhhatli bilmek isterseniz, diğer fiziksel değişken hakkında daha da az bilginiz olur. Buna Heisenberg Belirsizlik İlkesi denir. Bu ilke 1927 yılında formüle edildikten bu yana, kuantum fiziği, temellerinde hiçbir değişikliğe uğramamıştır. Bununla beraber kuantum fiziği özellikle Einstein gibi tanınmış fizikçiler tarafından eleştirilmiştir. Kuantum fiziğinin en önemli eksiği, içinde kütle çekim kanununun yer almamasıdır. Bu nedenle izafiyet teorisi ile bağdaşması mümkün olmamıştır.

Kuantum fiziğinde bazı olaylar vardır ki, bunlar klasik olarak düşünmeye alışmış insanlar için çok yadırgayıcıdır. Bu olayların fiziksel nedenleri de tam olarak bilinmemektedir. Bu nedenle kuantum fiziği, üzerine çok rahat felsefe yapılabilir konumdadır. İnsanlar akıl yoluyla bazı felsefeler üretip bunları kuantum fiziğine benzetmeye gayret göstermişlerdir. Ancak bu felsefelerin büyük bir kısmı gerçek kuantum teorisi ile bazı konularda hiç uyuşmaz. Bir de bu felsefelere tasavvufi yorumlar eklenmekte ki, burada da ifade edilen şeylerin tasavvufla hiçbir ilgisi yoktur. İnsanlar düşünmek istediği her şeyi hem kuantum teorisine hem de tasavvufa mal ediyorlar. Gerçek kuantum teorisinden ve gerçek tasavvuftan habersiz olan büyük insan kitleleri bu görüşlere aldanarak hayranlık duymaktadırlar. Bunun engellenmesi için, insanların kuantum teorisini bilimsel tanım ve kavramlarla anlamaya çalışmaları gerekir. Aynı şekilde tasavvufu da gerçek sufilerin eserlerinden öğrenmelidirler. Ancak o zaman birçok yanlış şeyi alkışlamaktan kurtulurlar.

Biz, kuantum teorisine ve bu teorinin ilginç tespitlerine tasavvuf açısından yaklaşmak istiyoruz. Amacımız, teori ile tasavvuf arasında ne gibi benzerlikler ve eksiklikler olduğuna yorumlar getirmektir. Bu yorumlarda sırlar ilminin verileri kullanılacaktır. Bu nedenle söyleyeceklerimiz bir felsefe değildir. Çünkü sırlar ilminin verileri akıl yoluyla elde edilmiş değillerdir. Bunlar vahiy ve keşif bilgileridir.

Kuantum Fiziği ve Klasik Fizik

Kuantum fiziği ile birlikte, doğanın temel yasalarını kavrama ve yorumlama biçiminde iki büyük değişiklik gündeme geldi. Bunlardan birincisi, büyük ölçekli dünyanın düz doğrusal sürekliliğinin yerine, atom altı dünyasının yok olma ve var olmayı içeren çarpışmalı olayların almasıdır. Diğeri de kesinliğin yerini olasılığın almasıdır. Bu farklı görüşler nasıl birbirleriyle bağdaşabilecektir. Her iki görüşte kendi boyutlarında akıl edilebilirler.

Klasik fiziğin tipik bir yasası zorunluluk yasasıdır. Buna göre başlangıç koşulları bir defa belirlendikten sonra, olayın sonucunun zorunlu olarak tek türlü belirli olduğu ifade edilir. Örneğin bir maddenin belirli bir zaman noktasındaki yerini ve hızını biliyorsanız, Newton'un hareket yasalarının zorunluluğu altında bundan sonra istediğiniz bir zamanda nerede olabileceğini ve hızının ne olabileceğini hesaplayabilirsiniz.

Buna karşın kuantum yasaları size neyin olmak zorunda olduğundan çok, neyin olamayacağını söylemeye daha yakındır. Bu anlamda bunlara yasaklama yasaları diye bakılır. Örneğin bir proton ile başka bir protonun belirli bir enerjide çarpıştığı zaman çok sayıda olası sonuç söz konusudur. Her bir sonuç kendi olasılığında olmak üzere gerçekleşecektir. Ayrıca gerçekleşmeyecek sonuçların sayısı ise sınırsızdır. Bunları belirleyen de korunum yasalarıdır. Sanki korunum yasaları yasak koyan, yasağı uygulayan polisler gibidir. Elektrik yükünün korunumu en bariz olanıdır. İki protonun çarpışmasında elektrik yüklerinin korunması gerektiğinden, çarpışmadan sonra toplam elektrik yükünün +2 olması gerekir, çünkü her bir protonun elektrik yükü +1 dir.

Acaba korunum yasalarıyla uyumlu olan olası sonuçların tümü gerçekten gerçekleşebilir mi? Burada cevabın evet olması gerektiği açık olmasa da, fizikçiler bu sorunun yanıtının evet olduğunu düşünmektedirler. İzin verilen olasılıkların tümünün gerçekleşebilir gibi olması, bazı fizikçilerin zorunluluk fikrini tekrar meseleye dahil edilmesini beraberinde getiriyor: "Olabilecek her şey olmak zorundadır."

Kuantum Fiziği ve Klasik Fiziğin Farkının Tasavvufi Yorumu

Yukarıda anlattığımız klasik fizik ile kuantum fiziği arasındaki temeldeki farklılığı tasavvuf açısından ele alırsak şunları söyleyebiliriz:

Allah Teâlâ, alemde olup biten olayları bir sebep ve sonuç ilişkisine bağlamış ve bu konuda bazı kurallar belirlemiştir. Bu kurallar kıyamete kadar aynı kalacaktır. Alemde işleyen bu düzen bir yazılım programıdır. Bu yazılım programının yazanı ve uygulayanı Allah Teâlâ'dır. Ancak yazılım programının özünü (hakikatini), yani alemde uygulanan kuralların ve sebep-sonuç ilişkilerinin hakikatini görmek ve anlamak insanlar için ne kadar mümkündür. Gerek klasik fiziğin ve gerekse kuantum fiziğinin iddia ettiklerinin hepsi kısmen doğrudur. Fakat bütün bunlar başka açıdan yanlıştır. Bunun böyle olduğunu, herhangi bir tasavvufi açıklama yapmadan da görebiliyoruz. Her iki teorinin de doğru açıklayabildiği ve yanlış açıkladığı olaylar mevcuttur. Bunlara kısmen yukarıda örnek verilmiştir. Peki bu durum neden ortaya çıkmaktadır. Bunun tasavvuftaki cevabı şöyledir: Evrendeki her madde ve olayın iki veçhi (yüzü) vardır. Birisi Allah'a, yani yaratıcısına bakan yüzü (batını yüzü), diğeri evrene yani maddi aleme bakan yüzü (zahiri yüzü) dür. Bunlardan zahiri yüz fizik tarafından görülebilmektedir. Fakat Yaratana bakan batını yüz görülememektedir. Çünkü batını yüzü görmek akıl ve beş duyu ile mümkün değildir. Bu yüzü görebilmek için Sırlar ilminin bilgileri gerekir. Bu bilgiler de vahiy ve keşif bilgileridir. Bununla beraber, batını yüzün tamamı da vahiy ve keşif bilgileriyle tanınamaz. Çünkü yaratma olayında ilahi unsurlar vardır ki bu unsurlar Allah'ın Zatına aittir. Bunların görülmesi ve anlaşılması imkansızdır.

Bu açıklamalara göre, her fizik teorisinin açıklayabildiği ve açıklayamadığı, gördüğü veya göremediği hususların olması gayet normaldir. Çünkü eşyanın ve olayların hakikatini yani özünü mutlak olarak anlamak mümkün değildir. Aslında bunun böyle olması çok mantıklıdır. Çünkü aksi halde dünyanın bir imtihan yeri olmasının bir anlamı kalmazdı. Halbuki İslam inancımıza göre, insanlar ancak ibadet için yaratılmışlardır ve iman konusunda imtihanadılar. Eğer her şeyi tam olarak görebilseydik, herkes hemen iman ederdi ve imtihan diye bir şey olmazdı. Bu bakımdan Müslümanlar tabiat olaylarını, Kur'an ayetlerinin ve sahih hadislerin ışığı altında incelemelidirler. Evrende kurulu olan düzenin yaratıcısının Allah Teâlâ olduğuna iman edip, O'na karşı zorunlu görevlerini yerine getirmelidirler. Ahiret saadeti ancak bu şekilde elde edilebilir.

Kuantum fiziği tasavvufi yorumlara klasik fizikten daha yakındır. Çünkü kuantum fiziği, olayların olasılığı söz konusu olduğunu ve kesin olarak şunun gerçekleşeceği gibi bir ifadenin kullanılmasının mümkün olmadığını dile getirir. Bununla beraber, bazı fizikçilerin her olası sonucun muhakkak gerçekleşeceği şeklindeki iddiaları tasavvufa uygun değildir. Biz ehl-i tasavvuf olarak, hangi olasılıkların gerçekleşeceğinin ancak Allah'ın bilgisi altında olduğuna inanırız. Burada, ancak Allah dilerse o sonuç ortaya çıkar.

“Allah'ın dilemesi olmadıkça, siz dileyemezsiniz. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.”(İnsan, 76/30)

Allah'ın bilgisinin tamamına ise biz hiçbir zaman ulaşamayız. Dolayısıyla bütün olasılıkların gerçekleşeceğini söylememiz mümkün değildir.

“Ve sana ruh hakkında soru soruyorlar. De ki: “Ruh, Rabbimin bileceği bir şeydir. Size pek az ilim verilmiştir.” (İsra, 17/85)

Bu gerçeği gören bazı ünlü fizikçiler, tabiatın bu anlaşılmaz gerçeği karşısında, acaba boşuna mı uğraştıklarını yüksek sesle dile getirmişlerdir.

Belirsizlik İlkesi

Yukarıdaki açıklamaların en açık ispatını Belirsizlik İlkesi vermektedir. W. Heisenberg, bu ilkeyi 1927 yılında ortaya attığında şunu ifade etmiştir: “Belli bir anda bir taneciğin konumu ne kadar kesin olarak belirlenmişse, momentumu o kadar az kesinlikle bilinebilir; tersi de geçerlidir”. İlke sadece konum ve momentum için değil, zaman ve enerji gibi başka nicelik çiftler için de uygulanabilir. Yani, bir şeyi ne kadar kesin bilerseniz, onunla ilgili olan başka bir şeyi o kadar az kesinlikle bilebileceğiniz söylenmektedir. Diğer bir yaklaşımla, eğer bir niceliği tam olarak eksiksiz tamlıkta biliyorsanız, hakkında hiçbir şey bilemeyeceğiniz başka bir nicelik vardır.

Belirsizlik ilkesinin klasik fizikte karşılığı yoktur, fakat kuantum fiziğinin temelinde yer alır. Bu ilke yukarıda anlattığımız keşif bilgilerini teyit eder mahiyettedir. Bununla beraber tasavvufun ifade ettiği belirsizlik daha ileri seviyededir. Heisenberg'in ilkesinde iki nicelik karşılaştırılır. Halbuki tasavvuftaki belirsizlik tek bir nicelik için de geçerlidir. Örneğin bir elektronun konumunu mutlak olarak tespit etmek hiçbir zaman mümkün değildir. Çünkü bu tespitler her zaman bir yaklaşık değer olarak ifade edilirler. Bu yaklaşıklık nanometre mertebesinde. Yani ölçülenin bir alt sınırı vardır. Evrenin her noktası sınırsız bir şekilde iç içe olan yapılarla doludur. Bir atomun çekirdeğine inildiğinde taneciklerin dünyasına geçilmiş olur. Bu dünyanın içi, daima çarpışmalar, yok olmalar ve yeni yaratılmaların gerçekleştiği bir alemdir. Burada sınırlılık yoktur. Çekirdeğin içlerine ne kadar giderseniz gidin onun bir sonuna rastlayamazsınız. Bu tıpkı, matematikteki iki reel sayı arasında mutlaka bir başka reel sayının bulunması gibidir. Yani doğru üzerindeki noktalar fiziksel olarak tüketilemez. Aynı durum çekirdeğin içindeki 3 boyutlu alem için de söz konusudur. Bu alem fizik tarafından hiçbir zaman tüketilemez. Dolayısıyla bir taneciğin konumunu 3 parametre ile tam ve mutlak olarak belirleyemezsiniz. Bu tasavvufi anlamdaki belirsizliğe işaret etmektedir.

Bütün bunların nedeni, evrende herhangi bir şeyi bilmek mutlak olarak mümkün değildir. Kimileri bunu ölçü teknolojisinin yetersizliğine bağlasa da, bu evrenin batını ve zahiri taraflarının olmasındandır. Ölçü teknolojisi de sonuçta zahiri tarafta olan bir olaydır. O da bir yere kadar doğru sonuç verir. Bir şeyin ölçüsünü tam ve mutlak doğru olarak yapamıyorsak, bunun sebebi evrenin batını ve zahiri yönlerinin birbirlerinin dışında olmasındandır. Biz ölçü teknolojisi ile ölçümün zahiri tarafını görebiliriz, batını tarafını göremeyiz.

Eğer insanlar her şeyi akıl ve beş duyu ile tam olarak tanıyabilselerdi, Allah Teâlâ'nın insanlara peygamberler ve vahiy bilgilerini içeren kutsal kitaplar göndermesine gerek kalmazdı. Gerçek, birçok müspet bilimcilerin düşündüğü gibi değildir. Fizik, kimya vs gibi müspet bilimlerle mutlak gerçeğin ancak bir kısmı tanınabilir.

Dalga Fonksiyonu

Kuantum fiziğinde olasılıkları kontrol eden en önemli vasıta dalga fonksiyonudur. Çünkü kuantum teorisinde bir parçacığın ya da bir sistemin durumu bir dalga fonksiyonu ile gösterilir. Klasik fiziğe göre fiziksel anlamdaki tüm nicelikler – kütle, hız, elektrik yükü, manyetik alan ve diğerleri – ölçülebilir durumdadır. Böylesi niceliklerin tümü aynı zamanda gözlemlenebilir. Kuantum teorisinde ise durum böyle değildir. Kuantum teorisindeki dalga fonksiyonu, matematikçilerin ifadesiyle hem reel hem de sanal bölümleri olan bir sayıdır. Dolayısıyla dalga fonksiyonun kendisi ölçülebilir bir nicelik değildir. Fakat dalga fonksiyonunun karesinin mutlak değeri ölçülebilir. Dalga fonksiyonu gözlemlenebilir olmamasına karşı, karesinin mutlak değeri ki bu bir reel sayıdır ve ölçülebilir niteliktedir. Bu gözlemlenebilir sayı, parçacığın belli bir durumda ya da belirli bir yerde bulunması olasılığını verir. Klasik fizik ile kuantum fiziği arasındaki bu ince ayrım, bazı elementer taneciklerin, bozon ve fermiyon gibi, davranışlarını kavrama açısından önemi vardır.

Dalga fonksiyonu negatif değerler de alabilir. Bir elektronun gözlemlenemeyen davranışındaki negatif değerler alması ne demektir? Bu gizemli sonuçlar, elektronların elementlerin oluşmasındaki ayırt edici davranışları almasını daha iyi anlamak için uzun uzadıya düşünülmesine neden olmaktadır. Bu da işin özündeki olağan üstünlüğe işaret etmektedir.

Olasılık belirsizliği kesin bilgi yoksunluğuna işaret eder. Gerçekten de belirsizlik kuantum fiziğinin alamet-i farikasıdır, yani ayırt edici temel özelliğidir. Buna bir de kesinsizlik eklenir. Kesin olmayan, bir tanecik olan elektronun tam yerini belirlemek için bir deney düzenlendiğinde nerede bulunabileceğinin ön bilgisidir. Bunu önceden kesin olarak bilemiyoruz. Birçok özdeş deney yapsak, her birinde elektron değişik yerlerde bulunabilir. Bu bir çift zar atmaya benzer. Bir sonucun ortaya çıkma olasılığını tam olarak (zarlar düzgün ise) bilirsiniz. Örneğin sayıların toplamının 7 olması olasılığı 1/6; 1-1 gelmesinin olasılığı 1/36 dır. Ancak bir zar atışının sonucunu asla önceden bilemezsiniz.

Bu sonuç tasavvuf açısından da beklenen bir şeydir. Çünkü kader, yani olacak olayların sonuçları insanlara kapalıdır. Bunu ancak Allah Teâlâ bilebilir. Bazen de Allah'ın has kullarına kaderin bir kısmı Allah tarafından gösterilebilir.

De Broglie Dalga Özelliği

De Broglie 1924 deki doktora tezinde tüm parçacıkların dalga özelliklerine sahip oldukları fikrini ortaya atmıştır. Bu fikir, taneciklerin sadece belli yörüngelerde hareket etmesine izin verilmesinin nedeninin, parçacığa yörüngesinde eşlik eden bir dalganın yapıcı girişiminin sonucu olduğunu kabul etmektedir. Bu gerekçelendirme, hidrojen atomundaki dairesel yörüngelere uyarlandığında deneylerle tam uyum halinde sonuçlar elde edilmiştir.

Işık ta hem dalga hem de parçacık karakterindedir. Işığın tanecik haline foton adı verilir. Bu yapının doğruluğu birçok deneylerle ispat edilmiştir, örneğin fotoelektrik gibi.

Kuantum fiziği bize şunu söylüyor. Bir parçacık sadece ortaya çıktığı ve ortadan kalktığı (doğduğu ve öldüğü, yayınlandığı ve soğurulduğu) anlarda bir parçacık olarak davranmakta, bu ikisi arasındaki dönem boyunca ise dalga olarak davranmaktadır. Ölçümler parçacıkları su yüzeyine çıkarıyor. Yani ancak ölçmek istediğimiz zaman tanecik olarak davranıyor. Bir ölçümün ne olabileceği üzerine olan tahminlerde ise dalgalar kullanılıyor.

Yukarıdaki açıklamalar bize taneciklerin daha ewel anlattığımız zahiri ve batını taraflarını hatırlatmaktadır. Parçacığın doğma ve ölme anlarında, ki biz bunlara yaratılma ve yok olma anları diyoruz, zahiri alemle ilişkili olduğu için tanecik özelliğini göstermektedir. İkisi arasında ise, kendilerine zahiri taraftan herhangi bir uyarma ulaşmadığı için batını tarafının etkisiyle dalga karakterine büründüğü görülmektedir. Dalga, taneciğin batını tarafının bir yerde örtülmesi ve gizlenmesidir. Herhangi bir anda ölçüm yapılması anında, taneciğin hemen zahiri tarafı ortaya çıkmaktadır. Çünkü ölçüm zahiri dünya ile ilgili bir husustur. Tanecik hemen ona uyar ve o an için dalga özelliğinin dışına çıkar. Bunu çift yarık deneyinde de aşağıdaki paragraflarda ele alacağız.

Yukarıdaki durumu İbn Arabi Hazretleri bundan 800 yıl önce ortaya atmıştır. İbn Arabi (ks) Füsusu'l – Hikem adlı eserinde şunları ifade ediyor:

“Zahir “ben” dediği zaman, batın “Hayır” der. Batın “Ben” dediği zaman zahir “Hayır” der. İşte her zıt böyledir.”

Keşif yoluyla tespit edilen bu hakikat kuantum fiziği ile test edilmiş ve doğruluğu belirlenmiş olmaktadır. Bu, keşif bilgilerinin gücünün ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Belirsizlik ilkesi de taneciğin dalga hareketi ile yakından ilgilidir. Çünkü belirsizlik ilkesi doğanın içindeki en gizli sırların, yani batını sırların korunmasının bir yoludur. Bu anlamda taneciğe eşlik eden dalga hareketi, taneciğin batını tarafını koruyan sadece bir kabuktur. Asıl bu kabuğun içindeki batını hakikatler önemlidir.

Tasavvuftan bildiğimiz kadarıyla, her madde yaratıldığında ona eşlik eden bir de ruh yaratılır. Buna göre bütün maddeler bu ruhları sayesinde canlıdır. Elektron, proton gibi taneciklerin de ruhları olup canlıdır. Onların ruhları batını tarafını göstermektedir. Bu bakımdan, taneciğe eşlik eden dalga hareketi taneciğin ruhunun dış alemle arasındaki sınırdır. Bu dalga hareketi ile taneciğin batını tarafı zahiri alem tarafından görünmesi engellenmektedir.

Bu anlayışa göre, tanecikler yaratıcılarını gayet iyi tanırlar. Onların Allah'ı bilmesi insanların Allah'ı bilmesinden daha güçlüdür. Çünkü insanların nefsi Allah'ı bilmelerini engellemektedir. Taneciklerde ise nefis yoktur. Ancak kendilerini nefsin esiri olmaktan kurtaranlar Allah'ı bilmede tanecikler gibi olabilirler.

Dolanıklık Prensipli

Kuantum fiziğinde insanın sağduyusuyla çelişen bir husus ta Dolanıklık prensibidir. Dolanıklığın temel fikri basittir. Bu üst üste binmenin özel bir çeşididir. Bu prensip, üst üste binmiş durumların kuantum etkilerinin normal mesafelerin çok ötesindeki büyük uzaklıklara yayılabilmesini içerir. Örneğin belli bir noktada bir çift fotona dönüşen hareketsiz ve yüksüz bir pionu düşünelim. İlk pionun sıfır yükü, sıfır momentumu ve sıfır açisal momentumu (spini) vardır. Bunlar korunan nicelikler oldukları için, dönüşümden sonraki ürünlerde de sıfır olurlar. Oluşan iki fotonun yükleri yine sıfırdır. Fotonlar doğrusal olarak birbirlerine ters yönde uçuşurlarken momentumları ters işaretle birbirine eşittir. Fakat momentumun korunması dolayısıyla toplam momentumları sıfırdır. Spin yönlerinin de zıt olması gerekir ki, toplamı sıfır olsun. Ancak uçuşarak ayrılan iki foton gözlemlenene dek tek bir sistemdir. Bir fotonun sağa diğerinin sola uçtuğunu varsayalım. Sola giden fotonun spinini, fotonun yaratıldığı yerden bir metre, bir km veya bir ışık yılı uzaktayken ölçebiliriz. Ölçüm yapıldıkça her iki fotonun spin yönleri belirsiz ve bilinmez iken, bir fotonun spininin yönünü kesin bir biçimde öğrenmek, aynı anda diğer fotonun da spin yönünü belirlemektedir. Bunun nedeni iki fotonun iki ayrı kuantum sistemi değil, ölçü anına kadar tek bir kuantum sistemini oluşturuyor olmalarıdır. Taneciklerin bu davranışı, başta Einstein olmak üzere birçok meşhur fizikçiler için çok rahatsız edici olmuş ve bunun tersini ispatlamak için uğraşmışlardır. Ancak bugüne kadar bir çok deneyde dolanıklık prensibi hakkındaki beklentiler doğru çıkmıştır. Dolayısıyla, kuantum fiziğinin tüm öngörülleri test edildiklerinde, bizim sağ duyumuzu tatmin edip etmemelerinden ya da mantığımıza aykırı olup olmamalarından bağımsız olarak doğru oldukları görülmüştür.

Dolanıklık prensibini tasavvuf açısından şu şekilde açıklayabiliriz. Alemelerde tevhid (bir olma) ilkesi geçerlidir. Bu ilke bütün evreni ve içindekilerini kapsamaktadır. Dolayısıyla iki foton beraberken onların ruhları bir tevhid içindedir. Fakat tevhid ilkesi bütün alemleri kuşattığından iki foton ne kadar birbirinden ayrı olsalar da bir olmayı devam ettirmektedirler. O nedenle birinde yapılan gözlem sonucu diğerini de etkilemekte ve baştaki birliktelikleri (bütün fiziksel nicelikleri ile birlikte) devam ettiği için de gözlenmiş olmaktadır.

Tevhid anlayışı aslında bütün yaratılmış sistemleri için geçerlidir. Ancak onların başlangıçtaki verilerinin bir kısmı bizim bilmediğimiz parametreler olmaları nedeniyle sonraki hallerinde tevhide aykırı gibi gözünebilirler. Aslında böyle gözükmelerinin sebebi, sistemi belirleyen parametrelerin bizim sadece bir kısmını bilebilmemizden kaynaklanmaktadır.

Allah Teâlâ'nın el-Vahid ismi görevini sürekli yerine getirmekte ve tevhid ilkesi bütün alemlerde yaygın ve hakim olarak bulunmaktadır.

Fizikteki korunum yasalarını da bu bağlamda anlamak mümkündür. Momentumun, açısal momentumun ve enerjinin korunumu tevhid ilkesinin birer sonucudur. Ancak bunların bazı yerlerde geçerli olmadıklarının gözükmesi, o anda olaya etki eden bilmediğimiz başka parametreler nedeniyle. İslam inancına göre, bütün yaratılış alem ve varlıklarda tevhid geçerlidir. Bu el-Vahid isminin batındaki bir sonucudur. Bu sonucu biz zahiri alemde ancak kısmen algılayabilmekteyiz. Çünkü bilmediğimiz daha bir çok faktörün işin içinde olduğu muhakkaktır.

Çift Yarık Deneyi

Dalga – parçacık ikiliğini en iyi anlatan olaylardan biri de çift yarık deneyidir. Bu deneyde, tek bir dalga boyuna sahip bir ışık, birbirine çok yakın olarak yerleştirilmiş iki dar yarığı olan bir ekranı aydınlatmaktadır. Yarıklardan geçen ışık, kırınım dolayısıyla değişik yönlerde bükülüyor ve girişim yaparak ekran arkasındaki bir yüzeyde karanlık ve aydınlık çizgiler oluşturuyor. Bu mükemmel bir kuantum deneyidir. Çünkü yarıktan geçen foton yüzeyde nereye ineceğine nasıl karar veriyor. Bazı yerlere inme olasılığı fazla (aydınlık çizgiler), bazı yerlere inmesi olasılığı ise zayıf (karanlık çizgiler).

Bu deneyden dolayı Einstein kuantum fiziği için hayaletli demiştir. Feynman ise çift yarık deneyinin kuantum fiziğinin ruhunu yansıttığını ifade etmiştir. Çift yarık deneyini yorumlamanın bir yolu şudur: Her foton her iki yarıktan da geçen ayrı bir dalga olarak, daha önceki geçen fotonlardan tamamen bağımsız biçimde ve sadece o dalgayla bağlantılı bir olasılıkla hareket eder.

Bu deneyin bize öğrettiği şey, bir fotonun parçacık olduğu fikrinden – doğum ve ölüm anları haricinde – vazgeçmek zorunda olduğumuzdur.

Çift yarık deneylerinin önemli bir tanesi de 1927 de C. Davisson ve L. Germer tarafından elektronlar üzerine yapılan deneydir. Deneyde tek bir elektron iki dik dörtgen yarıktan geçirilerek, yarıklar arkasındaki ekrana yansıtılır. Elektronun yarıkların birisinden geçmesi beklenirken o her iki yarıktan da aynı anda geçer ve ekranda sıralı aydınlık ve karanlık şeritlerden oluşan bir girişim yani bir dalga deseni ortaya çıkarır. Bilim adamları böyle bir mucizevi bir şeyin nasıl olabileceğini anlamak için bir sonraki deneyde yarıklara gözlem aleti yerleştirir. Gözlem aletinden evvel ekranda dalga deseni oluşturan elektron bu kez normal bir parçacık gibi davranır ve tek yarıktan geçer. Yani, biz elektrona baktığımızda sanki onu anlıyor ve bir yerde ve bir şekilde gözükme üzere pozisyon alıyor. Buna kuantum fiziğinde çökme olayı denir. Yani sonsuz olasılıklar içinde sadece bir tanesi, gözlemcinin gözlemesi yani algılaması ile gerçekleşiyor.

Buradaki olaya tasavvuf açısından bakarsak şunları söyleyebiliriz. Buradaki olayın nedeni, elektronun gözlenmesi onu zahiri tarafına çekmesine neden olmasıdır. Dolayısıyla elektron tanecik olarak davranıyor. Ancak elektron gözlenmezse, zahiri tarafıyla ilgisi kalmayan elektron tamamen batını tarafına geçmekte ve dalga karakterini göstermektedir. Böylece de girişim olayına sebep olmaktadır.

Bu olaydaki etkiye kuantum fiziğinde gözlemci etkisi deniyor. İspatlandığına göre, gözlemcinin (bir insan) gözlenen (dış dünya) sadece gözleyerek etkilediğini söylüyor. Bu anlamda gözlenmek, maddenin zahiri tarafını ortaya çıkarmaktadır. Gözlenmediği zaman madde batını tarafına yönelmektedir.

Dünyada her şey birbirinin gözlemesi altında olduğundan her şey zahiri tarafıyla ortaya çıkmaktadır. Ancak bazı sufiler nefis perdesini yırtarak, batını tarafa geçtiklerinde ve tevhidi bütün hücrelerinde hissettiklerinde sağ duyunun kabul edemeyeceği olayları yaşıyorlar. Bazı sufilerin Vahdet-i Vücûd'u yaşamaları buna örnektir. Bu kişiler bu duruma girdiklerinde, ki bu duruma fena ve beka halleri diyoruz, kendileri birden fazla yerde aynı anda görüldüklerine şahit olunmuştur. Yarın ahirette bazı insanların cennetin 8 kapısından da aynı anda geçeceklerine dair sahih hadisler vardır. Bu olay da bu bağlamdadır. Varlıktaki her şeyin ruhu vardır. Bu ruhla bütün varlıklar Allah'a bağlıdır. Bu ruhları zahir alemde görmemiz mümkün değildir. Çünkü ruhlar batın aleme aittirler. Dünya alemi, hakikatlerin özü olan batın aleminin bir yansıması olduğundan, maddenin dünya ile irtibatta olması halinde kendisinin zahiri tarafı ortaya çıkmakta ve batını tarafı gizlenmektedir. Böylece madde dünyadaki görünen özellikleriyle davranmaktadır.

Kuantum fiziğindeki tüm evrenin bir bütün oluşu anlayışı, Vahdet-i Vücûd kavramının zahiri dünyaya yansımasıdır. O yüzden kuantum fiziği klasik fizikten tasavvufa daha yakın durmaktadır.

Evrenin dalgalar içerdiğini şu hadisten öğreniyoruz:

“Peygamberimiz (sav) bir gün, sahabelerin göklerdeki bulutların hareket etmeleri hakkında soru sormaları üzerine şöyle cevap vermiştir: Bu sema nedir biliyor musunuz? Dürülmüş bir dalga, korunmuş bir tavandır.” (Tirmizi, 3317)

Feleklerdeki dönme hareketleri semada dalga hareketlerine sebep olabilir. Çünkü dalga hareketi de aslında bir çeşit dönme hareketidir. Taneciklerin dalga karakterleri onların dönme hareketleri (spin) yapmalarından kaynaklanabilir. Evrende duran hiçbir şey yoktur. Çünkü durmak, yokluğa gitmektir.

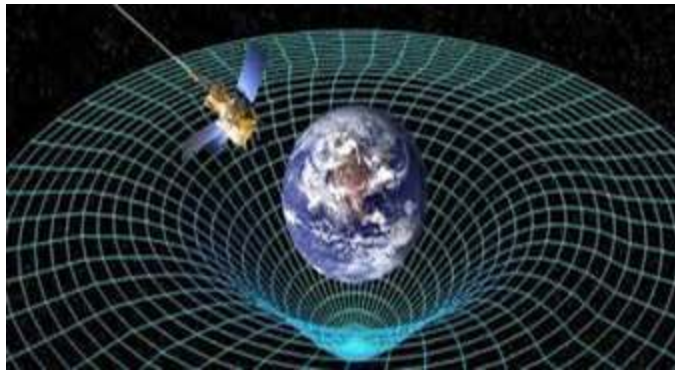
Mevlana Hazretleri de bir beytinde şöyle söylemektedir:

“Ruhumda patlayan volkandan yüzlerce dalgalı sel akarken, cennet benim dönmemi sağlıyor.”

Bu dalga hareketinin keşif yoluyla tasviridir. Dalga hareketleri kaynağını ruhtan alıyor ve sel gibi yayılıyor. Bu hale girebilmek ve dalga hareketinin batını tarafını görebilmek için Mevlana (ks) gibi nefsin ve bedeninin esaretinden kurtulmuş olmak gerekir. O zaman Hz. Ebubekir'in (ra) şu sözünü daha iyi anlarız:

“Her neye baktımsa, her şeyden önce Allah'ı gördüm.”

İnsan nefis ve bedeninin esaretinden kurtulunca, nereye baksa her şeyin batını tarafını müşahade eder. Bu müşahadede her şeyden önce Allah'ı görür.

Tasavvuf ve İzafiyet Teorisi

İzafiyet Teorisi Nedir?

Einstein 1905 yılında özel izafiyet teorisini açıklamıştır. Bu teoriye göre, bütün varlıklar ve varlıkların fiziki eylemleri izafidir. Yani bunlar zaman, mekan ve hareket bakımından birbirlerinden bağımsız değildirler. Aksine bunların hepsi birbirine bağlıdır. Bu görüşler o zamana kadar geçerli olarak görülen Galileo ve Newton'un mekaniğine aykırıydı. Onlara göre zaman mutlak idi ve harekete bağlı değildi.

Özel izafiyet teorisi bir çok öngörülerde bulunmuştur. Bunların bazıları şöyledir:

- Hızlanan bir hareket yapan cisim için zaman daha yavaş akmaya başlayacaktır. Cismin hızı ışık hızına ulaşınca o cisim için zaman duracaktır.
- Cisimler hızlandıkça hareket doğrultusundaki boyları kısalmaktadır.
- Hiçbir cisim ışık hızından daha hızlı gidemez.

Özel izafiyet teorisi çeşitli deneylerle sınanmış ve doğru olduğu görülmüştür. Ancak bu deneyler belirli bir çerçevede yapılmıştır. Bu çerçevelerin dışına çıkıldığında aynı deneyler yapılamamıştır. Örneğin ışık hızından daha büyük bir hızın olamayacağı ancak parçacık hızlandırıcılarında bugüne kadar gözlemlenebilmiştir. Fakat evrende öyle olaylar vardır ki bunların oluş hızları ışık hızından çok daha fazladır. Örneğin kütle çekimin etki hızı böyledir. Aynı şekilde insanın idrak (anlama) hızı böyledir.

Einstein 1916 yılında, özel görelilik ve Newton'un evrensel kütle çekim yasasını genelleştirerek, kütle çekimini uzayzaman da, yani mekan ve zamandan oluşan 4 boyutlu uzayda tanımlayabilmiştir. Bu teoriye de Genel İzafiyet Teorisi denmiştir. Bu teoride zamanın akışı, uzayın geometrisi, serbest düşme yapan cisimlerin hareketi, ışığın yayılımı gibi konulardaki öngörüler, klasik fiziğin önermeleri ile açık ve belirgin farklılıklar gösterir. Bu teorinin bütün öngörülleri deney ve gözlemlerle ile doğrulanmıştır. Bu teori kütle çekimi açıklayan ve deneylerle uyum sağlayan en basit teoridir. Buna rağmen, teorinin hala cevaplayamadığı sorular mevcuttur.

Özel izafiyet kütle çekimi yokluğunda tanımlanır. Pratik uygulamalarda kütle çekimi ihmal edilebilirse bu model en uygundur. Fakat kütle çekiminin ışın içine girdiği hallerde özel izafiyet yeterli kalmaz, onun yerine genel izafiyet teorisi kullanılmalıdır. Bu bakımdan genel izafiyet yerçekiminin bir metrik teorisidir. Genel izafiyet birçok fiziksel sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bunlardan bazıları teorinin aksiyomlarından doğrudan çıkarılırken bazıları da teorinin ilan edilmesinden sonra bugüne kadar yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlardan bazıları şunlardır:

Kütle çekimi ile zamanın kayması:

Teoriye göre zamanın akışını yerçekimi etkiler. Uzaktaki büyük bir cismin yanında, örneğin güneşin yanında, zamanın akışı daha yavaştır. Karadeliklerin yakınında geçen bir yıl dünya üzerinde geçen iki yıla denktir. Bu etkiye kütle çekimsel zaman genişlemesi denir.

Kütle çekimi ile ışığın sapması:

Genel izafiyet ışığın yolunun yerçekimsel alanda büküleceğini öngörür. Kütlesi büyük olan bir cismin yanından geçerken ışık o cisme doğru sapar. Bu etki, güneşin yanından geçen uzak yıldızların ışıklarının güneşe doğru saptıklarının gözlenmesiyle doğrulanmıştır. Bu sapma olayı ile zamanın gecikmesi olayı birbiriyle yakından ilgilidir. Çünkü kütle çekimsel bir alana doğru ışık sinyallerinin hareket etmesi, alanın olmadığı bölgelere göre daha yavaş olacağı beklenir.

Yörüngesel gecikme:

Yörüngesel cisimlerin hareket şekilleri ve periyotları bakımından genel izafiyet teorisi, klasik fizikten farklı sonuçlar öngörür. Kütle çekimsel dalgaların emilimi ve göreliliğin yönü ile ilgili etkilerin neden olduğu yörüngesel gecikmeler vardır. Bu yörüngeler tam eliptik değildir fakat odağına göre dönen bir elipse benzer. Bu dönüş gül eğimi gibi bir şekil oluşturur.

Kuantum teorisi ile ilişkisi:

Genel izafiyet ile kuantum teorisinin nasıl bağdaştırılacağı hala açık bir sorudur.

Geçerli durumlar:

Genel izafiyet teorisi bugüne kadar birçok kesin gözlemsel ve deneysel testler veren kozmoloji ve kütle çekimi modelini fazlaca başarılı modelini ortaya koymaktadır. Fakat teorinin tamamlanmadığını gösteren güçlü bulgular vardır. Kuantum kütle çekiminin ve uzayzaman tuhaflıklarının gerçeklikleri sorusu açık kalır. Kara madde ve kara enerji için kanıt olarak alınan gözlemsel bilgiler yeni bir fizik ihtiyacı gösterir. Genel izafiyet ilerki araştırmalar bakımından zengindir. İleride yeni modellerin oluşumu beklenebilir.

Aşağıda izafiyet teorisi tasavvufî açıdan ele alınacaktır. Teori ile tasavvuf arasındaki uygunluklar ve çelişmeler incelenecektir.

İzafiyet Teorisinin Tasavvufi Yorumu

Bütün akıl ilimleriyle oluşturulan teorilerde olduğu gibi izafiyet teorisinde de, akıl ve duyuların verileriyle oluşturulup denendiği için eksiklik ve çelişkiler mevcuttur. Bunun nedeni alemdeki varlıkların özü ve hakikati yalnız akıl ve duyularla anlaşılamaz. Yani fizik teorileriyle mutlak gerçeği ortaya koymak mümkün değildir. Günümüzde de bunu itiraf eden bilim insanları vardır. Örneğin, Stephen Hawking, “Zamanın Daha Kısa Tarihi” adlı kitabında şunları yazıyor: “Fiziksel Kuramlar, birer varsayım olmaları bakımından daima geçicidir, asla kanıtlayamazsınız. Deneylerin sonuçları, kuramla ne kadar uyumlu çıkarsa çıksın, bir sonraki sonucun, kuramla çelişmeyeceğinden emin olamazsınız.” (sayfa 18).

Daha önce de anlatıldığı gibi, evrendeki her varlığın iki yüzü vardır. Bir yüz evrene yöneliktir. Diğer yüzü ise kendisini yaratan Hakk’a yöneliktir. Varlığın yaratanına yönelik yüzü akıl ve duyularla algılanamaz. Akıl ve duyularla ancak varlığın evrene yönelik yüzü algılanabilir. Bu nedenle, akıl ilimleri, yalnız akıl ve duyuların verileriyle, varlıkları ve aralarındaki etkileşimin yapısını tam ve çelişkisiz olarak algılamaları imkansızdır. Varlıkların ve aralarındaki etkileşimlerin tam ve eksiksiz olarak anlaşabilmesi için Sırlar ilmine ihtiyaç vardır. Sırlar ilminin temelinde ise vahiy ve keşif bilgileri yatar. Ancak bu bilgiler bile bize varlıklar ve aralarındaki etkileşimlerin gerçeğini tam olarak açıklamak için yeterli olmayabilir. Çünkü ilahi kudret, insanın ulaşabileceği bilgiyi bir yerde sınırlamıştır. Bununla beraber, izafiyet teorisinin bazı konularıyla ilgili olarak vahiy ve keşif bilgileri yardımıyla neler söylenebileceğini aşağıda ifade etmeye çalışacağız.

• Einstein izafiyet teorisini 1916 da ortaya attığında, evrenin durağan bir yapıda olduğunu düşünmekteydi. Bunu sağlamak için denklemlerine, kozmolojik sabit olarak adlandırdığı yeni bir parametre eklemişti. Ancak 1929 da Hubble evrenin durağan olmadığını ve genişlediğini tespit etmiştir. Evrenin genişlediğine dair gözlemlerden sonra, Einstein kozmolojik sabiti hayatının en büyük hatası olarak ifade eder.

Evrenin durağan olmadığını ve genişlemekte olduğunu İslam alimleri asırlarca önce ifade etmişlerdir. Kuran-ı Kerim'deki Zariyat suresinin 47. Ayetinde Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *"Biz göğü kudretimizle bina ettik. Şüphesiz onu biz genişleteciyiz."* Bu ayette evrenin genişlemekte olduğu ifade edilmektedir. Einstein'dan 1300 sene ewel ifade edilen bu gerçekler nasılsa batılılar tarafından dikkate alınmamıştır. İslam tasavvufçuları da, keşif bilgileriyle evrenin durağan olmadığını ileri sürmüşlerdir. Bugünden 900 sene önce İbn Arabî Hazretleri, evrendeki her varlığın dairesel hareket ettiğini, durağanlığın ise yokluk olduğunu ifade etmiştir. Yani bir varlık hareket etmiyorsa var oluşunu kaybederek yokluk alemine geri dönmektedir. Bu konular daha önceki bölümlerde detaylı olarak anlatılmıştır.

• İzafiyet teorisinin temel varsayımlarından biri, cisimlerin hızının ışık hızını, yani 300.000 km/sn'yi aşamayacağıdır. Bu varsayım alemdeki her oluşum için geçerli midir? Evrende bu varsayıma aykırı oluşumlar mevcuttur. Örneğin güneşin ışığı bize 8 dakikada gelmektedir. Fakat bizim güneşi algılamamız anlık bir olaydır. Dolayısıyla algılama olayındaki hız ışık hızından kat ve kat fazladır. Ayrıca bazı yıldızların ışıkları bize milyonlarca yıl sonra gelmektedir. Fakat bizim bu yıldızları algılamamız bir anda olmaktadır. Dolayısıyla evrendeki oluşumlar için hız kavramını ışık hızıyla üstten sınırlamak pek mantıklı gözüküyor.

Aynı şekilde, kütle çekim kuvvetinin taşıyıcısı olarak düşünülen gravitonların hareket hızı nedir? Gravitonların var oldukları şimdiye kadar gözlenememiş olmalarına rağmen, onların hızları hakkında düşünmek yanlış bir şey değildir. Kütle çekim etkileşiminin hızının ışık hızından büyük olması gerektiği insana daha mantıklı gelmektedir. Çünkü, kütle çekim kuvvetinin taşıyıcıları olan gravitonların hızları ışık hızından küçük olsaydı, güneş ışığının bize 8 dakika sonra gelmesinin ardından kütle çekimin etki etmesi beklenirdi. Bu şekilde gecikmeli bir etki ile güneş sisteminin nasıl ayakta durabileceği tartışmalı bir hal alacağı muhakkaktır.

• İzafiyet teorisinde, cisimlerin uzayzamanda, jeodezik eğriler üzerinde hareket ettikleri öngörülmektedir. Tasavvufta da varlıkların eğrisel yörüngeler üzerinde hareket ettikleri ifade edilmektedir. Dolayısıyla izafiyet teorisi burada tasavvufî bilgilerle benzerlik göstermektedir. Buna göre evrende doğrusal bir hareket yoktur. Bir hareket bize doğrusal gözükse de, aslında o eğrisel bir yörünge üzerindedir. Bu durum Kuran-ı Kerim'deki şu ayette ifade edilmektedir: "... *onların her biri kendi yörüngelerinde yüzerler.*" (Yasin, 36/40). Bu eğrisellik bütün evreni kapsamaktadır. Bu bağlamdaki eğrisellik kavramı evrendeki her varlık için geçerli olduğu gibi insan için de geçerlidir. Ayrıca bu eğrisellik yalnız insanın 3 boyutlu uzaydaki mekanik hareketi ile ilgili değildir. İnsanın bütün hayatının parametreleri, gerek maddesel ve gerekse ruhsal, bir bütün halinde eğrisel bir yörünge çizer. Bu eğrisel yörüngeler bir dairesel hareketin bir parçasını gösterir. Bu bilgiler tasavvufî bilgilerdir. Bunları akıl ve duyularla ispat etmek mümkün değildir. Bu eğrisel yörüngeler bir yerde o insanın kader eğrisi olarak düşünülebilir. Fakat buradaki eğrisel yörünge için bir matematiksel model oluşturmak söz konusu olamaz.

Bu dairesel hareketlerde tekrar ilk duruma dönüş diye bir şey söz konusu değildir. Buradaki dairesel hareketten anlaşılan daima ileriye doğru bir harekettir. Hiçbir zaman geriye dönüş yoktur. Bu anlayış izafiyet teorisindeki jeodezik eğrilerle benzerlik göstermektedir. Bu, izafiyet teorisinde herhangi bir yörüngenin apsisinin (yörüngesel hareket eden bir cismin sistemin kütlesinin merkezine en yakın olduğu yer) devinmesidir. Yörünge eliptik değildir, fakat odağına göre dönen bir elipse benzer ve gül eğimi gibi bir şekil ile sonuçlanır.

• Serbest düşme yapan bir cismin aşağıya doğru aldığı yol, cismin kütlesine bağlı değildir. Yani bütün cisimler serbest düşmede aynı ivmeli hareketi yaparlar. Serbest düşme hareketinin denklemi bu bakımdan cismin kütlesini içermez. Bu bir tespittir. Buna serbest düşmenin evrenselliği denir. Serbest düşmedeki bu evrenselliğin nedeni hakkında teori herhangi bir cevap verememektedir. Sadece böyle bir sonuç ortadadır. İzafiyet teorisi de bunu bir öngörü olarak kullanır.

Bu evrenselliğin açıklaması tasavvufta mevcuttur. Kuran-ı Kerim'de Bakara suresi 74. ayetinde taşların Allah korkusundan aşağıya düştükleri ifade edilmektedir. Yüksekte olan bir cisim, eğer kendisine engel olan başka bir durum yoksa, aşağıya düşer, çünkü Allah karşısında yüksekte durmak onun kabulleneceği bir şey değildir. Cisim, Allah karşısında haya duyduğundan yüksekte duramaz ve aşağıya düşer. Bu durum bize tasavvufta tespit edilen bazı hususları akla getirmektedir. Tasavvufa göre bütün cisimler Allah'ı tanırırlar, çünkü ruhları oldukları için canlıdırlar. Bütün cisimler Allah'ın büyüklüğünü idrak ettikleri için Allah'a karşı kendi iradeleri ile yüksekte durmaktan haya ederler. Bu nedenle aşağıya düşerler. Bu istisnasız bütün varlıklar için geçerli olduğundan, serbest düşmede hareket cismin ne olduğuna ve cismin kütlesine bağlı değildir. Çünkü Allah'tan korkma istisnasız küçük ve büyük her cisim için geçerlidir.

Yukarıya doğru atılan taş ise, kendisine etki eden bir kuvvetten dolayı, yukarıya doğru bir müddet gider. Hızı sıfır olunca tekrar aşağıya doğru düşmeye başlar. Çünkü tepe noktasında artık kendisini engelleyen bir kuvvet yoktur ve kendi iradesi ile baş başadır. O da Allah'a saygı göstermeyi tercih ederek aşağıya düşmeye başlar.

- Kütle çekim etkileşiminin nedeni bugüne kadar kesin olarak açıklanabilmiş değildir. Yaygın olan kanaat, kütle çekim kuvvetini, graviton denilen taneciklerin iki kütle arasındaki gidip gelmelerle oluşturduğudur. Bu güne kadar gravitonların ne varlıkları ne de fiziksel özellikleri tespit edilebilmiştir.

Kütlelerin birbirlerini kütle çekim kuvveti ile çekmelerine tasavvufî bir yorum getirmek mümkündür. Kütlelerin birbirini çekmesi Vahdet'e yani birlemeye (tevhid) yönelik bir davranıştır. Başka etkiler olmadığı sürece kütlelerin birbirlerini ittikleri hiç gözlenmemiştir. Cisimlerin ruha sahip olmaları nedeniyle canlıdırlar ve Allah'ın varlığını ve sıfatlarını tanımaktadırlar. Kütleler tevhidi gerçekleştirmek için birleşmeye gayret ederler, yani birbirlerinin çekerek birleşmeye çalışırlar. Bütün bunların hepsi sonuçta Allah karşısında gösterdikleri haşyetin ifadesidir.

Yalnız kütle çekimi değil, diğer bütün etkileşim kuvvetleri için de benzer şeyler düşünülebilir. Tabii ki bunlar için yalnız akıl yürütme değil, onları destekleyen vahiy ve keşif bilgilerine ihtiyaç vardır. Burada ledunni ilme sahip olanların bu konuları ele almaları gerekir. Çünkü bu gerçekler ancak ledunni ilmi bilen insanların keşif bilgileriyle ortaya çıkabilir.

- İzafiyet teorisinde zaman üç boyutlu uzayla iç içe olduğu, dolayısıyla zaman, mekan ve hareketlerin birbirlerinden bağımsız olmadıkları düşünülmektedir. Ancak tasavvufta zaman bu anlamda değildir. Tasavvufa göre zaman bir zarftır. Bu zarfın içinde olaylar belirli bir sırayla meydana gelir. Üç boyutlu uzay ise yalnız görülen evrene ait bir modeldir. Bununla beraber, tasavvufa göre mevcut olan alemler yalnız bizim dünyamızın içinde bulunduğu evren değildir. Gördüğümüz bu evrenin dışında da başka alemler mevcuttur. Gayb alemleri için üç boyutluluk geçerli değildir. Ama gayb aleminde zaman zarf olarak mevcuttur. Bu zarfta Allah Teâlâ'nın Ed-Dehr ismi işlevini yapmaktadır. Alemler arasında zaman miktarları (vakt) izafidir.

- Işığın aldığı yolun kütle çekim nedeniyle bükülmesi, uzaktaki bir astronomik cismin gökyüzünde aynı anda birden fazla yerde görüntüsünün belirmesine sebep olur. Bu olay kütle çekimsel merceklenme diye adlandırılır. Tasavvufta da bir kişinin aynı anda birçok yerde gözükmesi mümkündür. Fakat bu ışığın bükülmesi sonucu değildir. Bu olay tamamen ilahi kudretin iradesiyle oluşan bir olgudur. Buradaki aynılık bir göz aldanması değildir. Halbuki kütle çekimsel merceklenme gözün yanıltmasıdır.

Tasavvuftaki birden fazla yerde görülme olayına bir örnek, İsmail Hakkı Bursevî Hazretlerinin hanımının anlattığı bir vakıada görülmektedir. Bursevî'nin hanımı eşinin çalıştığı odaya yemeğini götürdüğünde, odada Bursevî Hazretlerinin 40 tane aynısını görür. Yemeği hangisine vermesi gerektiğini düşünürken içlerinden biri eliyle yemeği kendisine getirmesini işaret eder. Hanımı o zaman anlar ki esas eşi odur. Yemeği götürür onun önüne koyar. Bu olaydaki gözüken benzerler bir ışık yanıltması değil, doğrudan ilahi iradenin bir tecellisidir. Dolayısıyla alem yalnız dünyamızın içinde bulunduğu üç boyutlu evren değildir. Bu evren dışında da bir çok alemler vardır.

• Genel izafilik teorisine göre bir ışığın titreşimine hiçbir şey yetişemez ya da yakalayamaz. Işık bir A noktasından bir B noktasına gönderilmeden A'daki olayın etkisi B noktasına ulaşamaz. Böyle bir düşünceden şunu mu anlıyoruz? Evrendeki bütün etkileşimler ışığın arkasından gelir veya etkileşimlerden önce bir ışığın yani bir elektromagnetik dalganın olayda etki etmesi gerekir. Bu oldukça ileri seviyede bir iddiadır. Böyle bir düşünceyi haklı çıkarmayan olaylar tasavvur edilebilir. Örneğin dünyanın bir yerinde gece hüküm sürerken güneş ışığı o yere ulaşmaz, ama güneşin kütle çekim kuvveti o yerde etkisini sürdürmektedir. Bu tespit uzayın her noktası için geçerlidir. Uzayın herhangi bir noktasında etki etme bağlamında hangi kuvvetlerin önceliği vardır. Bu zor ve cevaplamaı nerdeyse mümkün olamayan bir sorudur.

Bir yere ışığın düşmesi ile orada yapılacak etkinin sebebi yalnız gelen ışıktır mıdır? Tasavvufa göre, ışığın düştüğü yerin ışığın etkisini kabul edecek kabiliyette olması gerekir. Eğer ışığın düştüğü yer ışığın etkisini kabul edecek bir kabiliyette değilse, orada ışığın etkisi söz konusu olmaz. Bizim güneş ışığını görmemiz, gözlerimizin güneş ışığını kabul etme kabiliyetinde olmasının bir sonucudur, diğer bir deyimle gözümüzün nurunun gelen nur ile birleşmesi görölme olayını sağlar. Bu bütün cisimler için böyledir. Tasavvufta şu belirtilmiştir ki, bir cismin aydınlanabilmesi için, ışığın düştüğü yerin ışığı kabul edebilir yapıda ve kabiliyette olması gerekir. Aksi halde aydınlanma olmaz. Evrendeki kara maddelerin görölmemesi nedeni, üzerlerine düşen ışığı (elektromagnetik dalgaları) kabul edecek kabiliyette olmamalarıdır. Bütün bunlardan şu sonucu çıkarabiliriz herhalde: Elektromagnetik dalgaların evrendeki olaylarda dominant bir rolü yoktur. Her cisim gayb alemindeki ayanı sabitesinin (hakikatının) kabiliyetine göre, herhangi bir etkileşime karşılık gösterme durumundadır. Eğer cismin hakikatında ışığı kabul etme kabiliyeti yoksa, o cisim evrende ışığı kabul etmez ve o cisim görölmez. Bu bakımdan, izafiyet teorisinin evrendeki varlıkların gayb alemindeki hakikatlerinin durumunu hesaba katmadan ortaya atacağı her tasavvur ve öngörü bir yerde eksik çelişkili olacaktır.

• İzafiyet teorisini evrim denklemleri olarak görenler, Einstein'ın denklemlerinin her bir çözümünün evrenin bütün tarihini kuşattığını iddia etmektedirler. Onlara göre çözümler şeylerin nasıl olduğunun sadece anlık bir fotoğrafı değildir. Ortaya çıkan bütün madde dolu uzayzamanın görünüşüdür. Bu çözüm her yerdeki geometrinin ve maddenin durumunu tarif eder. Böyle bir tasavvur haklı değildir ve tasavvufla çelişir. Çünkü tasavvufa göre gerçek varlık şimdiki zamandadır. Geçmiş ve gelecek zamanda yokluk hakimdir. Gelecek zamanda yokluk halinde bulunanlar şimdiki zamanda varlık kazanırlar ve sonra tekrar yokluğa dönerler, böylece onlar için geçmiş zaman olmuştur. Dolayısıyla teori evrenin bütün tarihini kuşatan çözümler verdiğini tasavvur etmekle, yokluk aleminde olup bitenleri de açıkladığını varsaymaktadır. Oysa yokluk aleminde, bizim dünyamızdaki fiziksel kurallar geçerli değildir. Dolayısıyla oralarla ilgili bir fiziksel teorinin dünyada inşa edilmesi imkansızdır. Teorinin öngördüğü denklemlerin çözümleri, şimdiki zaman ile ilgili bir takım kısmi bilgileri, doğrulukları tam ve kesin olarak kanıtlanamasa da, ifade etmektedir. Einstein'ın teorisindeki metrik tansörü de buna karşıdır. Yani genel eşdeğerlilik nedeniyle, teorinin metrik tansörünün zaman evrimini saptamak için yeterli değildir. Ancak bazı ek koşullarla evrenin evrimi için içine katılmağa çalışmaktadır. Fakat tasavvuf, bu tasavvurun mümkün olmadığını yukarıda anlattığımız nedenden dolayı ifade etmektedir.

• Genel izafiyet teorisine göre kütle çekim kuvvetinin sebebi uzayzamandaki eğriliklerdir. Cisimlerin bu eğrilikler üzerinde hareket etmesi kütle çekim etkileşiminin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Tasavvufta ise, feleklerin hareketleri nedeniyle etkileşim kuvvetlerinin ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Felleklerin hareketleri dairesel yörüngelerdir. Bununla beraber felleklerin hareket ettikleri yörüngelerin içinde bulundukları uzay anlamı ile izafiyet teorisinin uzayzamanı aynı değildir. Felleklerin hareketleri gayb aleminde de geçerlidir. Biz gayb alemindeki uzay zarfının ne şekilde olduğunu bilmiyoruz. Bu durumda şu şekilde düşünmemiz mümkün olabilir: Bütün etkileşim kuvvetleri felleklerin hareketiyle oluşur. Fakat felleklerin içinde bulundukları bir uzayzaman söz konusu değildir. Felleklerin hareketiyle oluşan etkileşim kuvvetlerinin etkisiyle evrenimizin uzayzamanı bükülmüştür. Evrenimizin uzayzamanındaki cisimler uzayzamanın eğrileri üzerinde hareket edince etkileşim kuvvetlerinin bir sureti ortaya çıkar. Bunlar bizim evrende tespit ettiğimiz etkileşim kuvvetleridir.

• Genel izafiyet ve kuantum teorileri modern fiziğin iki temel direğidir. Ancak fiziğin en önemli konuları olan katı hal fiziği, elemanter parçacıklar teorisi gibi konuların temeli kuantum teorisidir. Genel izafiyet ile kuantum teorisinin bugün için bağdaştırılmaları mümkün olmamıştır. Çünkü kuantum kütle çekimi ile ilgili tahminler genel izafiyet teorisi ile bağdaşmamıştır. Bunun için fizikçiler bütün teorileri içine alan bir teori, ‘Büyük Alan Teorisi’ inşa etmek için çalışmaktadırlar. Bunun için şimdiye kadar üzerinde çalışılan teoriler hala üstesinden gelinmesi gereken kavramsal ve biçimsel sorunlara sahiptir. Gelecekte parçacık fizik deneyleri ve kozmolojik gözlemler ile sağlanan bilgiler ile, işe yarar bir umudun olmasına rağmen kuantum kütle çekim tahminlerini deneysel testlere koymanın henüz bir yolu bulunamamıştır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi “Büyük Alan Teorisi” ni oluşturmak için yalnız akıl ve duyularla hareket etmek yeterli değildir. Bu konuda Sırlar İlmi’nin de verilerine başvurmak zorunludur. Bu konuda yazılmış birçok tasavvufî yorumlar mevcuttur. Bunların da işin içine katılmasıyla tatmin edici teorilerin elde edileceğini ümit ediyoruz. Aksi halde, sadece akıl ilimleri kullanılarak elde edilecek teoriler daha önce açıkladığımız gibi, eksik ve çelişkili olacaktır.

Tasavvuf ve Büyük Patlama (Big Bang)

Büyük Patlama Nedir?

Büyük Patlama ya da **Big Bang**, evrenin yaklaşık 13,7 milyar yıl önce aşırı yoğun ve sıcak bir noktadan meydana geldiğini tasavvur eden, 1920 lerde ortaya atılan bir teoridir.

1929 da E. Hubble tarafından, evrendeki galaksi kümeleri arasında uzaklığın gitgide artmakta olduğunu, yani evrenin zamanla genişlediği fikri ortaya atılmıştır. Bu genişleme fikrinden hareketle, zamanla geriye doğru gidildiğinde, evrenin geçmişteki belirli bir zamanda sıcak ve yoğun bir başlangıç durumundan itibaren genişlemiş olduğu düşünülmüştür. Bu düşünce önceleri “ilk atom hipotezi” olarak adlandırılmış, günümüzde ise “büyük patlama teorisi” adıyla yerleşmiştir. Bu fiziksel modelin temeli Einstein’ın genel görelilik kuramına ve kozmolojik prensibine dayanmaktadır.

Big Bang modeli homojen olan evrenin geçmişte bugünküne nazaran daha da homojen bir yapıda olduğunu varsayar. Buna göre astrofiziksel yapılar (galaksiler, galaksi kümeleri) Big Bang’ın ilk döneminde mevcut değildir. Sonradan yavaş yavaş oluşmuşlardır.

Bu teoriye göre, Big Bang’ın ilk döneminde gözlemlenebilir evren bölgesinde hüküm süren koşullar her yerde aynıydı. Buna karşılık maddi unsurların evrenin genişlemesi olgusuyla birbirlerinden hızla uzaklaştıkları görülmektedir. Büyük Patlama terimi, bu genişleme hareketinin şiddetini ifade etmek üzere, bir terim olarak önerilmiştir.

Big Bang'ın bir merkezi ya da özel bir yönü yoktur. Evrenin geçmişte nasıl olduğunu ancak evrenin uzak bölgeleri gözlemlenerek anlaşılabilmektedir. Günümüzde gözlemlenebilen, doğrudan doğruya Big Bang'ın ilk döneminin kendisi değil, evren tarihindeki bu sıcak aşamanın ışıklı yansıması olan “kozmetik arka plan” ışımasıdır. Bu ışıma esas olarak tek biçimli olup her yönde gözlemlenebilmektedir. Bu, Big Bang'ın gözleme olanağı bulunan bölgelerde son derecede homojen bir tarzda meydana geldiğini göstermektedir.

Genel kanının aksine Big Bang, herhangi bir yerde olmuş bir patlama değildir. Big Bang kimilerin adını ilk duyduğunda düşündükleri gibi, günümüzdeki galaksileri oluşturan maddeyi dışarı fırlatıp atan, herhangi bir noktada meydana gelmiş bir patlama değildir. Bu teori yalnızca evrenin yoğun ve sıcak bir dönemden geçmiş olduğunu gösterir. Bu yoğun ve sıcak evreyi betimleyen çeşitli kozmolojik modeller vardır.

Big Bang'ın ilk döneminden 300.000 yıl sonra evren bir “elektronlar ve atom çekirdekleri plazması”ndan oluşmaktaydı. Günümüzde tanıdığımız elementer parçacıklar, söz konusu sıcak ve yoğun dönemde oluşmuşlardır. Sonraki süreçlerde evrende gözlemlediğimiz tüm yapılar oluşmuştur.

İçinde yaşadığımız evren sürekli genişlemektedir. Bu demektir ki çok uzun bir zaman önce (» 13,7 milyar yıl önce) evren çok küçük bir noktadaydı (bir atomdan daha küçük) . Yapılan hesaplamalar, sıfır zamandan sonraki saniyenin on binde bininde bugün gördüğümüz evrenin içeriği atom çekirdeği yoğunluğunda çok sıcak bir madde yığınının sıkıştığını gösteriyor. Ama bu noktada şimdiki fizik kurallarımız işlemez oluyor. Dolayısıyla günümüz fiziği “başlangıcı” açıklayamıyor. Günümüz fiziği kesinlikle evrenin büyük patlama ile başladığını söylemez. Sadece zamanda 13,7 milyar yıl geriye gittiğimizde atomdan daha küçük ve çok sıcak bir evrenle karşılaşacağımızı söyler.

Evrenimiz, şimdiki zamanda geçmişteki haline kıyasla son derece az yoğun (şimdilerde evrende metre küp başına bir kaç atom düşmektedir) ve soğuk (2,73 kelvin, yani -270 santigrad) haldedir.

Big Bang teorisi ile ilgili modellerin kozmolojiye yeni sorunlar getirmiş olduğu görülmektedir. Bu sorunların bazıları şunlardır:

- Teori evrenin homojen ve izotrop olduğunu önermiş, fakat niçin böyle olması gerektiğini açıklamamıştır.
- Evrenin birbirinden son derece uzak iki bölgesinin esas olarak aynı özellikleri gösteriyor olması nasıl açıklanabilir? Geçmişte bu bölgeler birbirlerine çok yakın olmuşlarsa da aralarında herhangi bir bilgi alış veriş olup olmadığını nasıl anlayabiliriz?
- 13,7 milyar yıl boyunca evren niye aynı fizik kurallarına göre davransın? Bugünkü fizik kurallarının bu kadar uzun bir sürede aynı kalabileceğini nasıl bekleyebiliriz?

Bu sorunlar teoriye birçok yeni parametrenin eklenmesiyle aşılmaya çalışılmaktadır.

Bu teorinin, evrenin yaratılışçı fikrine uygun görüldüğü filozofların bir kısmı tarafından kabul edilmiştir. Bunlara göre temel fikir, Yaratılışçılığın önerdiği “Başlangıçlı Evren” ile uyuştugu üzerine geliştirildi. Bir kısım bilim insanı, astroloji ve kozmolojik verilerin, herhangi bir felsefe veya teoloji ile örtüşmeyeceğini ifade etmişlerdir. Buna karşılık bazı astrofizikçiler, konunun Tanrı’nın varlığı ile ilişkilendirilebileceğini savunmuşlardır. Örneğin astrofizikçi Hugg Ross konuyla ilgili şu açıklamayı yapmıştır:

“Zaman, olayların meydana geldiği boyut olduğuna göre, eğer madde, Big Bang ile ortaya çıkmışsa, o halde evreni ortaya çıkaran sebebin evrendeki zaman ve mekandan tümüyle bağımsız olması gerekir. Bu da bize Yaratıcı’nın evrendeki tüm boyutların üzerinde olduğunu göstermektedir.”

Biz, Büyük Patlama teorisini burada tasavvufî açıdan ele alacağız. Bunun için önce doğanın varlıksal (ontolojik) yapısını inceleyeceğiz. Sonra da, teori ile tasavvuf arasındaki benzerlikleri ve çelişkileri anlatacağız. Bu anlattıklarımızın konuya ilgi duyan dostlarımıza faydalı olacağını ümit ediyoruz. Başarı Allah'tandır.

Doğanın Varlıksal (Ontolojik) Yapısı

Büyük patlamanın konusu, insanları evrenin başlangıç noktasının bulunmasına yöneltmiştir. Biz de aşağıda bu konuyu tasavvuf açısından ele alacağız.

Bugün insanların çoğunun anladığı doğa kavramı, duyularla ve akıl ile algılanabilen bir evren anlayışından ibarettir. Ancak gerçek böyle olmayıp, duyu ve akıl ile algıladığımız tabiatın (doğanın) dışında da mevcut olan alemler vardır. Bu alemler, duyu ve akılla algınamazlar. Bunları algılayabilmek için önce **iman**, sonra **ilim** ve sonrada **tasavvuf** gerekir (Bkz. Üç Güzellik: İman, İlim, Tasavvuf adlı e-kitabımız). Yani bu alemleri anlamak son noktada tasavvuf ile mümkün olmaktadır. Ancak insanın bu son noktaya gelebilmesi için iman nuru ve ilim gereklidir. Bunları kalbine yerleştirmesinden sonra tasavvuf ile işin içine girebilir. Bu da sırlar ilmine vakıf olmak demektir. Sırlar ilmine vakıf olanlar, keşif yöntemiyle alemlerin bazı sırlarını anlayabilirler. Ancak bu sırların bir kısmı keşife kapalıdır. İnsanın alemin bütün sırlarına erişmesi mümkün değildir, çünkü alemin yapısında uluhiyet (tanrısal) unsurları vardır.

Biz aşıağıda, keşif ehli insanların alemin varlıksal yapısı ile ilgili bizlere naklettiğı bilgileri sistematik bir tarzda ifade etmeye gayret göstereceğiz.

Bugün tabiatta duyularla algıladığımız şeyler ve nesneler aslında, onların gayb (bilinmeyen) alemindeki hakikatlerinin birer sureti (yansıması)dır. Örneğın gördüğümüz bir bitkinin veya bir hayvanın gayb aleminde hakikatleri vardır. Bu hakikatlere onların ayan-ı sabitesi de denir. Dolayısıyla önce doğadaki eşyaların gayb aleminde hakikatleri (ayan-ı sabite) yaratılmış, daha sonra varlık alemine çıkarılmışlardır. Buna göre başlangıç gayb aleminde ele alınmalıdır. Gayb alemindeki başlangıcın nasıl olduğunu anlamak için, yaratılışın başından itibaren ele alınması gerekir. “Tasavvufta Varlık” adlı makalemizde anlattığımız gibi, gayb aleminde ilgili bir hadis ile işe başlayabiliriz.

“Allah var idi ve O’nunla beraber başka hiç bir şey yoktu. O, şimdi de olduğu gibidir.” (Hadis) Bu hadisin anlamı Allah vardı ve O’nunla birlikte, özü gereğı varlığı zorunlu başka bir şey yoktu.

Yazı ve tedvin (kitap haline getirme) alemindeki ilk yaratılan varlık **ilk Akıl** dir. O, örneksiz olarak ilk yaratılan şeydir. Sonra, bir zaman aralığı olmaksızın, bu ilk akıldan türeme ve çıkma yoluyla **nefis** yaratılmıştır. Nefis, kıyamete kadar bu alemde meydana gelecek herşeyin kendisine yazıldığı korunmuş levhadır (**Levh-i Mahfuz**). O, yaratıklar hakkında Allah’ın bilgisidir. Nefis, nuranilik ve mertebe bakımından ilk akıldan aşağıdadır. Nefisten **Hebâ** cevheri yaratılmıştır. Hebâ kendisinde ışık bulunmayan karanlık cevherdir. Hebâ’nın hakikati **Bir** ile beraberdir (**Tevhid**). Allah Teâlâ, nefis ile hebâ arasında **doğâ** mertebesini yaratmıştır. Doğânın mertebesi mevcut değildir ancak akledilebilir. Buna göre doğânın bir varlığı yoktur, ancak akıl ve düşünme yoluyla algılanabilen bir mertebededir. Bundan sonra Allah, doğaya sebepleri ve hikmetleri (bilinmeyen nedenler) koymuştur. Ayrıca alemde nurların ve karanlıkların varlıklarını düzenlemiştir. Bunları Zahir ve Batın’ın gereğine göre yapmıştır. Aynı şekilde başlangıcı ve sonu eşyalara belirli bir süre ile onların miktarlarına yerleştirmiştir.

Allah alemi, sebepler ve sonuçlarla birbirine bağlamıştır. Allah'ın doğaya koymuş olduğu sebeplerin kaldırılmaları artık mümkün değildir. Sebepler için hükümler koymuş, rededilmeleri mümkün değildir. Bugün doğada geçerli olan fiziksel nedensellikler işte bu sebepler ve hükümlerdir.

Allah, kendisinden bir tecelli ile tüm cismi hehada bir cevher olarak yaratmıştır. Doğada gördüğümüz bütün cisimler bu cevherin birer farklı suretidir. Cevher tek bir hakikat olmakla beraber, suretler birbirlerinden farklıdır.

Allah Teâlâ herşeyi belirli bir sebep vesilesiyle yaratmıştır. O şey de, varlığına özgü özel bir tecelli ile var olmuştur. Sebep bu tecellinin mahiyetini bilemez. Sebebin vesile olmasını şöyle anlayabiliriz: Sebebe yönelme esnasında Allah'tan bir ilahi tecelli ve rabbani bir yönelme oluşmuştur ve böylece eşya varlık kazanmıştır. Bu tecelli ve yöneliş olmasaydı varlık oluşmazdı. Eşya gerçekte bir varlıktan başka bir varlığa çıkmıştır. Yani eşya bilgi varlığından dış varlığa çıkmıştır.

Keşif bilgisi maddi her şeye manevi bir ruhun bağlandığını söylemektedir. Allah'ın alemde yaratmış olduğu bir suret ortaya çıktığında, dışta yaratılmış o varlığın bir ruhu vardır. Bu ruh o surete eşlik eder. Bir eşyada duyularla algılanabilen yön, onun duyusal-maddi suretidir. Eşyada bulunan manevi-ilahi ruh ise batınındaki değerlendirilmesidir.

Doğada herşeyin canlı olduğu Kuran-ı Kerim'in ayetlerinden anlaşılmaktadır. Bu canlılık bazen deneylerde kendini göstermektedir (Dolanıklık özelliği gibi). Eşyaların birbirlerini etkilemeleri, birbirleriyle iletişim halinde olmaları bu canlılık nedeniyledir. Ancak bu canlılığın yapısını tam anlamak, gerek keşif ve gerekse akıl yoluyla mümkün değildir. Bununda nedeni eşyadaki Yaratıcısına yönelik yüzün tam bilinemeyeşidir.

Allah ezeli bir ilme göre ve alem hakkında hüküm sahibi münezze (bir sıfatla nitelenmeyen) ezeli bir iradenin belirlemesiyle alemler zaman, mekan, olgular ve renklere sahip bir şey olarak var etmiştir. Dolayısıyla varlıkta Allah'tan başka gerçek anlamda irade sahibi yoktur. Alemdeki olguların ve eşyaların gerçek sebebi, ilahi mertebelerin hakikatleridir. Bu hakikatler Allah'ın güzel isimleri (Esmâ-ül Hüsnâ) ve yüce nitelikleri (sıfatları) dır. Birlik halinde ve ayrıntılı olarak varlığa her baktığında, tevhidin (Allah'ın birliği) varlığa eşlik ettiğini ve ondan asla ayrılmadığını görürsün.

Alem zatı yönünden yokluktur. Varlık kazanması onun kabul edici (pasif, edilgenlik) olması yönündendir. Bu onun mümkün oluşundan kaynaklanır. Mümkün özü gereği yokluktur. Mümkünün yaratılış kabul etmesinin nedeni, Allah'ın yokluk halinde yaratmayı irade ettiği eşyaya en-Nur ismi ile tecelli etmesidir. Bu tecellinin nurları o varlıklar üzerinde parıldar ve onlarda yaratılışı kabul etmek üzere istidat (kabiliyet) kazanır.

Ezelde yoklukla nitelenen ayan-ı sabiteler (eşyanın hakikatleri) üzerine Allah'ın varlığı, onların istidatlarının gerektirdiği bir şekilde yayıldı. Bunun sonucunda mümkünlerin varlığı peşi sıra ve birbirini takip ederek açıldı. İşte başlangıç budur. Başlangıçtaki bu model, bu yorumla tüm ayan-ı sabiteye eşlik eden ve her biriyle bilfiil bulunan kesintisiz bir şeydir.

Allah'tan ayan-ı sabiteye dönük meydana gelen nispet tektir. Buna göre başlangıç sürekli ve daimidir. Mümkünlerden her biri başlangıçta öncelik sahibidir. Sonradan, mümkünlerin birbirlerine nispet edildiklerinde, birbirlerine göre öncelik ve sonralık ilişkisi ortaya çıkar.

Allah vardı ve O'ndan başka özü gereği varlığı zorunlu olan başka bir şey yoktu. Mümkün ise, O'dan dolayı varlığı zorunlu olandır. Çünkü mümkün O'nun mazharıdır, yani O'nun zuhur ettiği (ortaya çıktığı) yerdir. Allah, onun vasıtasıyla zuhur etmiştir. Mümkün varlık ise, kendisinde zuhur eden Hakk ile örtülmüştür. Bu şekilde bu zuhur imkan ile nitelenmiştir.

Mümkün, varlığında ve yokluğunda Yaratıcısı ile irtibatlıdır. Bu irtibat, var oluşundaki O'na muhtaçlık irtibatıdır. Yaratıcısı onu var etmiş olsa bile, mümkün daima imkan (olabilirlik) halindedir. Yok olsa bile imkan halinden ayrılmaz.

Hakk, sürekli ve daima sırf varlık iken, alem sürekli ve daima imkandır. Ayrıca sürekli ve daima sırf yokluk vardır. Buna imkansız denir. Sırf varlık, ezelde ve ebedde yokluğu kabul etmez. Sırf yokluk ise , ezelde ve ebedde varlığı kabul etmez. Sırf imkan, ezelde ve ebedde bir nedenle yokluğu ve bir nedenle varlığı kabul eder.

Bu konularda keşif yoluyla görülen şeyleri hayalde canlandıracak söz kalıplarına sokmak imkansızdır. Buradaki güçlüğün nedeni, **İlk Sebep**'i bilememektir. İlk Sebep, Hakk'ın Zâtıdır. Bu nedenle, gerek keşif ve gerekse akıl yoluyla yaratılışın bütün sırlarını anlamak olanaksızdır.

Büyük Patlama'nın Tasavvuf Açısından İncelenmesi

1) Büyük Patlama teorisi ortaya atıldığında, insanlar, evrenin yaratılışındaki gizemin fizikçiler tarafından tamamen ve kesin bir biçimde çözüleceğine inançlarını yitirmişler ve çıkan sonuçlardan tekrar Allah'a yönelmenin gerekli olduğuna kanaat getirmişlerdir. Çünkü insanlar teorinin ortaya çıkışının başından beri varılan deneysel sonuçların, hepsinin İslam inancı içinde mevcut olduğunu görmüşlerdir.

Hubble, evrenin genişlediğini 1929'da deneysel olarak ispat edince, insanın ilk aklına gelen, Kuran'daki Zariyat Suresinin 47. ayetidir. Bu ayette Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Göğü gücümüzle Biz kurduk, şüphesiz Biz (onu) genişleticiyiz." (Zariyat, 51/47)

Bu ayetteki “mûsi” kelimesi, takat anlamındaki “vüs” kelimesinden türemiştir. Mûsi infaka muktedir manasındadır. Ayetin manası “gökyüzünü genişleten” olması muhtemeldir. Ayetin Hubble deneyini destekleyen bir mesaj vermesi, müslümanları Big Bang teorisini takip etmeye ve onun ortaya attığı iddia ve yorumları anlamaya çalışmaya sevk etmiştir.

2) Teori bu deneysel sonucu zaman içinde geriye götürmek suretiyle, evrenin çok eski zamanlarda çok küçük bir yapıda olduğuna hükmetmiştir. Teori » 13,7 milyar yıl geriye giderek evrenin bu zamanda aşırı yoğun ve sıcak bir yapıda olduğunu, bu yapıda evrenin tüm içeriğinin sıkıştığını düşünmüştür. Bu ortamda elemanter taneciklerin oluştuğunu ve sonradan bunlar sayesinde elementlerin ve bileşiklerin oluştuğunu iddia etmişlerdir. Ancak, evrenin daha da küçülüp tek bir başlama noktası olabilecek bu noktayı açıklamaktan geri durmuşlardır. Bu da insanları bu sıfır noktasındaki olayın ancak ilahi bir güçle olabileceği düşünmeye sevk etmiştir. Bu düşünceler insanları tekrar tanrının varlığını ve ilk yaratma olayını anlamaya yöneltmiştir. Bu da Müslümanlara Bakara suresinin 117. ayetini hatırlatmıştır. Bu ayet mealen şöyledir:

“O, gökleri ve yeri yoktan var edicidir. Bir işin olmasını murat edince, ona yalnızca ‘ol’ der, o da hemen oluverir.” (Bakara, 2/117)

Bu ayete göre yaratma ancak ve ancak Allah Teâlâ’nın eseridir. O’nun yaratması da bir anlık bir iştir.

3) Fizikçilerde evrenin başlangıç noktası olarak , geriye doğru gidişteki son sıfır noktası olduğu kanaati genel olarak hakimdir. Fakat bu kanaat yanlıştır. Çünkü İslam inancında, evrenin önce yoklukta bir hakikat olarak Allah tarafından yaratılıp, sonra varlık alemine yine Allah tarafından çıkarıldığı kabul edilir. Dolayısıyla evrenin yaratılışının başlangıcı sıfır noktası değil, yokluktaki ilk yaratılıştır. Bu yaratılışın nasıl olduğu yukarıda detaylı olarak anlatılmıştır. Bunu teyid eden bir çok ayet Kuran-ı Kerim’de mevcuttur. Bunlardan bazıları şunlardır:

“O, gökleri ve yeri yoktan var edicidir. Bir işin olmasını murat edince, ona yalnızca ‘ol’ der, o da hemen oluverir.” (Bakara, 2/117)

“De ki:Gökleri ve yeri yoktan var eden, besleyen, fakat kendisi beslenmeyen Allah’tan başka dost mu tutayım?...” (Enam, 6/14)

“...Ey gökleri ve yeri yoktan var eden Rabbim!...” (Yusuf, 12/101)

4) Fizikçiler evrendeki cisimlerin oluşmasını, ilk elemanter parçacıklardan başlayarak yüksek sıcaklık ve aşırı yoğunluğun altında çeşitli safhalarla meydana geldiğini tasavvur etmektedirler. Tasavvuf ise, evrende ortaya çıkan her cismin hakikatının (ayan-ı sabite) daha önce yokluk aleminde yaratılmış olduğunu ve bunların varlık tecellisi ile daha sonra zaman içinde doğada varlık kazandığını kabul eder. Yani Allah Teâlâ doğada gördüğümüz cisimleri zamanı gelince varlık tecellisi ile var etmektedir. Biz onların doğada var edilmelerinden hemen sonra, onları duyularımızla algılayabiliyoruz. İslam inancına göre, Allah evrende yaratmayı daima tekrarlamaktadır. Bu gerçek bazı ayetlerde şu şekilde dile getirilmektedir:

“Allah yaratmayı ilkin yapar, sonra da çevirir, onu yeniden yapar...” (Rum, 30/11)

“Hem yaratmayı ilkin yapan O’dur. Sonra, onu çevirip yeniden yapacak olan da O’dur ki bu O’na çok kolaydır.” (Rum, 30/27)

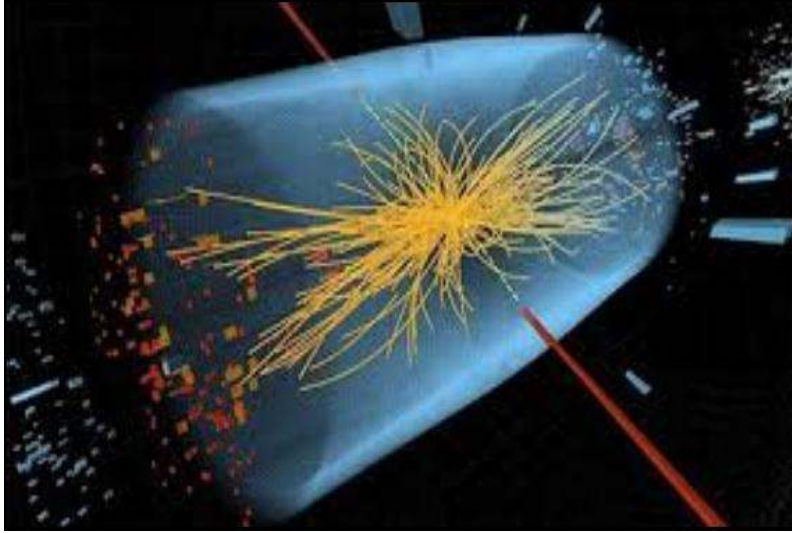
Bu ayetlere göre yaratılış evrende tekrarlanmaktadır. Yani CERN deki iki proton çarpıştırıldığında, ortaya çıkan yeni parçacıklar Allah’ın tekrar yaratması ile oluşmaktadır. O parçacıklar daha ewelde yaratılmıştı ve bizim tarafımızdan bilinmekteydi. Bu parçacıkların deney yapılarak tekrar ortaya çıkması, onların Allah tarafından tekrar yaratılmaları ile olmaktadır. Atom altı boyutlarda, elemanter taneciklerin birbirleriyle etkileşimleri sonucu başka taneciklerin ortaya çıkması da bu bağlamdadır.

5) Büyük Patlama olayının homejenlik gösterdiği, yani evrenin her tarafında vuku bulduğu fizikçiler tarafından ifade edilmektedir. Onlara göre evrenin her noktasında büyük patlama olayı yaşanmıştır. Yani Büyük Patlama'nın olduğu özel bir nokta evrende yoktur. Bu tasavvur, paralel evrenler kavramını da beraberinde getirmiştir. Paralel evrenler bu güne kadar deneysel olarak gözlenememiş değildir. Ancak tasavvufta, bizim duyularla algıladığımız evrenimizin dışında birçok başka alemlerin var olduğu kabul edilmektedir. Bunların sayısının, bir hadise dayanarak 18.000 olduğu ifade edilmektedir. İçinde bizim bildiğimiz tarzda hayatın olduğu, insanların yaşadığı başka alemlerin var oldukları, bazı mutasavvıflar tarafından dile getirilmiştir. Bu alemlere kendilerinin bizzat gittiklerini ve orada neler görüp karşılaştıklarını anlatmışlardır. Bu mutasavvıflara örnek olarak İbn Arabî Hazretlerini ve yakın zamanda yaşamış olan Hakkı Şiştâr (ks)'ı verebiliriz. (Hakkı Şiştâr (ks) için "Bir Kamil-i Mürşit'in Menkibeleri" adlı makalemize bakılabilir.)

İbnî Arabî Hazretleri, Fütûhât-ı Mekkiyye adlı kitabının 1. cilt, 8. bölümünde (s.363), 'Hakikat Arzı' diye isimlendirilen bir alemin sırlarını ve garipliklerini anlatmaktadır. Bu açıklamalarından bazıları şöyledir:

"Hakikat arzı, kendi alemi ya da özellikle bize ait ruhlar aleminin dışında, beşeri doğadaki tabii cisimlerden hiç bir şeyi kabul etmez. Dolayısıyla arifler oraya bedenleriyle değil, ruhlarıyla girer. Binaenaleyh o aleme girerken beden heykellerini bu dünyada bırakıp soyutlanarak oraya girerler... Arif içeri girince içlerinden birisi, arife koşar ve makamına göre ona bir elbise giydirir, elinden tutar, onu bu arzda dolaştırır... Bir taşla ya da ağaçla veya herhangi bir şeyle konuşmak isterse tıpkı arkadaşıyla konuştuğu gibi onunla konuşur... Hakikat arzının denizleri birbirleriyle karışmaz... Onun yaratıkları tenasül olmaksızın diğer bitkiler gibi orada yetişir... Binekleri sürücünün isteğine göre büyür veya küçülür... Bu arzda nur şehirleri denilen şehirler vardır... Bu hakikat arzının insanları Allah'ı en çok bilen kimselerdir..."

6) Büyük Patlama teorisinin yönlendirdiği araştırmalar, giderek artan sayıdaki deney sonuçlarıyla, zayıf ve güçlü elektromagnetik kuvvetlerin tek bir etkileşim kuvvetinin farklı görünüşlerinden ibaret oldukları fikrinin yayılmasına neden olmuştur. Bu durum “Büyük Birleşik Teorisi” ile ele alınmaktadır. Bu tek etkileşimin 10^{29} derecenin üzerindeki ısılarda ortaya çıktığı sanılmaktadır. Dolayısıyla evren, bu teorinin bir uygulama alanı bulduğu bir evreyi geçirmiş olmalıdır. Bu aslında tasavvuf açısından da doğru bir yaklaşım olabilir. Çünkü bütün fiziksel etkileşim kuvvetlerinin hakikati gayb aleminde taktır. Bu tek hakikat varlık alemine çıktığında da tek bir etkileşim kuvveti olarak etki eder. Ancak zamanla varlık aleminde suretler başkalaşmaya uğradığından, bu tek etkileşim kuvveti de başkalaşmaya uğrayarak çeşitli etkileşim kuvvetlerine dönüşebilir.

Tasavvuf ve Higgs Bozonu

Higgs Bozonu Nedir?

Higgs Bozonu veya Higgs alanı maddenin nasıl kütle kazandığına dair ortaya atılan bir teoridir. Bu teori, evrenin yaratılışı ile ilgili düşünülen teorilerin, özellikle Standart Modelin kendi içinde tutarlı olmasını sağlamak için tasavvur edilen bir modeldir.

Standart model dediğimiz teorik fiziksel model, bize evrenin yapıtaşlarını ve bu yapı taşlarının oluşturduğu maddeler arasındaki ilişkileri açıklayan bir modeldir. Bu yapı taşlarının boyutları 10^{-18} – 10^{-19} metre boyutlarında olup iç yapısı olmayan noktasal varlıklar olarak düşünülür.

Toplamda 16 parçacıktan oluşan bu modelin şimdiye kadar gözlemlenememiş olan son parçacığı, maddeye kütle veren ve tüm evreni kapsayan gizli alanın (ki buna Higgs alanı adı verildi) etkileşim parçacığı olan bir bozondur. Her fiziksel alanın etkisini taşıyan bir etkileşim parçacığı vardır, örneğin elektro-magnetik alanın etkileşim parçacığına foton (yani ışık parçacığı) adını veriyoruz. Higgs alanının etkileşim parçacığı da elektrik yükü olmayan, çok çok kısa ömürlü olan, yani meydana gelmesiyle tekrar yok olması arasında geçen süre bir saniyenin milyarda birinin milyarda birinden daha kısa olan ve proton kütlesinin 134 katı kadar yüksek kütlesi nedeniyle görülmesi hemen hemen olanaksız sayılan Higgs bozonudur. Bu parçacığa uzun süre gizemli kalması nedeniyle Tanrı parçacığı adı takılmıştı.

Higgs bozonu maddeye nasıl kütle kazandırmaktadır? Higgs bozonu ve onun oluşturduğu Higgs alanı, evrenin ilk ortaya çıktığı andan itibaren evrenin her tarafına yayılmış olan bir alandır. Büyük patlamada ilk ortaya çıkan tanecikler etrafa yayıldıklarında, bunların saf enerji şeklinde oldukları ve kütlelerinin olmadığı düşünülmektedir. Bu tanecikler bütün evrenin içine yayılmış olan Higgs alanı içinden geçerken, tanecikler alan ile etkileşime giriyor ve alan kaybolarak taneciğe kütle kazandırıyor. Böylece bugünkü maddesel dünya kütle kazanmış bu taneciklerden oluşuyor.

Her fiziksel teori ortaya atıldığında, teorinin ortaya çıkardığı birçok soru ve eleştiri de insanları meşgul etmiştir. Fiziksel teoriler, deneyler ve ölçümlerle elde edilen sonuçlara uyum sağlamış olsalar bile hiçbir zaman kesin bir uyumluluk söz konusu olmamıştır. Örneğin daha sonra yapılacak deneylerin aynı uyumu vermeleri mümkün olmayabilir. Teorinin izah edemediği bazı hususlar ortaya çıkabilir ve teorinin modellenmesinde kullanılan parametrelerin ve matematiğin yeterli olmadığı problemler kendini gösterebilir. Bu standart model için de böyledir, Higgs bozonu için de böyledir. Standart modelin atom altı düzeydeki hemen her olayı büyük bir hassalıkla açıklayabildiği halde, kendi içinde bir çok sorun barındıran bir teoridir. Teoride dışarıdan ithal edilen çok fazla parametre vardır. Bu parametrelerin orijini hakkında bir çok sorular vardır. Bu teoride kütle kazanımı Higgs bozonu ile açıklanabilmesine rağmen, teorideki simetri kırılmaları tam olarak anlaşılamamıştır. Bu nedenle evrende neden karşı-madde olmadığı sorusunun cevabı tam olarak verilebilmiş değildir. Standart modeldeki çeşni karışımı ve ailelerin sayısı keyfidir. Kütle spektrumunun orijini belirsizdir. Kütle çekim kuvveti standart model içinde yer almamıştır. Bunun gibi sorular çoğaltılabilir. Bu konuların ne olduklarının anlaşılabilmesi için, insanın oldukça ileri fizik bilgisinin olması ve bunlarla ilgili yazılmış yayınları incelemeleri gerekir.

Bütün fizik teorilerinde matematiksel modeller kullanılır. Bu modellerin deneye uyum sağlaması esas alınır. Sonuç uyumluysa model doğru kabul edilir ve işte gerçek budur diye açıklanır. Higgs bozonu için de durum aynıdır. Ancak burada dikkatlerden kaçan veya kaçırılan bir husus vardır. Bir bilgiyi gerçek budur diye ifade edebilmek için bu bilgiye ulaşmak için kullanılan yöntemlerin de kesin doğruluğu kanıtlanmış olması gerekir. Doğ a bilimlerinde ve matematikte maalesef bu şansa sahip değ iliz. Çünkü tekrarlanan deneylerin koşullarının tamamen aynı olmasını temin etmek mümkün mü? Bu konuda birçok problem vardır. Kullanılan matematiğin kesin doğruluğu nasıl temin edilecektir. Matematik bir yerde 7 – 8 tane aksiomun, yani ispatsız kabul edilen ve bize aş ıkar gelen bazı bilgilerin temel teşkil ettiğ i bir sistemdir. Aksiomların doğru kabul edilmesi bir anlamda iman etmektir. Oysa bugünkü müspet bilimin içinde imana yer yoktur. Bütün bunlar, fizik teori ve deneylerle elde edilen bilgilerin, Higgs bozonunda olduğ u gibi, kesin doğru kabul etmenin ve işte kainatın sırrını bulduk diye ortaya çıkmanın hiçbir tutarlılığ ı yoktur.

Bununla beraber müspet bilimcilerin yaptığ ı araştırmaların ve elde edilen sonuçların uygulandığ ı yerler vardır. Bu uygulamaların tıp, çevre, teknoloji gibi konularda insanlar için büyük faydalar sağladığ ını biliyoruz. Ancak bilimsel araştırmaların, onu kullananın niyetine göre faydası olup olmadığ ı sorgulanmalıdır. İkinci dünya savaşından önce yapılan nükleer fizik konusundaki bilimsel araştırmalar, insanları ve doğ ayı mahveden bir silah olarak kullanılmış ve herkes bundan çok zarar görmüştür. Günümüzde de CERN de yapılan deney ve araştırmaların, insanlara yönelebilecek silah üretiminde kullanılmayacağını kimse garanti edemez. Fakat biz yine de böyle kötü niyetlerin olmayacağını ümit ederek, araştırmaların devam etmesini diliyoruz. Çünkü bulunan sonuçların tam kesin olmasa da, yaşadığ ımız evrenin nasıl muhteşem bir yapıya sahip olduğunu gözler önüne sermesi bakımından önemli buluyoruz. Ayrıca buralarda elde edilen bilgilerin insanlara fayda getirebilmeleri açısından destekliyoruz.

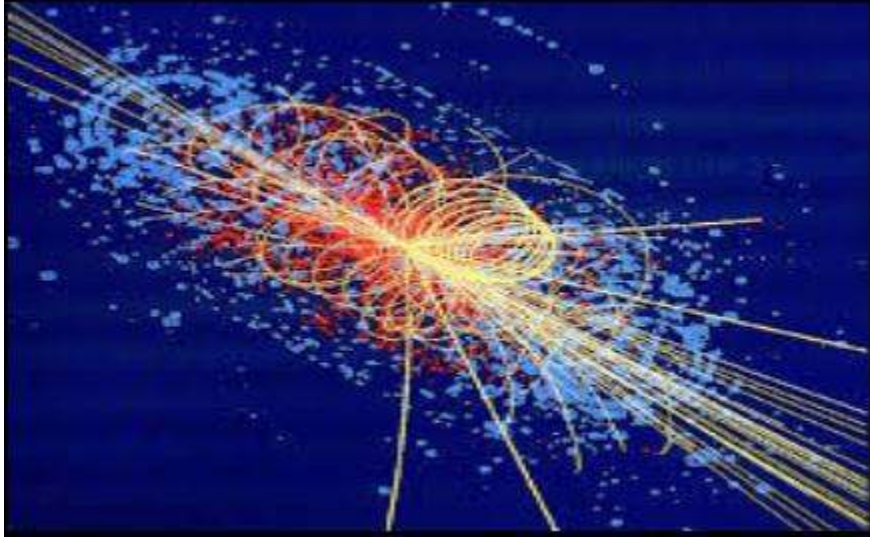
Bu bağlamda Higgs alanı için de bazı eleştiriler yapabilir ve sorular sorabiliriz:

- Higgs alanının mahiyeti nedir? Bu alan nasıl oluşmuştur ? Bunun teoride hiçbir açıklaması bulunmuyor.
- Higgs alanının temelini, çok önceleri yapılan bir matematiksel modellemenin oluşturduğunu biliyoruz. Kullanılan matematik ne kadar güvenilir. Çünkü iddia edilen kainatın sırrının ifadesidir.
- Bundan milyarlarca yıl önceki olaylar bugünkü fiziksel görüşlere ne kadar uymaktadır. Büyük patlamayı hemen takip eden zaman döneminde hangi fiziksel kuralların geçerli olduğunu biliyor muyuz?
- İlk ortaya çıkan taneciklerin saf enerji oldukları bir varsayımdır. Acaba ilk ortaya çıkan taneciklerin bazı fiziksel özelliklere sahip olup ta bunların sonradan başka özelliklere dönmüş olmaları mümkün değil mi?
- Bugün CERN de yapılan deneylerde tespit edilen Higgs bozonunun çok az da olsa bir kütlesi olduğu hesaplanıyor. O zaman şu soruyu sormak gerekmez mi? Higgs bozonunun kütlesi nereden geliyor? Bozonun hem kütlesi var, hem de başka taneciklere kütle kazandırıyor. O zaman esas sebebin bozonun olmaması gerekmez mi? Kütle veren sebebin başka yerde aranması gerekmez mi? Bu durum bir paradoks yaratmaz mı?
- Bazı bilim adamları, Higgs alanına ait iddiaları daha da ilerleterek insanın da bu oluşum içinde meydana geldiğini ve hatta canlılığın bile atomsal bir yapı içinde olduğunu iddia etmeye kadar gitmişlerdir. Ruhun varlığını inkar ederek, canlı oluşumun, kimyasal elementlerin bir kombinasyonu olduğunu ispat eden hiçbir deneyin şimdiye kadar yapılmamış olmasına rağmen, bazı insanların tanrının varlığını ret etmek için Higgs alanını bir vesile olarak kullanmak hoşlarına gitmiş, dolayısıyla Higgs bozonuna Tanrı parçacığı adını vermekten çekinmemişlerdir. Bu yaklaşım ne kadar bilimseldir, önce bunun cevabı verilmelidir. Etrafındaki ve kendi içindeki maddi alemi mevcut olan tek varlık olarak görenlerin bu kitabımızı iyice okumalarını ve üzerinde düşünmelerini tavsiye ederiz.

Yukarıda anlattığımız hususlar her fiziksel teori için geçerlidir. Fizik teorilerinin tarihi incelendiğinde bu durumu tespit etmek çok kolaydır. Fiziksel teorilerindeki bu belirsizlik ve eksikliklerin cevabı İslami Tasavvufta mevcuttur. 1400 sene boyunca tasavvufta doğa olayları incelenmiş ve onlar hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşlerin temellinde Sırlar İlmi vardır. Sırlar ilmi, akıl sınırı ötesinde olan ilimdir. Bu ilim peygamberlere ve velilere mahsustur. Sırlar ilmine sahip olan alim, bütün ilimleri bilir. Bu ilim bütün ilimlerin hepsini kapsar. Sırlar ilmine göre, Allah'tan alınan bilginin dışında gerçek bilgi yoktur. Çünkü akılcı ilim adamı, fikrin otoritesi altında bağlanmış. Aklın hüküm sürdüğü bir alanı vardır ve bu alanın dışına çıkarsa hata yapar. Eşyayı zatı (özü) ile bilmediği sürece kimse adına bilgi gerçekleşmez. Akıl yoluyla eşyanın zatını anlamak imkansızdır. Ancak keşif yoluyla anlaşılabilir. Bu da Sırlar ilminin yöntemidir. İlahi keşif olmaksızın kainatın olgularını incelemek insanı mutlak gerçeğe ulaştırmaz. Kesin bilgi kalbin işidir.

Bazı insanlar Sırlar İlmine inanmayabilir ve oradaki bilgileri kabul etmediğini ifade edebilir. Ancak bilimsel düşünme, bilginin objektif ve kompakt oluşunu esas almalıdır. Yani ortaya atılan görüşlerin çelişkili bir yapıda olmayıp, kendi içinde tutarlı bir yapıda olmalarını esastır. Bununla beraber bilgi içinde belli oranda bir inanma payı kaçınılmazdır. Sırlar ilminde de bir inanış payı vardır. Bu inanışa katılmayanlar onun getirdiği verileri kabul etmeyebilirler. Bu insanın yaratılışının bir sonucudur. Bizim burada anlatacağımız hususlar, İslam'ın ehl'i- sünnet itikadına sahip olanlara hitap etmektedir. Yazdıklarımıza inanmayanlara bizim söyleyecek hiçbir sözümüz yoktur. Ancak onların yazdıklarımızla ilgili sordukları herhangi bir soru olursa onları da büyük bir hoşnutlukla açıklarız.

Aşağıda yazdıklarımızı okumadan önce, okuyucuların daha önce yayınladığımız İlmin Güzellikleri, Tasavvuf Nedir?, Tasavvufta Bilgi ve Tasavvufta Varlık adlı makalelerimizi birer ön bilgi olarak okumalarını tavsiye ederiz. Bu makaleler aşağıda yazacağımız hususların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Higgs Alanı Teorisine Tasavvufi Yaklaşım

Bizim buradaki amacımız, yukarıda anlattığımız Higgs alanı teorisini İslami tasavvuf açısından ele almaktır. İslam tasavvufu evrenin yaratılışına ve varlık (ontolojik) problemlerine kendine has bir tarzda yaklaşmaktadır. Tabii ki bu yaklaşımlara, İslam inancının temel teşkil ettiğini söylemeliyiz. Amacımızı daha iyi ifade edebilmek için önce, tasavvuftaki varlık anlayışının temel esaslarını aşağıda sıralayacağız. Sonra da bunlarla Higgs alanı arasındaki benzerlik ve uyumsuzluklarla ilgili görüşlerimizi dile getireceğiz. Ümit ederiz ki bu konuyla ilgilenen ve bu konu hakkında düşünen insanlara, konunun açıklığa kavuşması bakımından yardımcı olabiliriz. Başarı Allah'tandır.

İslam inancına göre *“Allah var idi ve O’nunla beraber başka bir şey yoktu.”* Allah Teâlâ alemi var etmek ve onun kendisinin bildiği tarzda yaratılışını başlatmak isteyince, bu yüce iradede tüm hakikate yönelik bir tecelli gerçekleştirmişti. Bunun sonucu olarak, ondan Hebâ diye isimlendirilen bir hakikat meydana gelmiştir. Hebâ alemde yaratılmış ilk varlıktır ve alemin inşası için harç ve toprak gibidir.

Sonra Allah Teâlâ, nuruyla bu Hebâ'ya tecelli etmiştir. Akılcıların Heyula diye isimlendirdikleri bu Hebâ'dan, her şey kendi güç ve istidadınca bir şey kabul etmiştir. Bu İlâhi Nur, Hebâ ve Tümel Hakikatten Akıl diye isimlendirilen Muhammedî Hakikat yaratılmıştır. Bu hakikat bütün alemin efendisi ve varlıkta ortaya çıkan ilk şey olmuştur. Daha sonra, Muhammedî Hakikatin Hebâ' da tecellisi ile alemin hakikati ortaya çıkmıştır. Buna göre, alemde gördüğümüz her şey Muhammedî Hakikatin bir tecellisi olup, onun nurundan Hebâ içinde yaratılmıştır.

Hebâ doğada bulunan bütün suretlere, yani doğada bulunan her şeye yayılmıştır. Hiçbir suret onun etkisinin dışında kalmamıştır. Hebâ bütün suretlerde kendi hakikati ile bulunur. Bu hakikat bölünmez ve eksiklikle nitelenmez. Tıpkı, beyaz olan eşyalarda beyazın zatı ve hakikati ile bulunması gibidir. Hebâ'nın alemde bu şekilde yayılması tevhidin (bir olmanın) bir sonucudur.

Yukarıda anlattığımız Higgs alanı da, Hebâ gibi bütün evrende yayılmış olarak tasavvur edilmektedir. Higgs alanının işlevi, Hebâ'nın evrendeki işleminin bir parçası olarak düşünülebilir. Olaya şöyle de yaklaşabiliriz: Evrendeki her şey Hebâ'dan kendi güç ve istidadına göre bir şeyler almasının özel bir hali, taneciklerin Higgs alanında kendi güç ve istidadına göre kütle kazanıp veya kazanmaması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu durum o taneciğin ezelde yaratılmış olan istidadının bir sonucudur. Bu düşünce tasavvuf ile Higgs alanı teorisi arasında bir benzerliği ifade etmektedir.

Bununla beraber, tasavvuf ile Higgs alanı teorisi arasında bazı çelişkiler de vardır. Yukarıda bahsettiğimiz gibi, Higgs bozonunun bir kütlesi vardır, fakat ayrıca bu bozon kütle kazanma mekanizmasının baş oyuncusudur. Bu durumda şu soruyu sormak gerekmez mi: Higgs bozonu kütlesini nasıl kazanmıştır? Tasavvufa göre bir şey kendisinin nedeni olamaz. Çünkü aksi halde bu durum, nedenin nedenle aynı olmasına yol açar ki, bu bir şeyin merteye bakımından kendisinden önce gelmesi demektir. Böyle bir şey ise anlamsızdır. Dolayısıyla, kütle kazanma mekanizması olarak düşünülen Higgs alanındaki Higgs bozonlarının etkileşimleri için kütlesi olmayan bir bozonun bulunması gerekir. Fakat Higgs bozonuna bir kütle isnat etmeğe neden ihtiyaç duyuluyor. Bu hususu, eğer matematiksel model gerektiriyorsa modelin değiştirilmesi; eğer deneyler gerektiriyorsa Higgs bozonunun tanımının değiştirilmesi gerekmektedir.

Bütün kainat sebep ve sonuçlarla birbirlerine bağlıdırlar. Bununla beraber sebepler sayesinde olguların oluştuğunu düşünenler yanılmaktadır. Bu yanılığın aynen şu ifadede de vardır: Higgs bozonları, Higgs alanı ile etkileşime giren taneciklerin kütle kazanmalarına sebep olmaktadır. Bu çeşit ifadeler fizik teorilerin bir çoğunda vardır. Örneğin, fotonların, elektro-magnetik alanının oluşmasına sebep olmaktadır, ifadesi de böyle bir yanılığın taşıdığıdır. Burada tasavvuf ile temelde çelişen bir durum vardır. Tasavvufa göre aslında sebepler vesilesi ile olgular oluşmaktadır. Vesile yerine sayesinde ifadesinin kullanılması Allah'a şirk koşturur. Evren, Allah Teâlâ'nın yaratıcısı olduğu bir yazılım programı ile yönetilmektedir. Higgs bozonu yazılımın kendisi değil, yazılımın kullanıcısıdır. O yüzden sebep değil vesiledir. Biz sadece yazılım programının nasıl işlediğini gözlemeye çalışmaktayız. Bununla beraber, yazılım programının nasıl işlediğini tam olarak görme şansına da sahip değiliz. Çünkü bu programda uluhiyet unsurları vardır. Bizim bu uluhiyet unsurlarını idrak etmemiz mümkün değildir.

Buna göre “Bozonlar taneciklerin kütle kazanmasına sebep olmaktadır” , cümlesi yerine, “Higgs bozonları taneciklerin kütle kazanmasına vesile olmaktadır” ifadesini kullanmak daha doğrudur. Bununla beraber müspet bilimcilerin bir kısmı sebeplere birer vesile gözüyle bakmazlar. Onlar sebeplere gerçek bir kudret ve güç vererek olguların asıl kaynakları olarak görürler. Bir kısmı da esas sebeplerin Allah Teâlâ tarafından yaratıldığına inanır ve bizim gözlemlediğimiz olaylardaki sebeplerin birer vesile olduğuna inanırlar. Tasavvufa göre Higgs bozonları, Higgs alanı içinde maddeye kütle kazandırmaya vesiledir, yoksa asıl sebebi değildir.

Asıl sebep Allah Teâlâ’dır. Çünkü Allah Teâlâ, varlık tecellisi ile şeyleri var etmiştir ve onların varlıklarını bu tecelli ile devam ettirmektedir. Allah Teâlâ’nın el-Alim ismi, onların suretlerine ilişerek onları çeşitli özelliklerle süslemiştir. Bunlardan biri de bir maddenin kütleye sahip olmasıdır. Alem, ilahi isimlerin avucu içindedir. İsimler alemini iki yönden yönlendirirler. Kendi hakikatlerine göre ve varlıklara ait istidatlara göre. Buna göre her varlık kendi istidadına göre, kütle sahibi olur veya olmayabilir. Bunlar o eşyanın ezelde yaratılmış olan istidadının bir sonucudur.

Allah herhangi bir şeyi rastlantı olarak yaratmaz. Allah her şeyi doğru bir bilgi, irade, bilinmeyen bir takdir ve kazaya göre meydana getirir. Dolayısıyla herhangi bir olayın veya varlığın, daha önce O’nun bilgisinde meydana gelmiş olması gerekir.

Alemdeki bütün hakikatler ilahi hakikatlerle irtibatlıdır. Bu irtibatı anlamak son derecede güçtür. Üzerinde, keşif ve akılla ortadan kalkmayacak pek çok perde vardır.

İnsanların doğadaki düzeni incelemesine ve onun nasıl çalıştığını anlamak istemesine tasavvuf açısından olumlu bakılır. Çünkü kainat Allah Teâlâ’nın yazdığı (yarattığı) bir yazılım programı ile işlemektedir. Bu yazılım programının nasıl çalıştığını anlamaya çalışmak insanı Allah’a yaklaştırır. İnsan doğadaki fevkalade olguları görüp onların nasıl bir ilahi düzen içinde işlediklerini fark edince hayrete düşer. Bu Allah’a yaklaşmanın bir adımıdır.

Bütün fizik teorilerinde olduğu gibi, Higgs alanının tanımlandığı Standart model de, yazımızın baş tarafında anlattığımız gibi, bir çok problemler ve eksikliklere sahiptir. Bu doğanın ontolojik yapısından dolayı kaçınılmazdır. Müspet bilimciler bu eksiklikleri gidermek için yeni modeller geliştirirler. Ancak her yeni model de beraberinde yeni problemler ve eksiklikler getirir. Tasavvufta akılcılar dediğimiz bilim adamları, akıl ve duyu yoluyla bu eksikliklerin giderilip en sonunda evrenin yazılım programının bütün detayları ile anlaşılabilmesine inanırlar. Onlara göre, fizikteki yeni buluşlar sayesinde teorilerdeki eksikliklerin giderek azalacağı ve en sonunda her şeyi içine alan ve doğadaki her şeyi açıklayabilen bir teorinin inşa edileceğini ümit ve iddia etmek mümkündür. Fakat bu gelişmelerin, onların iddia ettiği gibi bir noktaya doğru yakınsadığı söylenemez. Her yeni yaklaşım bir çok yeni problemin ve eksikliğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla bizce, fizikteki bilimsel gelişmeler bir noktaya yakınsamak yerine ıraksamaktadır. Bununla beraber, bu gerçeğin insanı ümitsizliğe götürüp araştırma yapmaktan uzaklaştırmamalıdır. Çünkü İslam inancına göre ilimle uğraşmak farzdır ve Allah'ın rızasını kazanmak için yapılan bilimsel çalışmalar insana sevap kazandırır.

Yukarıdaki problemi daha iyi anlayabilmek için, doğanın varlıksal (ontolojik) yapısının tasavvuf açısından ele alınması gerekir. Tasavvufa göre alemde eşyanın iki yönü vardır. Birisi yaratıcısına olan yönü, diğeri aleme olan yönüdür. Akıl ve duyuların kullanılarak yapılan araştırmalarda, biz ancak eşyanın aleme bakan yüzünü inceleyebiliriz. Eşyanın ilaha bakan yönünü göremediğimiz için eşya ve olgular hakkındaki bilgimiz eksik kalmaktadır. Bunu bugüne kadar ortaya atılan bütün fizik teorilerinde görmekteyiz. Hiçbir teori tam ve mutlak bir gerçeklikle geçerli değildir. Eşyanın aleme bakan yönü eşyanın zahiri tarafıdır. Eşyanın yaratanına bakan yönü ise onun batını tarafıdır. Eşyanın batını tarafını akıl ve duyularla anlamak mümkün değildir. Çünkü akıl ve duyular sınırlıdır. Eşyanın batını yönü ancak keşif yoluyla görülebilir. Bu ise Sırlar ilminin metodudur. Sırlar ilmi yoluyla elde edilen bilgilere tasavvufi bilgiler denir. Bu bilgilere akıl ve duyularla ulaşmak imkansızdır.

Tasavvuf ve Kara Delikler

Yıldızlar ve Kara Delikler

Gökyüzünü ve evrenin gizemli yapısını inceleyen çeşitli bilim dalları vardır. Bunlar arasında Astrofiziği ve Kozmolojiyi sayabiliriz. Bu ilimler gökyüzündeki cisimlerin oluşlarını, yapılarını ve batışlarını incelerler. İncelenen gök cisimleri arasında, yıldızlar ve kara delikler önemli bir yer tutar.

Yıldız, ağırlıklı olarak hidrojen ve helyumdan oluşan, yoğun ve karanlık uzayda ışık saçan, gökyüzünde bir nokta olarak görünen plazma küresidir. Dünyada çıplak gözle görülebilen yaklaşık altı bin dolayında yıldız vardır. Dünyaya en yakın yıldız güneştir. Yıldızların parlamasının nedeni, çekirdeklerinde meydana gelen çekirdek kaynaşması (füzyon) tepkimelerinde açığa çıkan enerjinin yıldızın içinden geçtikten sonra dış uzaya ışıınım (radyasyon) ile yayılmasıdır.

Yıldızların oluşumu bilimde şu şekilde tasavvur edilmektedir: Yıldızlar, uzayda bulunan yüksek yoğunlukta (yine de dünya üzerindeki bir vakum odasından daha az yoğun olan) geniş bölgelerden oluşan moleküler bulutların içinde oluşur. Bu bulutlar çoğunlukla, hidrojenden ve helyum ile az miktarda daha ağır öğelerden ibarettir. İçinde yıldız oluşan bu tür bir bulutsuya örnek Orion bulutsusudur.

Bir yıldızın oluşumu bir moleküler bulutunun içinde oluşan ve sıklıkla bir üst novanın (büyük yıldız patlamaları) ya da iki gökadanın çarpışmasından oluşan şok dalgalarının tetiklediği kütle çekimsel bir kararsızlıkla başlar. Bulutlar birbirleriyle birleşerek büyürler. Kütlesi artan bulut, çekimsel gücün etkisiyle büzülür. Bulut büzülme ile parçalara ayrılır. Potansiyel enerji kinetik enerjiye dönüşür. Gaz parçacıkları hızlanır ve çarpışırlar. Sıcaklık artar. Bu durum basıncın artmasına neden olur. Çökme yavaşlar veya durur. Enerji yayılmaya başlar.

Her yıldız sürekli olarak gazın uzaya akmasına neden olan bir yıldız rüzgarı üretir. Yıldızların bu şekilde kaybettikleri kütle miktarı kayda değer değildir. Örneğin güneş ömrü boyunca kütlelerinin ancak % 0,01 ' i kadar bir kütle kaybeder. Milyonlarca sene boyunca parlayan bir yıldız sonunda yakıtını tüketmektedir. Bunun sonucu büzülme ve ısınmanın artmasıyla infilak etmektedir. Patlayan yıldızın bir kısmı uzaya dağılırken çekirdek büzülmesi devam etmekte ve yoğunluğu da giderek artmaktadır. Sonunda koskoca yıldızın çapı birkaç km ye inince yoğunluk müthiş bir ölçüye çıkmakta ve artık ısıyı ve ışığı yutacak hale gelmektedir. İşte bu şekilde kara delikler oluşmaktadır.

Kara delik küçük ve buna karşılık güçlü ise nötron yıldızı adını alır. Nötron yıldızı, nükleer enerjisini tüketen yıldızın, toplam atomlarındaki elektronların ve çekirdeklerin birbirlerine yapışması ile oluşmaktadır. Süper sıkışık kütleyle sahip olan bu yıldız, kendi eksenini etrafında hızlı bir dönüş kazandığı için yeni nükleer parçacıklar, oldukça dar hüzmeler halinde dışarıya doğru fırlatılır. Bu sırada elektromagnetik radyasyon meydana gelir.

Bir nötron yıldızının çekirdek kütleleri güneş kütlelerinin 2,5 katını aşarsa, yıldız kendi kütle çekimini karşı koyamayacaktır. Yıldızın fazla kilolarını atacak ne yakıtı ne de kütle çekime karşı koyacak gücü olacaktır. Bu kritik kütle aşan yıldız, kendi merkezine doğru çökmeyi ve ezilmeyi sürdürecektir. Bu şekilde yıldız bir kara deliğe dönüşmüş olacaktır. Yani kara delikler, kütleleri büyük bir yıldızlar mezarlığıdır.

Günümüzde karadeliklerin varlığı, astrofizikçilerin ve teorik fizikçilerin hemen hemen hepsinin onayını alarak kesinlik kazanmış durumdadır. Karadelikler diğer astrofizik cisimleri gibi bir astrofizik cisimidir. Temel özelliği, çekim alanlarının her türlü maddesel oluşumun ve ışınının kendisinden kaçmasına izin vermeyecek derecede güçlü olması ve kütlesinin büyük olmasıdır.

Kara delikler Einstein'ın genel görelilik kuramıyla tanımlanmışlardır. Doğrudan gözlenememekle birlikte, çeşitli dalga boylarını kullanan dolaylı gözlem teknikleri sayesinde keşfedilmişlerdir. Karadeliklerin doğrudan gözlemlenmeleri çok güçtür. Merkez bölgesi fizik kuramlarıyla tatminkar biçimde tanımlanamamaktadır. Karadelğin merkezinde geçerli olan fiziksel kurallar bildiğimiz tarzda bir fiziksel kural değildir. Orada çekimsel tekillik denilen bir durum mevcuttur. Bu çekimsel tekilliği günümüzde tanımlayabilecek herhangi bir teori yoktur. Buna mukabil, kara deliklerin yakın çevresindeki hüküm süren fiziksel koşullar ve çevresindeki etkisi tanımlanabilmektedir.

Karadelikler yalnız üç parametre ile tanımlanabilmektedir. Bu parametreler, kütle, elektriksel yük ve açısal momentumdur. Karadeliklerin diğer parametreleri (boyu, biçimi vb.) bu üç parametre ile belirlenir. Kara deliğin kütle ve elektriksel yük ile ilgili özellikleri klasik fizik kurallarıyla incelenabilmektedir. Ancak açısal momentumun etkisi genel görelilik kuramına özgü bir özellik taşır. Kara deliklerin kendi eksenleri etrafındaki dönmelerinin sonucu, yakın çevresindeki uzay zamana etki ederek onu eğmek özelliğindedir.

Kara delikler evrendeki en kararlı ve en uzun ömürlü cisimler olmalarına rağmen, sonsuza kadar yaşayamazlar. Hawking ışınımı yaparak çok yavaşça enerjilerini kaybederler. Hawking ışınımı tamamen teorik yollarla tasavvur edilmiş bir ışımadır. Bu, elimizdeki bugünkü teknoloji ile saptanabilecek bir ışınım değildir.

Şimdiye kadar en büyük kara delik, samanyolu galaksisinden 220 milyon ışık yılı uzaklıktaki CID – 947 galaksisinin merkezinde bulunmaktadır. NASA'nın bildirdiğine göre bu kara delik güneşin yaklaşık 7 milyar katı büyüklüğündedir. Kara deliğin yaşının 11,7 milyar yıl olduğu tahmin edilmektedir. Karadelik, galaksinin kütlesinin 1/10 'una sahiptir. Bu karadelik, içinde bulunduğu galaksinin genişleme hızından daha büyük bir hızla büyümektedir. Yani, çevresindeki galaksiyi büyük bir hızla yutmaktadır. Bu durum, bugünkü modellemelere göre şaşırtıcıdır. Bu durumda, kara deliklerle ilgili modellerin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Kara Madde ve Kara Enerji

Kara madde, astrofizikte elektromagnetik dalgalarla (radyo dalgaları, gözle görülebilen ışık, x ışınları, vb.) etkileşime girmeyen, varlığı yalnız diğer maddeler üzerindeki kütsel çekim etkisi ile belirlenebilen maddelere denir. Evrende görülebilen maddelerden çok daha fazla karanlık madde olduğu tespit edilmiştir.

Karanlık enerji, fiziksel evren biliminde, astronomide, astrofizikte ve gök mekaniğinde evreni sürekli genişlettiği ve galaksileri birbirlerinden uzaklaştırdığı varsayılan bir enerji türüdür. Evren yaratıldığından beri, Big Bang teorisine göre, sürekli genişlediğine göre, bu genişlemeyi sağlayan bir enerjinin mevcut olması gerekir. Ne olduğu tam bilinmeyen bu enerjiye de karanlık enerji adı verilmiştir.

Bu iki kavramdaki karanlık ibaresi, bunların bırakın maddeyi, ışıkla bile herhangi bir etkileşime girmemelerinden ileri gelir. Işıkla etkileşimleri olmadığından görülmezler.

Evrendeki kütle çekimsel enerjinin incelenmesi sonucu, varsayılan toplam enerji yoğunluğunun sadece % 4 'ünün doğrudan gözlemlenebilir maddelerden oluştuğu tespit edilmiştir. Yani bildiğimiz anlamdaki maddesel yasalar, bilinen evrenin sadece yaklaşık % 4'ü ile ilgilidir. Yine bu toplamın % 22'sinin karanlık maddeden oluştuğu hesaplanmaktadır. Kalan % 74'ünün de evrene dengeli bir şekilde yayılmış olan karanlık enerjiden oluştuğu kabul edilir.

Yıldızların Tasavvufi Yorumu

Gök kubbe direksiz ayakta durmaktadır. Direk gökleri ayakta tutan sebeptir. Gök için bir tutanın bulunması şarttır. Gök bir mülktür, ona sahip olacak bir malik bulunmalıdır. Bu malik, onu ayakta tutan sebeptir. Göğün maliki ve onu ayakta tutan sebep Allah Teâlâ'dır. Bu husus Fatır suresi, ayet 41 de şöyle ifade edilmektedir: *“Doğrusu, gökleri ve yeri yok oluvermekten Allah tutuyor. And olsun ki eğer yok oluverirlerse, onları O'ndan başka kimse tutamaz...”*

Evren hudutsuz yapısıyla birçok gizemli olgu ve özellikleri içinde barındırır. Bu gizemli olgular içinde yıldızları ve kara delikleri sayabiliriz. Evrende milyonlarca galaksiler ve yıldızlar mevcuttur. Bunlar hareket halinde olup dairesel yörüngeler çizerek hareket ederler.

“Sayısız yıldızları bağrına basmış olan gökyüzü, hudutsuz ve çok büyük olduğu halde Allah'ın kudreti etrafında bir değirmen taşı gibi döner durur” (Hz. Mevlana (k.s.))

Güneşte bir yıldızdır. Güneş ve yıldızlar, tasavvufa göre, Allah'ın gökte çıkardığı tohumlardır. Nasıl tohumlar zaman içinde gelişerek yeni oluşumlara sebep oluyorsa, yıldızlarda hareketleri ve başkalaşmaları ile yeni oluşumlara sebep olmaktadır.

“O her gün bir iştendir.” (Rahman, 55/29) ayetinde bu başkalaşma belirtilir. Bu başkalaşma, Allah'ın var olanlarda meydana getirdiği başkalaşmalardır. Başkalaşmanın bir kısmı gizlidir ve idrak edilemez. Bir kısmı nefsin algılayacağı kadar açıktır.

Her yıldızın bir feleği yani dairesel bir yörüngesi vardır. Yıldız bu felekte hareket eder. Bu hareket bir çeşit yüzme şeklindedir. Çünkü Yasin suresinin 40. Ayetinde şöyle ifade edilir: “...onların her biri kendi yörüngesinde yüzerler.” Felekler yıldızların seyriyle (yürümesiyle) meydana gelirler. Yıldızlar, yürüdükleri alan demek olan göğün cisminde hızla hareket ve seyrederler.

Allah Teâlâ, feleklerdeki yıldızların hazinelerine unsurlar aleminde meydana gelecek başkalaşma ve değişmelerin bilgilerini yerleştirmiştir. Bunlar ilahi sırlardır. Yıldızların göksel yollardaki hareketleri vesilesiyle rükünlar (temel unsurlar) aleminde ve türeyenlerde bazı olaylar ve durumlar yaratmıştır. Bunlar göğün emrine vahyedilen şeylerden meydana gelir. Ancak bu vahiyler ilahi sırlar olup mahiyetleri bilinmez. Bu şekilde, yıldızlar Allah tarafından sebep değil vesile yapılmıştır.

Gördüğümüz yıldızlar da bir çeşit suretlerdir. Onların meleklerden ibaret olan ruhları vardır. Bu ruhlar yıldızları yönetirler. Bu durum, insan bedeninin bir ruhu olmasına benzer. Eğer yıldızların ruhları olmasaydı, yıldızların hareket etmesi mümkün olmazdı.

Dolayısıyla felekler meleklerin meskenidir. Meleklerin her günkü sayısı kadar adem oğullarının düşünceleri meydana gelir. Mümin olsun veya olmasın, herkese günde yetmiş bin düşünce gelir. Onları Allah ehli bilebilir.

Ay ve diğer yıldızlar kendi bu feleklerinde hareket ederler ve varlıkları meydana getirmek için konaklarlar. Bu gezme (seyr) esnasında ise unsurlar aleminde oluşan fiiller meydana gelir. Allah'ın yıldızları feleklerinde hareket ettirmesinden yirmi sekiz menzilde meydana gelen şey ise yirmi sekiz harfin varlığıdır.

Yıldızların ışıkları güneş ışığında içkin olduğu gibi, bilgilerin nurları da iman nurunda içkindir. Bilgi kuşkların hükümlerini ortadan kaldırır, iman nuru ise bu kuşklar hakkındaki gerçek yorumu insana gösterir. İman nuru, şeriatın emri demektir.

Güneş tutulması gibi, yıldızlarında tutulmaları vardır. Fakat insanların çoğu bilmez ve inanmaz. Çünkü farklı türlere göre bütün bu tutulmalar, gerçekte kendisi için gerçekleşen ilahi tecelli karşısında tutulan şeyin korku duymasıdır. Eğer Allah bugün yaratıkların gözlerini hakikate açsaydı, denizin ateş olarak kaynadığını görecekti.

Ay ve güneş tutulması kendiliklerinde bir başkalaşma olmasa bile, güneş ya da aydan insanın gözüne çarpan başkalaşmadır. Hakk o esnada güneş ve ayda bulunan *Allah korkusunun* insanın gözüne ışığın kaybolması şeklinde göstermiştir. Bu da ay tutulmasında doğal perdeleme, güneş tutulmasında ise bilgisel perdelenme ile gerçekleşir.

Sabit yıldızlar karanlık evler olduğu kadar hareketli yıldızlar da öyledir. Çünkü hepsinin zatı karanlıktır. Hareketli yıldızların aydınlık hale gelmesi ödünç aldıkları ışıklar sayesinde gerçekleşir. Buna göre, bütün yıldızların gerçek hakikatleri karanlık olup, varlık alemine çıktıklarında Hakk'ın kendilerinde bazı reaksiyonların oluşmasını temin etmesi nedeniyle ışıklı gözük müştür.

Kıyametten sonra bütün yıldızlar, cisimleri kararmış ve büyük yaratıklar olarak cehennemde bulunurlar. Güneş ve ayda ordadır. Onlar cehennemde sürekli doğar ve batarlar. Fakat cehennemin güneşi aydınlatmaz. Onun hareketinden meydana gelen şeyler o yere özgü varlıklardır.

Saffat suresi 6. ayetinde Allah Teâlâ şöyle buyurur: *“Gerçekten Biz dünya göğünü çekici bir süsle, yıldızlarla süsledik. Onu her inatçı şeytandan koruduk.”* Aynı şekilde Mülk suresi 5. ayette şöyle ifade edilmektedir: *“And olsun Biz, en yakın göğü kandillerle donattık ve onları şeytanlar için taşlamalar yaptık.”* Bu ayetlerde yıldızların göğü süsleyen ışık kaynakları oldukları ifade edilmektedir. Burada neden yıldızlara şeytanların yaklaşmaları engellenmiştir? Bunun sebebi, daha önce söylediğimiz gibi, yıldızların hareketlerinde dünyada olacak başkalaşma ve olayların bilgisi yerleştirilmiştir. Bu bilgilerin ne olduğunu, cin taifeleri, özellikle cin olan şeytanlar öğrenmek isterler. Bu nedenle yıldızlara yaklaşıp bu bilgilerin ne olduklarını, feleklerdeki meleklerin konuşmalarından dinleyerek anlamak isterler. Ancak Allah'ın bir hikmeti olarak şeytanlara bu fırsat verilmez. Çünkü şeytanlar yıldızlardan kopan birer kor parçası ile kovalanırlar. Eğer şeytanlar dünyada olacak olayları daha önceden bilseler, bu bilgileri dünyada fitne çıkarmak için kendi yandaşları ile paylaşırlardı. Bu şekilde Allah Müslümanları şeytanın fitnesinden bir bakıma korumuş olmaktadır. Bu ne güzel bir nimettir.

Kuran-ı Kerim'de gök aleminin yedi kattan oluştuğuna dair bazı ayetler vardır. Mülk suresinin 3. ayetinde şöyle denilmektedir: *“O, yedi göğü birbirini üzerine yarattı. Rahman'ın yaratmasında bir aykırılık, uygunsuzluk göremezsin...”* Bu ayete göre gök alemi birbiri üzerinde bulunan yedi kattan oluşmuştur. İslam alimleri her göğün kalınlığının 500 yıllık bir mesafede oldukları ifade etmişlerdir. Gökler arasında ne bir direk ne de bir alaka vardır. En alttaki gök dünyayı çepeçevre kuşatmıştır. İkinci kat gök birinci katı kuşatmıştır ve bu hal böylece devam eder. Nihayet Arş bütün gökleri kuşatır. Bu gök tabakalarını Peygamberimiz (sav) Miraç olayında teker teker geçmiş ve buralarda diğer peygamberlerle görüşmüştür. Mülk suresinin 5. ayetinde *“Andolsun ki Biz, yere en yakın olan göğü kandillerle donattık.”* ifade edilmektedir. Dolayısıyla, bizim gözlerimizle görebildiğimiz yıldızların ve diğer gök cisimlerinin bulunduğu gök birinci kat göktür. Yıldızların seyirleriyle oluşan felekler birinci kat semada (gök) dır. Çünkü feleklere Allah tarafından yerleştirilen gizli bilgilere ulaşmak isteyen şeytanların kovalandığı gene aynı ayette ifade edilmektedir.

Yıldızlar geceleri insanların yönlerini tayin etmeye yararlar. Bu husus Enam suresi, 97. Ayette şöyle ifade edilmektedir: *“Kara ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulasınız diye yıldızları sizin için yaratan O’dur.”* Aynı şekilde Allah’ın Veli kulları da insanlara doğru yolu gösterdikleri için birer yıldız sayılırlar. Çünkü İslam çizgisinin dışında yaşayanlar, karanlık içindedir. Bu karanlıktan kurtulmak için Veli kulların yol göstermelerine ihtiyaçları vardır. Yukarıdaki ayet bu hususa da işaret etmiş olabilir. Nitekim Peygamberimiz (sav) bir hadisinde *“Benim ashabım yıldızlar gibidir. Hangisinin yolundan giderseniz kurtuluşa erersiniz.”* diye buyurmuştur.

Yukarıda anlattığımız hususlardan çıkan sonuca göre, göklerin yapısı gök bilimcilerinin zikrettiklerinden farklıdır. Tasavvufa göre gök iç bükey bir küre şeklinde değil, bir çadır gibidir. Gök bilimcilerinin bilgisi Burçlar feleğinde sonlanır. Burçlar feleğine Atlas feleği de denir. Burçlar feleği on iki burcun tasvirleriyle dokunmuş ve renklenmiştir. Gerçekte ise bunun üstünde Mükevkeb feleği vardır. Bu feleğe menziller feleği de denir. Mükevkeb feleği diğer bütün felekleri avucu içine almıştır. Mükevkeb feleği, diğer adıyla Menziller feleği akıl ve duyularla idrak edilemez. Ancak keşif yoluyla bir kısmı idrak edilebilir.

Kara Deliklerin Tasavvufi Yorumu

Renkler arasında efendiliği gösteren renk siyahtır. Arif, dünya ve ahirette yüzü kara kimsedir. İlahi tecelli özel olarak sadece bu grupta sürer. Onlar efraddır, yani tektirler. Yüz karalığı ile efendilik, yüz ile imanın hakikati kast edilir.

Varlık nur (ışık), yokluk ise karanlıktır. Bütün nurlar, üzerine doğduğu şeyi aydınlatmak üzere gelmiştir. Heyula veya diğer adıyla Heba, varlığı ile karanlığın kendisinde ortaya çıktığı ilk şeydir. Öyleyse heyula, karanlık cevherdir ve şeffaf cisimler ve diğerleri onda ortaya çıkmıştır. Ayrıca alemdeki her karanlık heba cevherindendir.

Hak saf nur, imkansız olan şey karanlıktır. Karanlık yani imkansız hiçbir zaman ışığa dönüşmeyeceği gibi ışıktaki karanlığa dönüşmez. Alem nur ile karanlık arasında berzahdır. Özü gereği karanlıkla nitelenmeyeceği gibi ışıkla da nitelenemez. Alem berzah ve ortadadır. Bu nedenle iki ucun hükmüne sahiptir. Bu nedenle alemde ışıkların bulunması yanısıra karanlıkların da bulunması beklenir. Kara delikler, kara madde ve kara enerji bu bağlamda anlaşılmalıdır.

Görülen şeylerin algılanmalarının sebebi, göz nurunun aydınlanan cismin nuru ile birleşmesinden ibaret olduğudur. Keşif sahibi ise gördüğünü hayal nuru ile algılar. Eşyayı görmenin illeti, onların var olması değildir. Hakk'ın buradaki yüzü, görülmeleri için görülenin istidadıdır. Görülen şeyin mevcut veya madum (yok) olması birdir. Çünkü görme kendisine ilişir.

Güneş göğün ortasında bulunduğu halde yeryüzünde kendisini görecektir, herhangi bir canlının gözü olmasaydı, kesinlikle yeryüzüne yayılacak bir ışığı olmazdı. Çünkü her yaratılmışın ışığı kendisiyle sınırlıdır ve onunla bir başkası aydınlanamaz.

İdrak, idrak edilen şeydeki nur sayesinde gerçekleşir. Nur idraki sağlar, fakat kendisi idrak edilemez. Halbuki karanlık idraki mümkün kılmazken kendisi idrak edilebilir.

Allah, karanlığı yaratıkları (veya yaratması için) bir zarf olarak yarattı. Bu nedenle evrende kara ile nitelenenleri de yeni şeylerin oluşumu için kullanılacak birer mazhar olarak düşünebiliriz. Yaratıkların karanlıktaki geçirdiği süreç, Hakk'ın onların varlık suretlerinde zuhur etmesi için, ayan-ı sabitenin hazırlığı ve ortaya çıkışı (zuhur) kabul etmesidir.

Hakk izzet örtüsünü edinince, akıllar ayan-ı sabitenin yaratılışı kabul edişini algılamaktan engellenmişti. Çünkü olay karanlıkta olmaktadır ve idrak edilemez. Allah'ın dışında hiçbir şey nasıl yaratıldığını ve yaratılışı nasıl kabul edip Hakk'ın mazharı haline nasıl geldiğini, varlıkla nitelenip daha önce madum (yok) denilirken kendisine nasıl mevcut dendiğini bilemez. Bu karanlığın üzerini örttüğü bir durumdur.

Karadelikler evrende bizim ne olduğunu bilemediğimiz bölgelerdir. Tasavvufta bizim alem hakkında her şeyi bilemediğimizi öğrendik. Alemde Allah'ın bize gizli tuttuğu hususların mevcut olduğunu daha önceki makalelerimizde anlatmıştık. Kara deliklerde bilmediğimiz sırlar mevcuttur. Aynı şekilde kara madde ve kara enerjide bu şekildedir. Özellikle kendisinden herhangi bir ışık bize gelmeyince orası hakkında bir bilgi edinemiyoruz. Tıpkı karanlık olan yokluktan ışık olan varlığa çıkışın nasıl olduğunu Allah Teâlâ tarafından bizlere gizlendiği gibi. Bizim varlıktaki her şeyi tam olarak algılamamız akıl yoluyla mümkün olmadığını biliyoruz. Çünkü akıl kelimesi “ikal” kelimesinden türetilmiştir. İkal sınırlama demektir. Dolayısıyla akıl sınırlı anlamına gelir. Ayrıca keşif yoluyla da bazı bilgilere ulaşamayacağımızı biliyoruz. Çünkü bu, ilahi bilginin ulvi oluşunun bir sonucudur. Oran itibarıyla da düşünersek, bilmediklerimizin idrak edebildiklerimize oranı çok büyük olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü aşağıdaki ayette ifade edildiği gibi bizlere çok az ilim verilmiştir: “... *Ve size ilimden sadece az bir şey verilmiştir.*” (İsra, 17/85). Bazı İslam alimleri de şöyle söylerler: “*Bildiğim bir şey varsa, o da hiçbir şey bilmediğimdir.*”

Yokluk yani karanlık asıldır. Karanlıktan diğer şeyler çıkarılır. Bunun bir örneği de gece ve gündüzde mevcuttur. Yasin suresi, 37. Ayette beyan edildiği üzere, geceden gündüz soyularak çıkarılmaktır. Öyleyse ortaya çıkma geceye aittir. Gündüz ise gecede gizlidir. Hakk ta şehadeti (görüneni) gaybtan (gizliden), varlığımızı yokluktan çıkardı.

Kara Madde ve Kara Enerjinin Tasavvufi Yorumu

İdrak, idrak edilen şeydeki nur sayesinde gerçekleşir. Kara maddenin idrak edilmemesi, onun herhangi bir ışığının gözümüze gelmemesidir. Kara madde ve kara enerjisinin mahiyeti ne olabilir? Kara maddenin kütle çekim yasasına göre etki ettiği biliniyor. Dolayısıyla böyle bir madde varlık aleminde mevcut. Ama bize örtülü. Bizim algılamamız imkansız.

Tasavvuf ve Fizik

Kara enerji ise bir varsayım. Evrenin genişlemesine sebep olan enerji olarak görülüyor. Genişlemeyi açıklayan başka modeller de var. Bu enerji Hak tarafından yeniden yaratma ile evrene verilebilir. Bu nedenle evrenin genişlemesi yeni yaratılan varlıklarla temin edilmiş olabilir. Dolayısıyla kara enerji, Allah Teâlâ'nın emrinde olan ve bizim tarafımızdan bilinemeyen bir kudret tecellisidir. Bu kudret tecellisi ile kainatta bir çok yeni olgular oluşmakta olabilir.

Yukarıdaki düşünceler, göklerde bazı şeylerin bize gizli (gayb) kaldıklarını göstermektedir. Bu gaybın ancak Allah tarafından bilindiğine Müslümanlar iman ederler. Çünkü Fatır suresi, 38. Ayette şu ifade edilir: *“Muhakkak ki Allah semaların (göklerin) ve yerin gaybını bilir.”* Dolayısıyla göklerde ve evrende ancak Allah tarafından bilinebilen, fakat insanların bunları bilmeleri imkansız olan gizli şeyler vardır. Kara delik, Kara madde ve Kara enerjiyi bu bağlamda anlamalıyız.

Tasavvuf ve Entropi

Entropi Nedir?

Entropi, kapalı bir fiziksel sistemin her bir durumunu termodinamiksel olarak karakterize eden bir fonksiyondur. Entropi kavramı 1850 yılında R. Clausius tarafından ortaya atılmış ve termodinamiğin 2. yasasının bir sonucu olarak şu ispat edilmiştir:

“Kapalı bir sistemde, tersinir olmayan olaylarda sistemin entropisi devamlı artar. Bir sistemde kendiliğinden olan değişimler daima entropinin arttığı yöndedir.”

Bu sonuç evrendeki bütün olayların yönünü belirlemiş olur. Örneğin ısı enerjisi kendiliğinden daima sıcak ortamdan soğuk ortama doğru akar; bu artış sıcaklıklar eşit oluncaya kadar devam eder. Bu esnada sistemin entropisi artar. Fakat bunun aksi hiçbir zaman kendiliğinden oluşmaz. Yani ısı enerjisi soğuk bir ortamdan sıcak bir ortama doğru kendiliğinden akamaz. Bütün evreni kapalı bir sistem olarak düşünersek, evrendeki kendiliğinden olan değişimlerde daima toplam entropinin artması gerekir. Müspet bilimciler bu entropi artışını, evrende düzensizliğin artması olarak yorumlamışlardır. Ancak düzensizlik terimi burada yanlış olarak kullanılmaktadır. Bunun neden yanlış olduğunu bu yazımızın ileriki kısımlarında açıklanacaktır.

Entropi, sistemdeki mikro durumların sayısına bağlıdır. Bu da sistem hakkında elde edilen bilgiyle ilgilidir. Genelde sistemlerin makroskopik özellikleriyle tespitler yapmak mümkünken, mikroskopik detayların bilinmesi hemen hemen imkânsızdır. Örneğin bir odadaki hava moleküllerinin her birinin hızını bilmek imkânsızdır. Fakat odadaki havanın sıcaklığını söyleyebiliriz. Sistemlerin mikro durumlarının sayıları arttıkça, sistemin durumu hakkındaki bilgi de o derece eksik olur. İşte bu tespit entropinin artışı olarak karşımıza çıkar. Dolayısıyla entropinin artması aslında, bir kapalı sistemin mikro durumlarının sayısının artması ve bunun sonucu olarak sistem hakkında bilinmeyenlerin artması demektir. Bu nedenle karadeliklerde entropi çok yüksek olarak düşünülür, çünkü karadelikler içindeki mikro durumlarla ilgili bilgilerimiz hemen hemen sıfırdır.

Müspet bilimcilere göre entropi yasası tüm doğa yasaları içinde en önemli yere sahiptir. Entropi yasası ile çelişen yasaların hiçbirinin geçerli olma şansı yoktur.

Fizikçilere göre, entropi yasasının temelinde olasılık vardır. Çünkü bir sistemin mikro durumları hakkında bilgi ancak belirli bir olasılıkla elde edilebilir. Örneğin kapalı bir ortamda bulunan bir gazın moleküllerinin herbirinin hareketini hesap etmek imkânsızdır. Ancak molekül sayısının çok fazla olması, onların dağılımı hakkındaki bilgilerden yola çıkarak entropiyi hesaplamak mümkün olabilir. Bu nedenle entropi yasası kesin görünmekle birlikte, olasılıkçı bir yapıyı haiz olduğu düşünülmektedir. Fakat bununla beraber yine de en kesin fizik yasası olduğu kabul edilmektedir.

Entropi yasası, doğada belirli bir düzenin, hayatın dünya üzerinde devam etmesini temin etmek için kurgulanmış olduğunu gösterir. Yani doğadaki olayların tesadüflere bağlı olmadığını gösterir. Örneğin dünyadaki hava moleküllerinin, dünyanın belirli bir bölgesinde toplanarak diğer bölgelerin havasız kalmasının kendiliğinden gerçekleşmesinin olasılığı hemen hemen sıfırdır. Bu olasılığı hesaplamak mümkündür. Bu olayın benzerini bir odadaki hava molekülleri için düşünebiliriz. Bir odadaki hava moleküllerinin odanın belirli bir yarısında toplanıp, diğer yarısının havasız kalma olasılığının hemen hemen sıfır olduğunu şöyle hesaplayabiliriz: Orta büyüklükteki bir odada yaklaşık olarak 10^{27} tane hava molekülü vardır. Bir hava molekülünün odanın belirli bir yarısında bulunma olasılığı $1/2$ dir. Dolayısıyla bütün moleküllerin odanın aynı yarısında bulunmalarının olasılığı $(1/2)^{10^{27}}$ dir. Bu sayı da hemen hemen sıfırdır. Bu sayının sıfıra çok yakın olması; bütün hava moleküllerinin bir odanın belirli bir yarısında toplanmasının imkânsız olduğunu göstermektedir.

Evrende entropinin devamlı artmasının gerektiği sonucu müspet bilimcileri ve felsefecileri çok yakından etkilemiş ve o zamana kadar evren ile ilgili inançlarının ve tasavvurlarının değişmesine neden olmuştur. Bu sonuç, evrenin bir başlangıcı olduğu ve bir sonu olacağı fikrini güçlendirmiştir. Böylece evrenin bir tasarım olduğu ve evrenin işleyişinin bir yazılım programına göre olduğu, dolayısıyla da bu yazılım programını bir yazarın var olması gerektiği gibi fikirler güç kazanmıştır. Böylelikle Tanrı'nın varlığı, Tanrı'nın evreni yarattığı, kıyametin bir gün kopacağı gibi dini inançların geçerliliği insanlara müspet bilim yoluyla ortaya konulmuş bulunmaktadır. Dine inanmayan birçok filozof ve müspet bilimci, daha önce tasavvur ettikleri evren modellerini terketmek zorunda kalışlarını bunalımlı ifadelerle dile getirmişlerdir. Örneğin ateist olan Bertrand Russel, bu konudaki üzüntüsünü "Why I Am Not A Christian" adlı kitabında şöyle dile getirmektedir:

"Çağlarca sarf edilmiş tüm emekler, tüm özveriler, tüm parlak fikirler, insanoğlunun tüm parlak dehası, Güneş Sistemi'nin ölümüyle yok olmaya mahkum ve insanoğlunun başarılarının hepsinin evrenin yıkıntıları içine gömülmesi kaçınılmaz. Bütün bunlar tamamen tartışılmaz olmasa bile, o kadar kesin gözükmektedir ki, bunları inkâr eden hiçbir felsefe ayakta kalmayı ümit etmemelidir."

Bununla beraber, entropi teorisinin müspet bilimciler ve felsefeciler tarafından değerlendirilmesi ile, İslam inancı ve tasavvufun anlayışı arasında önemli farklılıklar ve çok az da olsa benzerlikler vardır. Bu hususlar aşağıda ele alınmaktadır.

Entropi Hakkında Tasavvufî Yorumlar ve Eleştiriler

1) Entropinin sürekli artması nedeniyle, zaman ilerledikçe evrenin daha da düzensiz hale geldiği iddia ediliyor.

Entropinin artışını düzensizlik ile yorumlamak tamamen yanlıştır. Çünkü evrenin her noktasında ve her zaman için belirli bir düzen hakimdir. Allah Teâlâ, Mülk suresinin 3. ve 4. ayetlerinde şöyle buyurmaktadır:

“... Rahman'ın yaratmasında bir aykırılık, uygunsuzluk göremezsin. Gözünü döndür de bak, bir bozukluk görüyor musun? Sonra gözünü tekrar tekrar döndür bak. Göz aradığı bozukluğu bulmaktan âciz ve bitkin halde sana dönecektir.”

Bu ayetin ışığı altında, Müslümanlara göre evrenin hiçbir noktasında düzensizlik yoktur. Aksine her yerde, her zaman belirlenmiş bir düzen hakimdir. Entropinin artmış olması, söz konusu sistemdeki mikro durumların sayılarının arttığı ve dolayısıyla sistem hakkında edinilen bilgilerin azaldığını gösterir. Bu bilgi azalması, bir düzensizlik anlamına gelmez. Karadeliklerden bize hiçbir bilgi gelmiyor, dolayısıyla orada entropi en yüksek değerdedir. Fakat bu karadeliklerin düzensiz olması anlamına gelmez. Orada da kendine has bir düzen vardır, ama biz bu düzeni bilmiyoruz.

Entropi artışının diğer bir özelliği, enerjinin sürekli olarak daha çok kullanabilir bir formdan daha az kullanılabilir bir yapıya doğru değiştiğidir. Bunu da düzensizliğin artması olarak yorumlamak yanlıştır. Çünkü bir şeye hakim değilsek orası düzensizdir diyemeyiz. Aynı şekilde bir sistemdeki enerji kullanılamıyorsa orası için düzensizdir diyemeyiz. Fakat müspet bilimciler ve felsefeciler her şeyi kendileri açısından değerlendirmeye çalışmaktadırlar. Oysa mutlak gerçek onların dışında gerçekleşen bir olgudur. Onların ne kadar yanıltmış olduklarını entropi yasası kendilerine söylemektedir.

Evrende hüküm süren sistemin işleyişi, Allah'ın koyduğu yasalar ve kurallar ile sürmektedir. İnsanlar bu yasaların ve kuralların çok azını görebilmekte ve bilebilmektedir. Bu durumda, göremediklerine düzensiz demek hem çok yanlıştır ve hem de bir acizliğin ifadesidir. Kuran-ı Kerim'deki bir ayette; *“... Size ilimden çok az bir şey verilmiştir.”* (İsra, 17/85) buyurularak bu durum insanlara açıklanmaktadır.

Eğer evrenin herhangi bir yerinde gerçekten bir düzensizlik olsa, bu düzensizlik kelebek etkisiyle evrenin diğer noktalarındaki düzeni bozmaya ve fesada uğratmaya yeter. Fakat böyle bir fesad ve bozulma evrende hiçbir şekilde görülmemektedir.

2) Entropinin devamlı artması, evrenin sonunun habercisi olarak yorumlanmaktadır.

Entropinin devamlı tek yönlü olarak artmasını, evrenin sonunun geleceğini göstermesi olarak yorumlanmaktadır. Müspet bilimcilere göre düzensizlik artarsa sonu kaostur. Bu da evrendeki sistemin çöküşü demektir. Güneş enerjisinin bitmesinin 3 milyar yıl süreceği tahmin edilmekte ve bu sürenin sonunda güneşin artık işlevini yapamayacağı, dolayısıyla dünya hayatının biteceği tasavvur edilmektedir. Aynı düşünce diğer yıldızlar için de geçerlidir. Belirli bir süre sonra, evrendeki ısı hareketlerinin olmaması nedeniyle bir ısı ölümünün ortaya çıkacağını, bu da evrenin çöküşü ve kendisini yok etmesi olarak yorumlanmaktadır.

İslam inancına göre evrenin bugünkü yapısı kıyamet ile sona erecek ve kıyametten sonra tekrar yeni bir düzen inşa edilecektir. Bununla ilgili ayetler ve hadislerin bazıları şunlardır:

“Sana, ne zaman kopacak diye kıyametin vaktini soruyorlar. De ki; onun bilgisi yalnızca Rabbimin katındadır. Onu tam vaktinde koparacak olan O’ndan başkası değildir. Onun ağırlığına göklerde ve yerde dayanacak bir kimse yoktur. O size ansızın gelecektir...” (Araf, 7/187)

“Göğü kitap gibi dürdüğümüz zaman, yaratmaya ilk başladığımız gibi, katımızdan verilmiş bir söz olarak onu tekrar var edeceğiz. Doğrusu biz bunları yaparız.” (Enbiya,21/104).

“(Ey Muhammed!) De ki: ‘Allah sizi diriltir. Sonra sizi öldürür, sonra da geleceğinde şüphe olmayan kıyamet gününde (diriltilip) bir araya toplar. Fakat insanların çoğu bilmezler.’” (Casiye, 45/26)

Ebu Hureyre (ra) rivayet ediyor: *“Resûlullah (sav) buyurdular ki: İnsanlar kıyamet günü öylesine ter akıtırlar ki, bu terler yerin içinde yetmiş zirâ'lık derinliğe kadar iner ve bu ter (yer üstünde de birikerek insanları konuşamaz hale getirmek üzere ağızlarına) gem vurur ve kulaklarına kadar ulaşır.”* (Buhari, Müslüm)

Ubey İbnu Ka'b (ra) anlatıyor: *“Resûlullah (sav) buyurdular ki: Kıyamet günü geldi mi, ben peygamberlerin imamı, hatibi ve (onlar arasında) şefa'at (etmeye yetkili) sahibi olacağım. Bunda övünme yok.”* (Tirmizi)

İslam inancına göre kıyametin kopması için milyarlarca yıl geçmesi beklenmiyor. Daha az bir sürede kıyametin olacağı Müslümanlar tarafından inanılmaktadır. Ancak kıyametin kopması entropinin büyümesi nedeniyle olmayacaktır. Dünyadaki insanların imanlarının azalması, fitne ve fesadın yayılması, İslam şeriatının terkedilmesi sonucu yeryüzünde Müslüman olanların sayısı azalacaktır. Bunun sonucunda, ne zaman dünya üzerinde Allah diyen tek bir kişi kalmadığında kıyamet kopacaktır. Bununla ilgili bazı hadisler şunlardır:

Hz. Enes (ra) anlatıyor: *“Resûlullah (sav) buyurdu ki: Kıyamet Allah, Allah diyen bir kimsenin üzerine kopmayacaktır.”* (Müslim, Tirmizi)

İbn Mesud (ra) rivayet ediyor: *“Kıyamet ancak kötü insanların başına kopar.”* (Müslim)

Kıyametten sonra yeniden bir yaratılışla ahiret hayatı başlayacaktır. İnsanların ruhları yeni yaratılan bedenlerine girerek kabirlerinden çıkacaklardır. Ahiret hayatının da kendine göre bir düzeni olacaktır. Fakat bu düzen, Aziz ve Hakim olan Allah Teâlâ'nın iradesi ve kudreti ile kurulacak ve ebedi olarak devam edecektir.

Felsefeciler, insanın yaşlanmasını da entropinin ve dolayısıyla düzensizliğin artması olarak yorumlamakta ve dolayısıyla insanın ölümünün kaçınılmaz olduğu ifade edilmektedir. Burada felsefecilerin gözden kaçırdığı bir husus vardır. O da, insanın bir manevi bir de maddi yapısının olduğudur. Yaşlanma insanın maddi yapısı olan bedenle ilgilidir. Fakat insanın manevi yapısı olan Ruh için bir yaşlanma söz konusu değildir. Ölüm ruhun bedeni terk etmesidir. İnsan ruhu emir aleminden olduğundan, onun için ölüm söz konusu değildir. Kıyametten sonra ruh, kendisi için yaratılacak yeni bedenine girerek insan için ahiret hayatı başlayacaktır.

Burada gerek felsefecilerin ve gerekse müspet bilimcilerin yanıldıkları bir husus vardır. Onlar her şeyi akıl ve duyularla elde edilen bilgilerle açıklamaya çalışmaktadırlar. Ancak olayları tam olarak açıklamak için akıl ve duyular yeterli değildir. Çünkü olayların daima iki yönü vardır: Biri zahiri (görünen), diğeri batını (gizli) dir. Olayların batını yönünü bilmeden yalnız zahiri yönüyle yorumlar yapılırsa eksik ve yanlış bilgiler elde edilir. Entropi hakkındaki bilgiler de böyledir. Evren hakkında yalnız duyular ve akılla elde edilen bilgiler eksiktir ve yanıltıcı olabilir. Çünkü evrendeki olayların görünen kısmı yanında bir de batını (gizli) yönü vardır ki, bu yön ancak vahiy ve keşif yoluyla elde edilen bilgilerle anlaşılabilir. Bu nedenle, evrenin sonu ile ilgili müspet bilimcilerin ileri sürdükleri tasavvurlar mutlak gerçeğe tam uyuşmaz. Bunun nedeni, onların bu konudaki vahiy ve keşif bilgilerini kabul etmeyip dışlamalarıdır. Dolayısıyla tespitleri eksik ve yanıltıcıdır. Bu husus bütün bilim tarihi boyunca böyle olmuştur.

3) Entropi yasası gereğince, sonlu bir zamanda tükenecek olan bir şeyin ezelden beri var olamayacağı, dolayısıyla evrenin sonlu bir zaman önce var olduğu düşünülmelidir

İnsanlar evrenin bir sonu olacağı fikrine vardıldıktan sonra, bir de başı olduğu fikrine zorunlu olarak varmışlardır. Çünkü evren ezeli olsaydı, yani sonradan yaratılmış olmasaydı, bir sonunun olması anlamsız olurdu. Evrenin bir başlangıcı olduğu fikri birçok felsefeci ve müspet bilimciyi rahatsız etmiş ve düşündükleri ezeli ve ebedi evren modelinin geçersizliği onları düş kırıklığına uğratmıştır. İnsanların bu türlü düş kırıklıklarına uğramasının tek nedeni; akıl ve duyularla her şeyi açıklayabileceklerini düşünmeleridir. Bunun mümkün olmadığını çeşitli yazılarımızda dile getirdik.

Evrenin genişlediği fikrinden hareket ederek, evrenin bir büyük patlama (Big Bang) ile ortaya çıktığı fikri 1920'lerden sonra ortaya atılmıştır. Bu fikir entropi yasası ile de teyid edilmiştir. Bununla beraber, evrenin ilk yaratılışının nasıl olduğu, bu iki teori tarafından doğru olarak açıklanamamaktadır. Bu konunun tam açıklanması ancak Sırlar ilmi olan vahiy ve keşif bilgileriyle yapılabilir. Buna ait açıklamalar "[Tasavvuf ve Büyük Patlama](#)" adlı bölümümüzde yapılmıştır. Bu bölümden bazı açıklamaları aşağıda aktarıyorum:

"Fizikçilerde evrenin başlangıç noktası olarak, geriye doğru gidişteki son sıfır noktası olduğu genel olarak hakimdir. Fakat bu tasavvur yanlıştır. Çünkü İslam inancında, evrenin önce yoklukta bir hakikat olarak Allah tarafından yaratılıp, sonra varlık alemine yine Allah tarafından çıkarıldığı kabul edilir. Dolayısıyla evrenin yaratılışının başlangıcı sıfır noktası değil, yokluktaki ilk hakikatlerin yaratılışıdır."

"O, gökler ve yeri yoktan var edicidir. Bir işin olmasını murad edince ona yalnızca 'ol' der, o da hemen oluverir." (Bakara, 2/117).

Fizikçiler evrendeki cisimlerin oluşmasını, ilk elemanter parçacıklardan başlayarak, yüksek sıcaklık ve aşırı yoğunluğun altında çeşitli safhalarla meydana geldiğini tasavvur etmektedirler. Tasavvuf ise, evrende ortaya çıkan her cismin hakikatinin (ayan-ı sabite) daha önce yokluk aleminde yaratılmış olduğunu ve bunlar varlık tecellisi ile daha sonra zaman içinde doğada varlık kazandığını kabul eder. Yani Allah Teâlâ, doğada gördüğümüz cisimleri zamanı gelince varlık tecellisi ile var etmektedir. Biz onların doğada var edilmelerinden hemen sonra, onları duyularımızla algılayabiliyoruz. İslam inancına göre Allah evrende yaratmayı daima tekrarlamaktadır. Bu gerçek bazı ayetlerde şu şekilde dile getirilmektedir:

“Allah yaratmayı, ilkin yapar, sonra da çevirir, onu yeniden yapar.” (Rum, 30/11).

“Hem yaratmayı ilkin yapan O’dur. Sonra onu çevirip yeniden yapacak olan da O’dur ki bu O’na çok kolaydır.” (Rum, 30/27).

4) Entropi yasasının en önemli özelliği tek yönlü ve tersinmez olduğudur

Tasavvufa göre, evrende dönmeler olsa bile tekrar yoktur. Her şey yönelme ve gitmekten ibarettir. Geriye dönüş yoktur. Bu yaratılışın zenginliğindendir. Dolayısıyla entropinin de tek yönlü (artar yönde) ve tersinmez oluşu, tasavvuftaki bu bilgiyle uyumludur.

“Varlığın Tasavvuftaki Dairesel Yapısı” adlı bölümümüzde şunlar ifade edilmektedir:

“Tasavvufa göre hareketler, intikallerin ve yer değiştirmelerin kendilerinde meydana geldiği anlamlar ve sebeplerdir. Tasavvufa göre hareketler nispetlerdir. Bu nispetler, kendisinin mensup olduğu şeye göre hükümler verirler. Tasavvufa göre hareket, ilahi emirle bir takım sırları ortaya çıkarmak için doğal ve ihtiyari hareketdir.”

Entropinin daha büyük değere doğru hareket etmesi de; evrendeki oluşumlarda bir takım sırların ortaya çıkmasının nedeni olarak düşünülebilir. Örneğin bütün hava moleküllerinin dünyanın belli bir bölgesinde toplanamamasının sırrı, dünya üzerinde hayatın devamını temin içindir. Entropinin artma hareketi, kara madde ve kara deliklerin oluşumunun sebebi olabilir. Bu husustaki tasavvufun verilerinin, müspet bilimciler tarafından kullanılmasıyla, doğada birçok olayın açıklanabileceğini umabiliriz.

5) Entropinin artması zamanın ilerlemesi ile aynı yöndedir. Entropi yasası ile zamanın fiziksel oluşumlardaki payı ortaya konur

Tasavvufa göre zaman bir nispettir ve dışta bir varlığı yoktur. Ancak alemdeki olaylarla ve varlıklarla bağlantısı vardır. Fakat bir eşya gibi varlığa sahip değildir. Bu bakımdan zaman ilahi bir zarftır. Zaman zarfı içinde alemdeki bütün olaylar ve oluşumlar cereyan eder. Buna göre zaman her şey üzerinde hüküm sahibidir. Entropinin artması da bu olaylardan biridir ve onun üzerinde de zaman hüküm sahibidir.

Alemdeki her şey bir halden başka bir hale geçer. Bu halden hale geçiş, zaman aleminde her anda olmaktadır. Hallerin farklılığı zamanların farklılığı nedeniyledir. Zamandaki döngüler, örneğin gün, ay ve yılların oluşu, varlıkları tekrar ilk hallerine döndürmez. Her an varlıklar yeni oluşumlar içindedir. Örneğin bu andaki dünya ile bir gün sonraki dünya aynı değildir. Muhakkak bir başkalaşmaya uğramıştır.

Zamanın başlangıcı, Allah Teâlâ'nın Hz. Muhammed (sav)'in ruhunu yaratmasıyla olmuştur. Zamanın muzafı olduğu ilahi isim ed-Dehr'dir. Yani ed-Dehr isminin bütün yaptığı ve yapacağı işler zaman zarfı içinde olmaktadır. Bir hadis-i şeriften öğreniyoruz ki, Peygamberimiz (sav)'in dünyaya gelmesiyle zaman ilk yaratıldığı günkü hale gelmiş oldu. Çünkü Hz. Muhammed (sav)'in ruhu ilk yaratıldığında gayb aleminde hüküm sahibi idi ve zaman onun ruhunun yaratılmasıyla başlamıştı. Peygamber (sav)'in gayb aleminde sahip olduğu hükmetme özelliği, dünyaya gelmesiyle zahir alemde de ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, Peygamber'in hüküm sahibi olması bağlamında, zaman ilk günkü başlangıç haline dönmüş oldu.

Hakk Teâlâ fiili kendinden soyutlayıp sebebe izafe etmiştir. Biz her fiilin bir sebebe dayandığını gözleriz. Ancak buradaki gerçek fail Allah'tır. Bu bütün tabiat olayları için, dolayısıyla entropinin artması için de geçerlidir. İnsanların bir kısmı gerçek failin zaman olduğuna inanmışlar ve kendilerini ancak zamanın yok edeceğini ileri sürmüşlerdir. Bunun sonucunda doğayı kendilerini ilah edinmişler ve doğanın dışında gerçek bir failin olmadığını iddia etmişlerdir (Panteistler). Bunlara Casiye suresinin 24. ayeti şu cevabı vermektedir:

"Hem müşrikler dediler ki: 'Hayat, ancak bu dünya hayatımızdan ibarettir. Ölüyoruz ve yaşıyoruz. Bizi ancak geçen zaman yokluğa sürükler.' Halbuki onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar sadece böyle zannederler."

Ölünce insanın yok olacağını düşünenlerin, zamana ilah gözüyle bakanların, nasıl bir yanlış içinde olduklarına yukarıdaki ayet işaret etmektedir.

6) Entropi yasası determinist ve olasılıkçı bir yapıda işleyen evreni gösterir

Evrenin determinist bir yapıda oluşu ancak ve ancak görünen (zahiri) ve görünmeyen (gaybi) tarafları bir arada düşünüldüğünde mümkün olabilir. Tek başına duyular ve akıl ile algılanan zahiri yüz bize deterministik bir yapı göstermez. Örneğin Kuantum Teorisindeki belirsizlikler bunu anlatırlar.

Allah Teâlâ alemde sebepleri koymuş ve onları sabit bırakmıştır. Yani onlar değişmezler. Her şeyin oluşu bir sebebe bağlanmıştır. Ama gerçekte fail yine Allah'tır. Dolayısıyla bu anlamda evrende determinist bir yapı vardır.

Evrende olasılıkçı bir yapının oluşu hakkında tasavvuf açısından itirazlar olabilir. Çünkü evrendeki olasılık uzayının boyutu ne kadar büyük olsa da, tahakkuk edecek olaylarda bir kısıtlama getirir. Oysa, Allah Teâlâ hiçbir zaman kısıtlanamaz. O istediğini, istediği şekilde, hiçbir şarta bağlı olmaksızın yapandır. Aşağıdaki ayetler bu konuyla ilgilidir:

"Dilediğini yaratır, Allah her şeye kadirdir." (Maide, 5/17).

"Allah dilediğini bağışlar, dilediğini de azap eder. Allah herşeye kadirdir." (Bakara, 2/284).

"Allah, mülkünü dilediğine verir." (Bakara, 2/247).

"Hikmeti dilediğine verir." (Bakara, 2/269).

"Dilediğini hidayete erdirir." (Yunus, 10/25).

"... Allah, dilediğine hesapsız rızık verir." (Bakara, 2/212).

"Hakikaten Allah, dilediğini şaşırtır ve kendisine gönül vereni de hidayete erdirir." (Rad, 13/27)

"O öyle bir ilahtır ki, göklerin ve yerin hükümranlığı Kendisi'nindir. O hiç çocuk edinmedi, hükümrانlıkta ortağı yoktur. O her şeyi yaratıp bir ölçüye göre düzenleyerek takdir etmiştir." (Furkan, 25/2).

Dolayısıyla evrende olabilecek olayları sonlu boyutlu bir olasılık uzayı içinde düşünmek mümkün değildir. Oysa fizikteki olasılık uzaylarının hepsi sonlu boyutludur. Sonlu boyutta oluş, evrenin zahiri yüzü için düşünülse bile batını yüzü için böyle bir şey söz konusu değildir. Dolayısıyla evrenin mutlak yapısı için bir olasılık modeli düşünmek geçerli değildir.

Entropi Yasasının Batını (Manevi) Cephesi

Evrendeki maddesel görünümlü bütün fiziksel olayların bir de manevi cephesi vardır. Bir fiziksel olayın manevi cephesi, kendisinin olmasını irade eden ve olduran Rabbini bilmesi ve O'nun hamd ile tespih etmesidir. Bu, canlılık sırrının bütün aleme yayılmış olmasının bir sonucudur. Maddesel olaylar da canlıdır. Bundan dolayı kendilerine hayat veren Rabbini bilirler. Eğer maddesel olaylar canlı olmasaydı, kendilerine yapılan “ol” emrini duyamazlardı ve dolayısıyla ortaya çıkamazlardı. Bu evrendeki bütün olaylar için geçerlidir.

Bununla ilgili Kuran'da örnekler vardır. Rad suresi, ayet 13'de gök gürültüsü ile ilgili şunlar ifade edilmektedir:

“... Gök gürültüsü hamd ile Rabbini tespih eder.” Gök gürültüsü fiziksel bir olaydır. Bu olay Allah'ın irade etmesiyle olmuştur. Bu fiziksel olayın da iki yüzü (vechi) vardır. Biri maddi, diğeri manevi (gayb) alemine karşıdır. Maddi aleme olan tarafı insanlar tarafından gürültü, şimşek, elektriksel boşalma olarak görülür. Gayb alemine olan tarafı ise, yukarıdaki ayette ifade edildiği gibi gök gürültüsünün Rabbini bilmesi ve O'na hamd etmesidir. Gök gürültüsü olayı da canlıdır ve kendisinin olmasını irade eden Rabbini bilir ve O'na hamd ile tespih eder. Benzer şekilde, Kuran'da dağların, kuşların Allah'ı tespih ettikleri, taşların Allah korkusundan yere yuvarlandıkları anlatılmaktadır. Bu husus evrendeki bütün fiziksel olaylar için doğrudur. Dolayısıyla entropinin artması olayı için de geçerlidir. Aşağıdaki ayetlerde bu husus açık olarak dile getirilmektedir:

“Kâinata hiçbir şey yoktur ki hamd ile Allah'ı tespih etmesin, O'nu anmasın. O'na dua etmesin. Fakat siz onların bu tespihlerini, zikirlerini fark etmiyorsunuz.” (İsra, 17/44).

“Göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'ı tespih etmiştir. O, Aziz ve Hakim'dir.” (Hadid, 57/1).

Bütün varlık dünya ve ahrette sürekli hareketlidir. Çünkü yaratma bir durağanlıktan meydana gelmez. Dolayısıyla durağanlık diye bir şey yoktur, sadece hareket vardır. Tasavvufa göre hareket; ilahi emirle bir takım sırların ortaya çıkması için doğal ve ihtiyari bir süreçtir. Keşif bilgilerine göre hareketlerde daima bir artış vardır. Entropinin artması da bir çeşit harekettir. Bu harekette evren düşük entropi değerinden büyük bir değere doğru intikal etmektedir. Entropinin artış hareketi de, ilahi emirle bir takım sırların ortaya çıkarılmasını hedefler. Bu sırlar ne olabilir? Daha önce belirttiğim gibi, dünyadaki hava moleküllerinin entropinin artması sayesinde, dünyanın belli bir bölgesinde birikmeleri önlenmektedir. Böylece dünya üzerindeki hayatın devamı sağlanmaktadır. Entropinin artması, evren hakkındaki bilgilerimizin azalmasına neden olmaktadır. Çünkü entropinin artması ile ortaya fazla sayıda yeni durumlar ortaya çıkmaktadır. Bu yeni durumlar hakkında bilgilerimizin ne olduğu ise belirsizdir. Yani yeni bilgilerin hepsine vakıf değiliz. Bu durumda, entropinin artışı evrende bilinmeyen yeni oluşumların ortaya çıkışını gösterir. Bu da yeni kara madde ve karadeliklerin oluşması şeklinde anlaşılabilir.

Evrenin genişlemesi olayını da bu bağlamda anlayabiliriz. Evrende entropinin daima büyümesinin sonucunda yeni durumlar ortaya çıkmaktadır. Daha önceden mevcut olmayan bu durumlar ortaya çıkınca galaksiler arasındaki dengeler bozulabilir. Bu dengelerin yeniden oluşabilmesi için evrenin genişlemesi zorunlu olabilir.

Bütün bunlar bir rastlantı sonucu oluşan şeyler değildir. Bunlar, her şeyi doğru bilen bir irade, bilinmeyen bir takdir ve kazaya göre meydana gelmektedir. Bu, Allah Teâlâ'nın bir fiilidir ve herhangi bir olay O'nun bilgisinde meydana gelmeden ortaya çıkmaz.

Pozitivist ve Materyalist Felsefenin çöküşü

İnsanlar son iki asırdan beri entropinin artması olayını bildikleri halde ve bunun sonucu olarak Tanrı'nın varlığı, evrenin başı ve sonu olduğu bilinmesine rağmen, pozitivist felsefe bu asırlarda insanlar arasında çok rağbet görmüştür. Bunun nedeni insanların dine inanmak istememeleridir. Batılı insan için din diye yalnız Hristiyanlık öne çıkmıştır. Fakat batılı insan, Hristiyanlıkta birçok çelişki bulduğundan ona bağlanmak istememiştir. Eğer bu insanlar İslam dinini incelemiş olsalardı, çelişkide kalmayacaklar ve Allah'a teslim olacaklardı. Ancak tahrif edilmiş İncil ve gerçekleri saptıran Papalık kendilerine bu şansı tanımamıştır. Bu batı insanının zafiyetidir. Neden İslam'ı incelememişlerdir? Bunun nedeni, topluma hakim olan güçlerin (Papalık da dahil) halk üzerindeki otoritelerinin sarsılmaması için yanlış ve kasıtlı propagandalarla İslam'ı kötülemiş olmalarıdır. Birçok bilim insanı bu kötüleme propagandası karşısında objektif olamamış ve İslam karşıtı olmuşlardır. Bugün de aynı durum devam etmektedir. İslam dini saptırılarak batı insanına terör kaynağı olarak gösterilmektedir. Fakat ne yazık ki, batılı bilim insanları, bilimselliği içlerine tam sindiremedikleri için, bu propagandaların etkisinde kalmaktadırlar. Bunlar gerçek İslam'ı anlamak istememektedirler. Bu aslında, kendilerine bilim insanı denilen zümrenin büyük bir kısmının gerçek bilim insanı olmadıklarına kanıttır.

Pozitivist felsefe çökmüştür. Çünkü pozitivism bütün metafiziksel savları elemeye çalışmıştır. Gerçek dine yer vermeyerek din ve maneviyatı reddetmiştir. Onlar Tanrı yerine insanlığı, peygamber yerine bilim adamlarını esas almışlardır. Böylece yalnız seküler (dünyevî) hedefler peşinde koşan toplumlar oluşturmak istemişlerdir. Halbuki entropi yasası, Tanrı'nın varlığı, evrenin başı ve sonunun olduğu gibi dini inanışların doğruluğunu teyid etmiştir. Dolayısıyla entropi yasası, pozitivist düşüncüyü temelinden çökertmiştir.

Entropi yasası ile materyalist felsefe de tamamen çökmüştür. Çünkü materyalist felsefede evrenin ebedi ve ezeli oluşuna inanılmaktaydı. Halbuki entropi yasası evrenin başı ve sonu olması gerektiğini zorunlu kılmaktadır. Materyalist filozoflar, bu sonuç karşısında hayal kırıklığına uğramışlardır. Bir kısmı gerçeği teslim ederken, bir kısmı da bir takım aklî modellerle bu duruma karşı çıkmışlardır. Örneğin onlara göre, evrenin başlangıcı bir kaos durumudur ve bu noktada kendi entropisinin maksimum olduğu bir karadelik yapısındadır. Evrende bugün görülen kompleks düzen ise yaratılış anında dışarıdan eklenmiş bir tasarım sonucu olamaz. Çünkü onlara göre, evrendeki büyük patlamadan önce olanlarla ilgili hiçbir iz ve veri elde mevcut değildir.

Bu görüşler materyalizmin hayal kırıklığını örtmeye çalışması gayretleridir. Gerçekler karşısında iman etmemek için hâlâ direnmektedirler. Bir kaostan durduğu yerde bugünkü mükemmel işleyen düzen nasıl oluşacaktır? Bunu hangi sağduyu sahibi bir insan kabul eder? Eğer onların dediği gibi başlangıçta bir kaos olsa, bu durumun bugünkü mükemmel işleyen bir evrene evrilmesi yine ancak dışarıdan bir gücün müdahalesi ile mümkündür. Bu güç Tanrı'nın gücüdür. Fakat materyalistler Tanrı'ya inanmadıkları için bu çelişkiden nasıl kurtulacaklar?

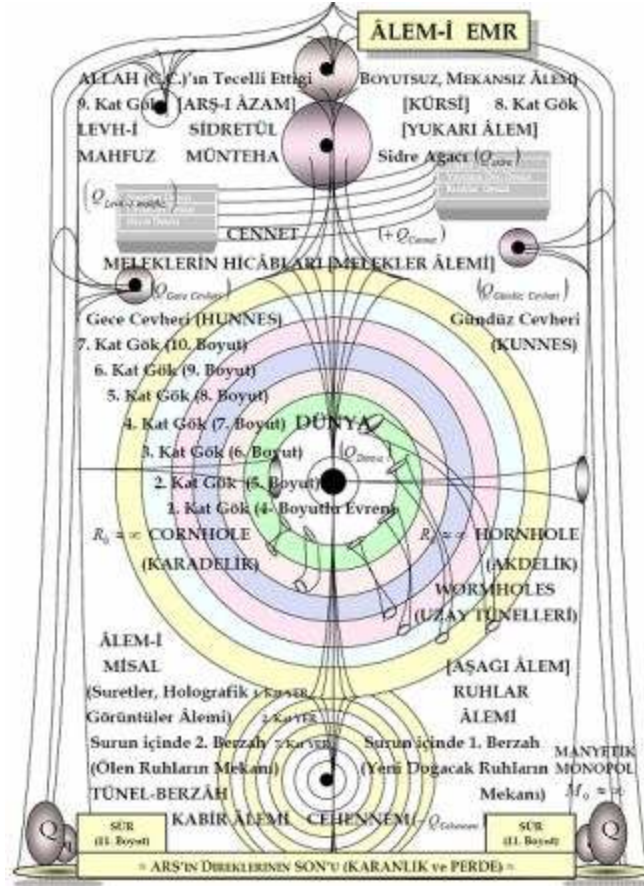
Evrenin Tanrı tarafından yaratılmış olmasının bir verisine ve izine rastlamadıklarını söylüyorlar. Oysa bütün semavi dinlerin peygamberleri bu veri ve izleri açıkça ortaya koymuşlardır. Diğerlerinin tahrifata uğradıklarından bugün için çelişkiler içeriyor olsalar da, İslam dininde herhangi bir çelişki yoktur. Evrenin nasıl yaratıldığı ve nasıl işlediği gayet açık delillerle Kuran'da anlatılmaktadır. Materyalistler bütün bu verilere gözlerini kapıyorlar, fakat evrendeki bu mükemmel düzenin nasıl oluştuğuna ve çalıştığına dair tutarlı açıklamaları ve ispatları yok. Kimisi bu düzenin kendiliğinden bir rastlantı sonucu olduğunu söylüyor, kimisi de bu düzenin doğa tarafından sağlandığını ileri sürüyor. Fakat bu düşündükleri modellerin kendilerine nasıl bir iz ve veri bıraktıklarını açıklamıyorlar. Çelişki ve çaresizlik içinde bocalıyorlar. Doğa dedikleri şey, kendilerine hangi mesajı göndermiş de ona inanıyorlar? Bu durum, İslam inancını kabul etmek istemeyen insanların bocalamaları ve çelişki yumağı içinde kalmalarından ibarettir.

Tasavvuf ve Fizik

Entropinin sürekli artması, doğayı Tanrı olarak düşünen panteizmin de çökmesini sağlamıştır. Çünkü entropi yasası, evrenin zaman içinde yaratıldığını ve sonunda yok olmasının kaçınılmaz olduğuna işaret etmektedir. Bu ise Tanrı'nın doğa olmadığını ve doğanın da Tanrı olmadığını gösterir. Çünkü doğan ve ölen bir Tanrı anlayışı, Tanrı kavramı ile çelişen bir düşüncedir.

İslam dini bu çelişkilere doğru cevap veren tek inanç sistemidir. Bu sistem, web sitemizdeki yazılarla çeşitli şekillerde anlatılmıştır. Israrla ve inatla İslam inanç sistemini reddetmek ve kötülemek kimseyi haklı çıkarmaz. Bilakis kendi çelişki ve olumsuzlukları içinde boğulur kalırlar. Çünkü hak gelince bütün batıl inanışlar ve düşünceler yok olmuştur. Bu, Kuran'daki şu ayetle kesinlik kazanmıştır:

"De ki: 'Hak geldi, batıl yok oldu. Şüphesiz batıl yok olmaya mahkumdur.'" (İsra, 17/81)

Yedi Kat Göklerin Sırları

Yedi kat gökler, İslam inancında doğruluğu gerek ayetlerle ve gerekse hadislerle kanıtlanmış bir gerçektir. Yedi kat göklerle ilgili Kuran-ı Kerim'de bir çok ayet vardır. Peygamberimizin (sav) Miraç gecesi ile ilgili hadisinde Yedi Kat Gökler teferruatlı bir şekilde anlatılmaktadır. Bu nedenle Müslümanlar Yedi Kat Göklerin varlığına inanırlar. Bu göklerin özelliklerini ise, ilgili ayet hadislerin yanı sıra bu konuda İslam mutasavvıflarının keşif yoluyla elde ettikleri ve açıkladıkları bilgilerden öğrenirler.

İnsanın beş duyusu ile bu göklerin varlığını ve özelliklerini anlamak mümkün değildir. Çünkü beş duyunun idraki sınırlıdır. Çünkü yaratılıştaki beş duyuya verilen anlama kabiliyeti belli bir sınırlama ile verilmiştir. Eğer her şeyi anlama kabiliyeti beş duyuya verilmiş olsaydı, insanların dünya hayatı içinde iman konusunda imtihan olmaları mümkün olmazdı. Gerçeği bütün çıplaklığı ile gören ve anlayan kişi hemen Rabbine teslim olur ve imtihan olması mümkün olmazdı. Halbuki, Kuran ayetlerinde de açık bir şekilde ifade edildiği gibi, dünya hayatı insanlar için bir imtihan yeridir.

Kainatta insanın beş duyusu ile algılayabildikleri dışında da bir çok şeylerin var olduğu bilinmektedir. Bu konu ile ilgili bilgiler, keşif ve vahiy yoluyla elde edilen bilgilerdir. Bu bilgilere akıl ve duyu yoluyla ulaşmak mümkün değildir. Bununla beraber, insanın akıl ve duyular yoluyla ulaşamadığı bilgileri yok saymak gerçekçi bir yaklaşım değildir. İnsanın akıl ve duyular yoluyla algılayamadığını yok saymak, deve kuşunun başını kuma gömüp etrafını göremeyerek saklandığını zannetmesi gibidir. Ne kadar gayret edersek edelim mutlak gerçekler daima etrafımızda ve içimizdedir. Onları yok saymak tam bir gaflettir. Bu konuyu daha önceki makalelerimizde, akıl ilmi ve sırlar ilmini anlatırken detaylı bir şekilde ele almıştık ([İlmin Güzellikleri](#)). Okuyucularımızın bu makaleleri incelemelerini tavsiye ederiz.

Müslümanlar, yedi kat gökler hakkında, her ne kadar onları dünya gözü ile görmeseler de inançları gereği olumlu düşünürler. Çünkü onların varlığı hakkında birçok ayet vardır.

“O, yedi göğü birbiri üzerinde yarattı. Rahman’ın yaratmasında bir aykırılık, uygunsuzluk görmezsin. Gözünü döndür de bak, bir bozukluk görüyor musun?” (Mülk, 67/3).

“Üstünüze yedi sağlam gök çattık. İçlerine ışık saçan bir kandil astık.” (Nebe,78/12-13)

“Allah O’dur ki yedi göğü ve yerden de onlar kadarını yarattı. Emir bunlar arasında iner ki Allah’ın her şeye kadir olduğu ve Allah’ın bilgisinin, her şeyi kuşattığını bilirsiniz.” (Talak, 65/12)

Bu ayetlere göre yedi kat gökler Hak Teâlâ’nın yarattığı Gök aleminin yapısıdır. Bu gök alemi yedi tabakadan oluşmakta ve bir biri üzerinde bulunmaktadır. Bir hadis-i şerifte, Peygamberimizin (sav) bildirdiğine göre göklerin yapısı hakkında şunlar ifade edilmektedir:

“Gerek gök ile yeryüzü arasında ve gerekse bütün gök katları arasında beş yüz yıllık mesafe vardır. Her gök katının yüksekliği de yine beş yüz yıllık uzaklık tutar.”

Her göğün bir kapısı vardır. Bu gök tabakalarına bu kapılardan giriş yapılmaktadır. Kapılarda meleklerden bekçiler vardır. Ancak girme izni olanların, bu kapılardan girmelerine müsaade ederler.

“Bizim ayetlerimizi yalanlayan ve onlara inanmaya tenezzül etmeyenler var ya, işte onlara göğün kapıları açılmayacak ve deve iğne deliğinden geçinceye kadar onlar cennete giremeyeceklerdir. İşte suçluları böyle cezalandırırız.” (Araf,7/40)

Her gök tabakasında yaşayan varlıklar vardır. Bunlar melekler ve bazı peygamberlerin ruhlarıdır. Bu varlıklar burada Allah’ı tespih etmekle meşgul olurlar.

“Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanalar, Allah’ı tespih ederler. O’nu hamd ile tespih etmeyen hiçbir varlık yoktur. Fakat siz onların tespihlerini iyi anlamazsınız. Şüphesiz O, halimdir ve çok bağışlayıcıdır.” (İsra, 17/44)

Yedi Kat Göklerin Yaratılışı

Göklerin yaratılması ile ilgili olarak, İmam-ı Gazali Hazretleri “Kalplerin Keşfi” adlı kitabında şunları anlatmaktadır:

Rivayete göre, Allah’ın (cc) ilk yarattığı varlık “cevher” dir. Allah cevhere heybet nazarı ile bakınca Allah korkusu ile cevher eridi ve titredi, ve arkasından su oldu. Sonra Allah suya rahmet nazarı ile bakınca yarısı dondu. Allah bu donmuş sudan “Arş”ı yarattı. Geriye kalan suyu, Allah kıyamet gününe kadar kendi haline sarsılmaya ve kaynaşmaya bıraktı. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *“O’nun Arş’i su üzerinde idi.”* (Hud, 11/7).

Arkasından su çalkalanmaya ve köpürmeye başladı, ondan dumanlar çıktı ve bir biri üzerine yığılarak yükseldi. Dumanın köpüğü vardı. Allah bu köpükten katlar halinde yer ve gökleri yarattı. Bu safhada yer ve gök tabakaları yapıştı. Allah Teâlâ yerin katları ile göğün katlarını birbirinden ayırdı. Bu durum şu ayetlerle bildirilmektedir:

“Sonra semaya doğrulduk ki, o bir duman halinde idi.” (Fussilet, 41/11).

“Böylece Allah onları iki günde yedi gök olmak üzere yerine koydu. Her göğe kendi işini bildirdi.” (Fussilet, 41/12)

Hikmet ehli şöyle der:

Allah göğü neden dumandan yarattı da su buharından yaratmadı? Çünkü duman tabakaları birbirleriyle bağlantılı halde yaratılmıştır. Sonuncusu yerinde sabittir. Oysa su buharı dengesiz bir yapıya sahiptir, dönücüdür. Bu da Allah Teâlâ’nın ilminin kemalini ve hikmetini gösterir.

“Beyt-ül Mâmur” göğün yedinci tabakasındadır. Beyt-ül Mâmur’un dört direği vardır. Bunların biri kırmızı yakuttan, diğeri yeşil zebercetten, biri beyaz gümüşten ve öteki kırmızı altındandır. Rivayete göre akikten olan Beyt-ül Mâmur’a her gün yetmiş bin melek girer ve kıyamet gününe kadar bu meleklerin hiç biri geri dönmez. İbn-i Abbas’tan (ra) rivayet edildiğine göre göklerin en üst katının (yani yedinci kat göğün) çatısının üstünde “Arş-ür Rahman” ın bulunduğu “Küresi” vardır. Bütün faydalanılan yıldızlar, yedi gezegen hariç, bu kattadır. Yedi gezegen yıldız ise göğün yedi katına dağılmıştır.

Hikmet ehlinin bildirmesine göre:

1.kat gök sütten beyazdır. Bu göğün adı “Rakia” dır. 2. kat gök nur gibi parıldayan demirdendir, ona “Redyum” veya “Maun” denir. 3. kat gök bakırdandır, ona “Melekût” veya “Hayriyun” denir. 4. kat gök beyaz gümüşten ve adı “Zahire” dir. 5. kat gök kırmızı altındandır ve adı “Muzeyne” veya “Muzhire” dir. 6. kat gök nur parıltılı bir cevherdendir ve adı “Halise” dir. 7. kat gök kırmızı yakuttandır ve adı “Lâbiye” veya “Dâmıa” dır.

Miraç Hadisi ve Yedi Kat Gökler

Peygamberimizin (sav) Miraç hakkındaki hadisi, yedi kat gökleri ve özelliklerini çok güzel anlatmaktadır. Aşağıdaki Miraç hadisinde bildirilenler daha önce ayetlerle açıkladığımız özelliklerle benzerlik içindedir. Yani, gök katları bir birinin üstündedir, her birinin kapısı ve bekçileri vardır, bu göklerde melekler ve peygamberlerin ruhları bulunmaktadır.

Buharî’nin, Katade’den, onun da Enes İbn-i Malik (ra) dan, onun da Malik bin Sa’sa’dan rivayet ettiğine göre, Peygamberimiz (sav) Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksa’ya götürüldüğü geceyi şöyle anlattı:

“Bir ara ben Hatim’de uzanmışken yanıma biri (Cebrail) geldi. Şuradan şuraya göğsümü yardı, kalbimi çıkardı. Sonra bana iman dolu altın bir tas getirilerek onunla kalbimi yıkadı. Arkasından kalbimi yerine koyarak göğsümü eski haline getirdi. Arkasından önüme beyaz renkli, katırdan küçük ve eşekten iri bir binek hayvanı getirildi. Her adımını, görüş mesafesinin ilerisine atıyordu. Bu hayvana bindirildim. Cebrail beni yanına alarak yola çıktı. Birinci kat göğe çıkarılınca kapının açılmasını istedi. “Kim o?” dediler. “Cebrail!” diye cevap verdi. “Yanında kim var?” dediler. “Muhammed (sav)” dedi. “Kendisi Allah resulü müdür?” diye sordular. Cebrail, “Evet” dedi. Bunun üzerine “O halde hoş geldi, geldiğine ne iyi eti” dediler ve kapı açıldı.

İçeri girince Hz.Adem (as) ile karşılaştım. Cebrail, “Bu, atan Adem’dir” dedi ve ona selam verdi. Ben de selam verdim. O da selamımı aldı ve bana “Ey salih oğul ve salih peygamber, hoş geldin” dedi.

Arkasından Cebrail benimle yukarıya çıkmaya devam ederek ikinci kat göğe vardı. Kapının açılmasını istedi. “Kim o?” dediler. “Cebrail!” dedi. “Yanında kim var?” dediler. “Muhammed(sav)” dedi. “Kendisi peygamber midir?” diye sordular. Cebrail, “Evet” dedi. Bunun üzerine “Ne iyi etti de geldi, hoş geldi” diyerek bize kapıyı açtılar. İçeriye girince teyze çocukları olan Yahya ve İsa (as) ile karşılaştım. Cebrail, “Bunlar Yahya ve İsa (as)” dır dedi ve onlara selam verdi. Arkasından ben de onlara selam verdim. Selamımı alarak bana “Ey salih kardeş ve salih peygamber, hoş geldin” dediler.

Sonra Cebrail beni yukarı çıkarmaya devam ederek üçüncü kat göğe vardı. Kapının açılmasını istedi. “Kim o?” dediler. “Cebrail!” dedi. “Yanında kim var?” dediler. “Muhammed (sav)” dedi. “Kendisi peygamber olarak gönderildi mi?” diye sordular. Cebrail “Evet” dedi. Bunun üzerine “Ne iyi etti de geldi, hoş geldi” diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince Yusuf(as) ile karşılaştım. Cebrail “Bu Yusuf (as) dır” dedi ve ona selam verdi. Ben de arkasından selam verdim. Selamımı alarak bana “Ey salih kardeş ve salih peygamber, hoş geldin” dedi.

Sonra Cebrail beni yukarıya çıkarmaya devam ederek dördüncü kat göğe vardı. Kapının açılmasını istedi. "Kim o?" dediler. "Cebrail!" dedi. "Yanında kim var?" dediler. "Muhammed (sav)" dedi. "Kendisi peygamber oldu mu?" diye sordular. Cebrail, "Evet" dedi. Bunun üzerine "Ne iyi etti de geldi, hoş geldi" diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince İdris (as) ile karşılaştım. Cebrail, "Bu İdris (as)" dır diyerek ona selam verdi. Arkasından ben de kendisine selam verdim. Selamımı alarak bana "Ey salih kardeş ve salih peygamber, hoş geldin" dedi.

Sonra Cebrail beni yukarıya çıkarmaya devam etti. Nihayet beşinci kat göğe vardı. Kapıyı açmalarını istedi. "Kim o?" dediler. "Cebrail!" dedi. "Yanında kim var?" dediler. "Muhammed (sav)" dedi. "Kendisi peygamber oldu mu?" diye sordular. Cebrail "Evet" dedi. Bunun üzerine "Ne iyi etti de geldi, hoş geldi" diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince Harun (as) ile karşılaştım. Cebrail, "Bu Harun (as) dır" diyerek ona selam verdi. Arkasından ben de kendisine selam verdim. Selamımı alarak bana "Ey salih kardeş ve salih peygamber, hoş geldin" dedi.

Sonra Cebrail beni yukarıya çıkarmaya devam etti. Nihayet altıncı kat göğe vardı. Kapıyı açmalarını istedi. "Kim o?" dediler. "Cebrail!" dedi. "Yanında kim var?" dediler. "Muhammed (sav)" dedi. "Kendisi peygamber oldu mu?" diye sordular. Cebrail "Evet" dedi. Bunun üzerine "Ne iyi etti de geldi, hoş geldi" diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince Musa (as) ile karşılaştım. Cebrail, "Bu Musa (as) dır" diyerek ona selam verdi. Arkasından ben de kendisine selam verdim. Selamımı alarak bana "Ey salih kardeş ve salih peygamber, hoş geldin" dedi. Yayından ayrılınca ağlamaya başladı. "Niye ağlıyorsun?" diye sordular. Onlara "Ağlıyorum. Çünkü benden sonra peygamber olarak gönderilen gencin ümmetinden benim ümmetime göre daha çok sayıda insan cennete girecek" diye cevap verdi.

Sonra Cebrail beni yukarıya çıkarmaya devam etti. Nihayet yedinci kat göğe vardı. Kapıyı açmalarını istedi. "Kim o?" dediler. "Cebrail!" dedi. "Yanında kim var?" dediler. "Muhammed (sav)" dedi. "Kendisi peygamber oldu mu?" diye sordular. Cebrail "Evet" dedi. Bunun üzerine "Ne iyi etti de geldi, hoş geldi" diyerek bize kapıyı açtılar. İçeri girince İbrahim (as) ile karşılaştım. Cebrail, "Bu atan İbrahim (as) dır" diyerek ona selam verdi. Arkasından ben de kendisine selam verdim. Selamımı alarak bana "Ey salih kardeş ve salih peygamber, hoş geldin" dedi.

Sonra "Sidret-ül Munteha" ya çıkarıldım. Oranın sidir ağacının meyveleri, Hecir bölgesinin testileri iriliğinde ve yaprakları da fil kulakları büyüklüğünde idi. Cebrail "Bu Sidret-ül Munteha'dır" dedi.

Orada ikisi gizli ve ikisi görünürde akan dört ırmak ile karşılaştım. Cebrail'e "Bunlar nedir?" diye sordum. "Gizli akanları iki cennet nehri, açıkta akanları da Nil ve Fırat nehirleridir" dedi.

Sonra bana "Beyt-ül Mamur" gösterildi. Her gün oraya yetmiş bin melek giriyordu. Arkasından önüme biri şarap, biri süt ve öbürü de bal dolu olan üç kase getirildi. Ben süt dolu kaseyi tercih ettim. Cebrail, "Süt senin ve ümmetinin fitratını temsil eder." dedi." (Buharî, 1042)

Hadisin devamında, namazın farz kılınması anlatılmaktadır. Önce elli vakit olarak farz kılınan namaz, Peygamberimizin (sav) Musa (as) ile görüşmeleri etkisiyle, Peygamberimizin (sav) Allah Teâlâ'dan ricasıyla beş vakte indirilmiştir. Ayrıca, peygamberimizin, Sidret-ül Munteha'nın ötesine geçerek Allah'ın nurunu temaşa eylemesi anlatılmaktadır.

Hiz. Peygamber'e "Miraç gecesinde Rabbini gördün mü?" diye sorulduğunda "Nur idi, nasıl göreyim ki" demiştir. Bu sırlı ifadeyi biraz açıklamakta fayda vardır:

Allah Teâlâ şöyle buyurur: *“Allah göklerin ve yerin nurudur.”* (Nur, 24/35). Nurun bir kısmı idrak etmeyi mümkün kılarken kendisi idrak edilemez. Bu nur, O’dan sana bir perdedir. *“Allah’ın yetmiş veya yetmiş bin nur ve karanlık perdesi vardır.”* Yukarıda zikredilen nur perdesi bu perdelerdendir. Perde olan karanlıklar ise bunun dışında kalanlardır. Bu nedenle nur, hiçbir zaman görülmez. Yaratıklar karanlıktır ve onlar nurun karşısında duramazlar, çünkü nur onları kaçırtır. Karanlık nuru göremez ve Hakk’ın nurundan başka nur yoktur. Bu nedenle Hz. Peygamber (sav) *“Nur idi, O’nu nasıl göreyim ki”* demiştir. Çünkü O’nu benden gören şey O’nun hüviyetiydi. Benim karanlığım O’nu idrak edemez. Bu bilgi, nazarî deliller ile ve suretlerde gerçekleşen müşahedeyle idrak edilemeyecek garip bir sırdır. Bu sır ilahi bilgilerin en yücelerinden biridir.

Miraç gecesi ile ilgili İsrâ suresinde, Hak Teâlâ, Hz. Peygamberin (sav) kendisine *“Kab-ı kavseyn (yayın iki ucu)”* kadar yakın olduğunu bildirmektedir. Bu ifadedeki sırrının açıklanmasını İbn Arabî’nin görüşleri doğrultusunda şöyle yapabiliriz:

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: *“Yayın iki ucu kadar veya daha yakın idi.”* (Necm, 53/9). Burada görünürde olan yakınlığa işaret edilmektedir. Hz. Peygamberimizin (sav), Allah’ın ayetlerini görmek üzere göklere doğru yükseltildiğinde onun yürüyüşüyle ilgilidir. Allah’ın İsra gecesini peygamberimize gösterdiği ayetlerden biri, yükselirken aşağıya sarkmış olduğunu ona göstermesidir. *“Sarktı...”* (Necm, 53/8). Bu ifade peygamberimizin bir hadisini bize hatırlatmaktadır: *“Bir ip sarkıtsaydınız, Allah’ın üzerine düşerdi.”* Yukarıdaki ayetteki *“sarktı”* ifadesi, hadiste geçen ipin kendisi olduğuna işaret etmektedir. Bu itibarla Allah hakkında yükselmek ve inmek nispetleri eşittir. Bu ifadeler, ilahi zatın mekansızlığına ve herhangi bir kayıtlı sınırlanmaktan meçhul kaldığına işaret eder. Allah’ın İsra gecesini peygamberine gösterdiği ayetlerden biri, yükselirken aşağıya sarkmış olduğunu ona göstermesidir. Bu, *“O’nu, iki zıddı bir araya getirmesi özelliği ile tanıdım”* diyen tasavvuf ehlinin haklı olduklarına işaret etmektedir. O halde yükselen inenin kendisidir. Sarkmış olan yaklaşmıştır. Başka bir ifadeyle ona doğru sarkmış ve yaklaşmıştır. Böylece *“yayın iki ucu”* (Necm, 53/9) olmuştur. Dairenin çapı daireyi iki yay parçasına (kavs) ayırır. Çap mevhum (hayal edilen) bir çizgidir. Hüviyet dairenin kendisidir ve iki kavisten başka bir şey değildir. Birinci kavis hüviyet bakımından ötekinin aynıdır. Sen ise vehimde var olan bu bölen ve ayıran çizgisin. Hakk’ın karşısında alem de vehimde var olan bir şeydir. Vehimden kalktığında ortada daireden başka bir şey kalmaz. Rabbine bu kadar yakın olanın, yani daireyi bölen çizgi kadar yakın olup sonra nefsinin ortadan kaldıran insanın elde edeceği Allah hakkındaki bilgileri hiç kimse bilemez. Bu durum *“Kuluna vahyettiği şeyi vahyetti”* (Necm, 53/10) ayetinde belirtilir. Bu mertebede vahyi ve ilhamı telakki ve algılama, sadece zevk edenin anlayabileceği doğrudan bir telakkidir.

Yedi Kat Gökler ve Felekler

Gökler ile felekler aynı gerçeği ifade eden terimlerdir. Ancak aralarında şöyle bir fark vardır. Gökler bir yapıyı ifade etmekte, felekler ise o yapıdaki çalışma mekanizmasını açıklamaktadır. Feleklerin hareketleri sayesinde göklerden insanlara faydalı olan gıdalar ve olgular erişmektedir. Yani, Allah Teâlâ, her bir gökte bir sistem kurmuş ve bu sistemin hareketli olması nedeniyle onlara felek adı verilmiştir.

Feleklerin hareketinden cisimler alemi ortaya çıkmıştır. Yıldızların feleklerdeki hareketleri vesilesiyle alemdeki rızıkların yaratılması için rükünlere (temel unsurlara) tesirler ve yağmurlar oluşur. Çünkü Arapçada sema (gök) aynı zamanda yağmur anlamına gelmektedir.

Feleklerin etkin, unsurlar ise zuhur ve tekvinin (yaratılışın) gerçekleştiği yerdir. Bu itibarla felekler kendilerinde ortaya çıkan türeyenlerin anneleridir. Felek dairesel hareketten başka bir şekilde hareket etseydi, onun hareketiyle boşluk dolmaz, pek çok tabii mekan boşlukta kalırdı. Böyle bir hareketten de iş tamamlanmazdı. Tabii mekanların hareketle dolmasının eksik kaldığı ölçüde işin kendisi de eksik kalırdı. Bu ise Allah'ın dilemesine ve sebepleri koymasındaki hikmet ile uyuşmazdı.

“Üstünüze yedi sağlam gök çattık. İçlerine ışık saçan bir kandil astık.” (Nebe, 78/12-13)

Burada söz konusu edilen kandiller, feleklerdeki gezegenlerdir. Feleklerde hangi gezegenlerin etkili olduğunu web sitemizdeki bazı makalelerimizde anlatmıştık ([Feleklerin Hareketlerindeki Sırlar](#)). Bu makalelerde her feleği karakterize eden bir gezegenin varlığı anlatılmıştı. Buna göre, yedinci gök katının yıldızı “Zühal” olup etkili olduğu gün Cumartesi günüdür. Altıncı gök katının yıldızı “Müşteri (Jüpiter)” olup etkili olduğu gün Perşembe günüdür. Beşinci gök katının yıldızı “Merih” olup etkili olduğu gün Salı günüdür. Dördüncü gök katının yıldızı “Güneş” olup etkili olduğu gün Pazar günüdür. Üçüncü gök katının yıldızı “Zühre” olup etkili olduğu gün Cuma günüdür. İkinci gök katının yıldızı “Utarit” olup etkili olduğu gün Çarşamba günüdür. “Ay” birinci gök katındadır ve Pazartesi gününe tekabül eder.

Göklerden İnsanların Rızıklandırılması

Gökler ve felekler insanlara hizmet etmekte ve onların ihtiyaçları olan şeylerin tespit edilerek yer üzerinde oluşmasına çalışmaktadırlar. Ayrıca insanlara gönderilen azaplar da bu göklerde oluşmaktadır. Bunları gösteren ayetler şunlardır:

“Sizin rızkınız da, size vaat edilen sevap ve cezada göktedir.”(Zariyat, 51/22)

“Emin misiniz gökte bulunandan? Sizinle birlikte yeryüzünü göçürüvermesinden? O vakit bakarsınız ki, o yer çalkalanmaktadır.” (Mülk, 67/16)

Fussilet suresinin 12. ayetinde ifade edildiği üzere, Cenab-ı Hakk her göğe yapması gereken işini kendisine bildirmiş ve onu yapabilecek bir halde yaratmıştır. Her gökteki görevli melekler, feleklerin hareketlerini yöneterek insanların ihtiyacı olan şeyleri oluşmasını sağlamaktadır. Yağmurlar bu rızıklardandır. Yağmurlar sayesinde ekinler, meyveler bitmekte ve bunlarda yer yüzündeki canlıların gıdası olmaktadır. Bildiğimiz yağmurun yanı sıra diğer göklerden gelen fakat her insanın algılamasının mümkün olmadığı yağmurlar da vardır. Bu konuda Ayşe Validemiz (ra) tarafından rivayet edilen şu hadis güzel bir örnektir:

“Bir gün Resûlullah (sav) bir iş için evden ayrılmıştı. Ben de onun ridasını üstüme alarak ihtiyacımı gidermek için dışarı çıktım. Ben dışarı çıkınca çok şiddetli bir yağmur yağmaya başladı. Ben geri döndükten sonra Allah Resulü (sav) eve geldi. Fakat üstünde hiçbir yağmur izi, ıslaklık görülüyordu. Bunun üzerine merak ederek sordum. “Ya Resûlullah, yağmurda ıslanmamışınız”, kendisi yağmur yağdığını görmediği söyledi. Ben durumu kendisine anlatınca, hangi örtü ile dışarı çıktığımı sordu. Ben de, kendisinin ridasını üzerime aldığımı söyleyince durumu anladı ve bana şöyle dedi. “Ya Aişe, Bu yağmur benim ridamın bereketi üzerine yağın bir yağmurdur. Bu yağmur bizim üstümüzdeki gökten değil diğer göklerden gelen bir yağmurdur. Bu yağmurlar zaman zaman bütün göklerden insanlara yağar. Fakat herkes bu yağmurları görmez. Allah sana bunları göstermiş. Bu yağmurlar dünya üzerindeki mahluklar için bir gıdadır. Onlar sayesinde gönüller huzur duyar, kalpler ilahi rahmete kavuşur. Bu yağmurlar Allah’ın kullarına yönelik bir rahmetidir.”

Bu hadisin de gösterdiği gibi göklerdeki feleklerin hareketleriyle dünya üzerindeki yaratılmışlar için her türlü gıdalar oluşmakta ve bunlar insanlar için hayati değerler ifade etmektedir. Bu tecellilerin fark edilmesi herkes için mümkün olmasa da bu rahmetten her mahluk istifade etmektedir. Bu nedenle gök alemlerinin yaratılışı hakkında düşünmek ve bunların boşuna yaratılmadığını idrak etmek Müslümanın görevidir. Bu hususu aşağıdaki ayet ifade etmektedir:

“Onlar ayakta, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar; göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. Ve ‘Ey Rabbimiz! Sen bunları boşuna yaratmadın. Sen bundan pak ve münezzehsin. Bizi ateş azabından koru’ derler.” (Ali İmran, 3/191)

İlahi Emirlerin Göklerden Yere İnmesi

Allah Teâlâ, yaratıklarının sayısınca gökten yere doğru miraçlar ve merdivenler belirlemiştir. Allah’ın unsurlar aleminde uygulamayı dilediği hususları gökteki görevli meleklerin eline vermiştir. İlahi emir, daha önce ilahi isimlerin suretindeyken, aklın nefse yönelmesiyle bu kez aklın suretiyle zuhur eder ve ortaya çıkar. Böylece, ilahi emir, geçtiği her mertebeye göre farklı suretler kazanarak her menzilde bir renge girer. İlahi emir, Arş, Kürsi, Sidre menzillerinden geçerek en üstteki ilk göğe iner. Buradaki görevli melekler tarafından karşılanarak, ilahi emir burada Beyt-i Mamur’a girer. Beyt-i Mamur, ilahi emrin gelişiyse sevinir ve her yanından ışıklar parıldar.

Sonra ilahi emir en üstteki gökten bir alttaki göğe geçer. Bu inişte, ilahi emrin yanında birinci gökten kendisiyle beraber gelen melekler vardır. Bunun yanı sıra burçların ve sabit yıldızların ruhları da ona eşlik eder. İlahi emir böylece bu göğün rengine boyanır. Aynı işlem her kat gökte devam ederek, ilahi emir en aşağıdaki gök katına kadar iner ve oradan da unsurlar alemine ve yere iner. İlahi emaneti yere iletmış olan ilahi emrin bu inişleri esnasında, onunla birlikte bütün sabit ve hareketli yıldızların güçleri ile feleklerin güçleri ve feleklerin hareketlerinin güçleri de iner. Aslında inen her ilahi emir, bir ilahi isimdir. Dolayısıyla ilahi emir iniş yolu esnasında uğradığı bütün menzillerin bir toplamıdır. Bu şekilde unsurların kürelerini yarar ve her birinin doğasının kabul ettiği şeye göre etkiler. En sonunda toprağa ulaşır. Burada yaratıkların kalplerine tecelli eder. Kalpler de, istidatlarına göre, onu kabul ederler. İnsanların kalplerinde buldukları hatırlamalar ve düşünceler meydana gelir. Onlar, bu hatırlamalara göre çalışır, arzu duyar ve hareket ederler. Bu hareket itaat olabileceği gibi, günah veya mubah ta olabilir. Buna göre, maden, bitki, hayvan, insan, yeryüzüne ait bir melek veya göğe ait bir melek, kısaca alemdekilerin bütün hareketleri, yeryüzüne inen bu ilahi emirden ibaret olan tecellilerden gerçekleşir. İnsanlar kalplerinde kaynağını bilmedikleri düşünceler bulurlar ki, onların kaynağı bu tecellilerdir. Ayrıca bu düşünceler, inen ilahi emirlerin elçileridir. Bütün alemlerde, ulvi ve süfli etkiler bu elçiler vasıtasıyla gerçekleşir. İlahi emirler sürekli olarak birbirini takip eder ve bu iniş her nefes yenilenir.

Allah ehlinden keşif sahibi olan kişi, bir ilahi emrin inişini ve yakın gökten ayrıldıktan sonra üç yıl boyunca inmek üzere havada dolaşmasını gözler. Üç yıl sonra yeryüzünde ortaya çıkar. Keşif ehli, kendilerine gösterilen bilinmeyenleri buradan dile getirir. Çünkü onlar, gerçekleşmeden önce gizli haberleri görür ve gelecek yıl gerçekleşecek hadiseleri bildirirler.

Sonuç

İlim, Allah tarafından insanlara bahşedilen bir güzelliştir. İlimle uğraşmak, bu nedenle, güzel bir davranıştır. Ancak, ilmin hedefi insanları Allah'a götürmek olmalıdır. Öğrenilen her konuda, Allah'a ait delillerin bulunduğunu görmeye çalışmak gerekir. Bu yapılmazsa, insan öğrendiği ilimle iman arasına bir perde çekmiş olur. Bu ise İslam açısından sakıncalıdır. İlim, ancak iman ile beraber olunca güzelleşir. İçinde iman olmayan ilim, insana sadece dünyevi menfaat kazandırır. Fakat ahret ile ilgili bir getirisi olmaz. Halbuki, iman ile beraber olan ilim, insana hem dünyada menfaat ve hem de ahrette saadet sağlar.

Müslümanlar, imansız ilim anlayışından Allah'a sığınmalıdır. Allah Teâlâ 'ya, herkese imanlı ilim anlayışını nasip etmesi için dua edelim.

Evrende gerek mikro ve gerekse makro düzeyde gözlemlediğimiz cisimlerin birer eğrisel yörünge üzerinde hareket ettikleri saptanmıştır. Cisimlerin bu şekilde eğrisel bir yörünge izlemeleri onların varlık olma özelliğinin bir sonucudur. Bu da, varlığın tasavvuftaki dairesel yapısı ile ilgili tasavvurun gerçekçi olduğunu göstermektedir. Cisimlerin eğrisel yörüngelerde hareket etmeleri, onların sahip oldukları sırların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle evrende hareketsizlik söz konusu olamaz. Çünkü her varlık bir hikmet ve sebep ile bu alemde var edilmiştir. Yaratılıştaki hiçbir şey tesadüfi ve sebepsiz değildir. Bu nedenle, varlığının işlevi sona eren cisimler hareketlerini kaybederek yokluğa yani kendi sabitliklerine tekrar geri dönerler.

Bu hikmetlerde, bugünkü müspet bilimciler için birçok düşündürücü hususlar vardır. Onların bilimsel çalışmalarını sürdürürken İslam tasavvufunun görüşlerini de dikkate almalarını tavsiye ederiz. Çünkü tasavvuftaki keşif yoluyla elde edilen bilgilerin, evrendeki birçok olayın anlaşılmasında yardımcı olacağını düşünüyoruz.

Zaman kavramı asırlarca insanları, filozofları ve bilim insanlarını meşgul etmiştir. Herkes kendi düşüncesine göre zamanı anlamaya çalışmıştır. Ortaya birçok teoriler atılmıştır. Fakat hiç biri tam ve tutarlı yorum ortaya koyamamıştır. Bunun nedeni zamanı akıl ve duyularla algılamaya çalışmalarıdır. Akıl ve duyular bütün alemleri, özellikle gayb alemlerini algılamaktan çok uzaktır. Ancak Sırlar İlmi yardımıyla bütün alemlerin bir arada algılanabilmesi mümkündür. Sırlar İlmi'nin yöntemleri olan vahiy ve keşif vasıtasıyla gaybî ve zahiri alemler bir bütün içinde algılanabilmiştir. Zaman kavramı da, bu bakımdan tutarlı bir şekilde ancak tasavvuf yoluyla açıklanabilmiştir. Zamanın tasavvufî yorumu akıl yoluyla varılan yorumlara ters düşmez, fakat onların eksikliklerini gidererek onlara bir bütünlük ve tutarlılık kazandırır.

Müslümanların İslam inanışlarını perçinlemek için tasavvufî yorumları bilmeleri önemlidir. Çünkü bütün ilimler, ancak tasavvufla çelişkilerden kurtulabilir ve bütünlük kazanabilirler.

Dostlar! Vaktin ne kadar kıymetli olduğunu üstatlarımızın bu konudaki ifadelerinden anlıyoruz. Bu nedenle her anımızı Allah'ın istediği yönde değerlendirmemiz gereklidir. Kalbimizde hiçbir zaman Allah Teâlâ'yı düşünmeyen bir anımızın olmasına izin vermemeliyiz. Kıldığımız namazların vakt şuuru ile kılınan namazlar olmasına gayret etmeliyiz. Ancak bu şekilde hem dünyada ve hem de ahirette mutluluğu yakalayabiliriz.

Yukarıdaki açıklanan fiziksel olaylar, doğanın ne olduğu hakkında insanları düşünmeye sevk etmiştir. Bir kısım insanlar akıl ve beş duyu ile tabiatı algılamaya çalışmışlardır. Bunlar bugünkü müspet bilimcilerdir. Bir kısım insanlar da tabiatı keşif ve vahiy bilgileri ile anlamaya çalışmışlardır. Müspet bilimcilerin vardıkları en önemli adım kuantum fiziğinde şekillenmiştir. Yukarıda bu konularla ilgili sırlar ilmine ait bilgileri de kısmen ifade etmeye çalıştık.

Tasavvufun tabiat anlayışını İbn Arabî'nin (ks) yorumlamasıyla şöyle ifade edebiliriz:

“Tabiat dediğın nedir? Ve tabiattan zahir olan kimdir? Tabiat, Allah Teâlâ’nın ilahlığının ortaya çıktığı bir mahal (yer) dir. Tabiattaki varlıklar tek hakikatten ortaya çıkıp çeşitli görünüşlerde belirli olmuşlardır. Yani tabiattaki varlıkların tümü hakikat bakımından tek bir hakikatten (ayan-ı vahide) ortaya çıkmıştır. Fakat görünüş olarak çokluk halindedir. Demek oluyor ki tabiat alemi bir aynada beliren suretlerdir. Belki de çeşitli aynalarda görünen tek bir surettir.”

Tasavvufa göre, tabiatı anlamak için akıl ve beş duyunun yetmediği ortadadır. Tabiatı doğru algılayabilmek için keşif ve vahiy bilgilerine ihtiyaç vardır. Bu bilgiler de işin içine katıldığında müspet bilimcilere bazı çıkış yolları gözükebilir. Ancak keşif ve vahiy bilgileri de bütün tabiatı tam olarak anlamaya yetmeyebilir. Çünkü tabii olayların hakikatlerinde ilahi unsurlar vardır. Bunlar insanlar tarafından görülemezler.

Tabiattaki olayları anlamaya ne kadar çok yaklaşırsak hayretimiz o kadar çok artmakta ve Allah’a daha çok yaklaşma imkanı bulmaktayız. Bu nedenle ilim öğrenmek Müslümanlara farz kılınmıştır. Bizim web sitemizde tasavvufun ilim ile ilgisini anlatan birçok makale yayınlanmıştır. Tasavvufun müspet bilimlere bakış açısını daha iyi anlayabilmek için bu makalelerin incelenmesinde fayda vardır.

Dostlar! Allah Teâlâ hepimize hakkıyla ilim öğrenmeyi nasip etsin.

Evrende ortaya çıkan bütün olgu ve şeyler, Allah Teâlâ'nın evrenin oluşu ve işleyişi ile ilgili yarattığı ve sahibi olduğu bir yazılım programı ile gerçekleşmektedir. İnsanın görevi bu yazılım programını anlamak ve bu şekilde Allah Teâlâ'nın yücelerden yüce olduğunu idrak etmektir. İnsan bu yolla Rabbine yaklaşabilir. Bununla beraber yaratılışın doğasında olan bazı gerçekler, insanın bu yazılım programını tamamen idrak etmeye engeldir. Akıl ve duyular yoluyla ancak doğanın zahiri tarafı incelenebilir. Doğanın batını tarafını incelemek için keşif yolunu kullanmak gerekir. Bu ise Sırlar ilminin bir metodudur. Bu nedenle fizik gibi ilimler doğanın ancak zahiri yönünü inceleyebildiğinden, elde ettikleri bilgiler eksik ve hatalı olmaktadır. Higgs bozonu ile ilgili elde edilen bilgiler de bu bakımdan eksik ve hatalı olabilir. Bu bakımından bilim adamlarının bu konuda, kainatın sırrını keşfettik gibi kesin iddialarda bulunmaları yanlıştır ve objektif değildir. Hele bir bozona tanrısal vasıflar yüklemek tamamen ilim dışıdır.

Müslümanların bu konuda duyarlı olmaları ve İslamın Ehl-i Sünnet itikadına aykırı olan her türlü iddia ve ifadelerden uzak durmaları gerekmektedir. Doğanın araştırılması İslam kuralları dahilinde her zaman takdirle karşılanmalıdır. Allah, bütün dostları ilmi seven ve ilme hizmet edenlerden eylesin.

Evrenin genişlediği düşüncesinden hareketle oluşturulan Büyük Patlama teorisi, evrenin bir sıfır noktasında ortaya çıktığını, fakat fizik biliminin bu sıfır noktasını anlamaya yetmediğini ifade etmiştir. Bu görüş, insanları bir Yaratıcının olması gerektiği fikrine götürmüştür. Bu görüş aslında İslam inancında mevcuttur. Bununla beraber teorinin iddia ettiği, evrenin yaratılışının o sıfır noktasında başladığı tasavvuru yanlıştır. İslam inancına göre, yaratılış önce gayb aleminde başlamış, sonra dış alemde bir varlık tecellisi ile ortaya çıkmıştır. Evren, fizikçilerin tasavvur ettiği gibi o sıfır noktasında yaratılmış değildir. Evrenin ve bütün alemin yaratılış süreci tasavvufta anlatılmaktadır. Ayrıca doğanın varlıksal yapısı da tasavvufta detaylı bir şekilde açıklanmaktadır. Biz web sitemizde yayınladığımız makalelerde, bu detayları elimizden geldiği kadar anlatmaya gayret ettik. Konuyla ilgilenenlerin yayınladığımız makaleleri incelemelerini tavsiye ederiz.

Doğru inanca sahip olmak ve doğru düşünmek her Müslümanın görevidir. Bu nedenle, bilim dünyasında ortaya atılan her türlü teori ve düşünceleri, İslam inancının ölçüleriyle anlamaya çalışmak her Müslümanın yapması gereken zorunlu bir davranıştır. Bizim de amacımız Müslüman kardeşlerimize bu konuda yardımcı olmaktır. Yayınladığımız makalelerle dostlarımıza faydalı olabildiğimizi ümid eder, bütün dostlarımıza Salat ve Selam olmasını Allah Teâlâ'dan niyaz ederiz.

İslam inancına göre dünyanın etrafı yedi kat gökler ile kuşatılmıştır. Bu yedi katın hepsinin üstünde Allah Teâlâ'nın Arşı bulunmaktadır. Hakk Teâlâ arşına Rahman sıfatıyla istiva etmiştir (yerleşmiştir). Hakk buradan bütün alemleri idare eder.

Dünyaya en yakın olan gök, bizim gördüğümüz ve akılla tasavvur edebildiğimiz göktür. Gök bilimcilerin evren diye tanımladıkları alem bu birinci gök katından ibarettir. Yukarıda anlatılanlar yalnızca birinci kat göğe aittir. Bu gökte, yıldızların hareketinden oluşan felekler vardır. Bu feleklerin içine, evrende olacak olan olgu ve başkalaşmaların ilmi Allah tarafından yerleştirilmiştir. Bu ilim zaman içinde melekler tarafından uygulanmakta ve böylece evrendeki olaylar gerçekleşmektedir.

Birinci kat gökteki gök cisimleri arasında kara delikler, kara madde ve kara enerji de vardır. Birinci kat göğün yapısı ve özelliklerinin tamamının bilgisi bize verilmemiştir. Gerek akıl ve gerekse keşif yoluyla bu bilgilerin tamamını elde etmemiz mümkün değildir. Bu bakımdan evrende bizim göremediğimiz ve bilemediğimiz birçok şey vardır. Kara delikler, kara madde ve kara enerji bu bağlamda düşünülmelidir. Gök bilimcilerin umudu, bütün bu bilgilerin tamamını bir gün insanların akıl yoluyla elde edeceği yönündedir. Ancak Kuran ayetlerinin hükmü, yani şeriatın hükmü kesindir. Eğer ayette *"Size ilimden çok az şey verilmiştir"* deniyorsa insanların bütün bilgilere kıyamete kadar ulaşmaları mümkün değildir. Burada İslam inancı bunu gerektirir. Fakat insanların göğü araştırmak için yeni deney ve incelemeler yapması İslam'a aykırı değildir. Ayrıca bunların şöyle bir faydası vardır ki, bütün bunlar alemin nasıl en güzel biçimde ve noksansız yaratılmış olduğunu bize gösterir. Bunlar da Allah'a ulaşmanın delilleri olurlar.

Dostlar! Yer ve gökler Allah Teâlâ'nın hikmetiyle yaratılmıştır. Bizim görevimiz bu yaratılış hakkında imanımızı ve bilgimizi arttırmaktır. Bu da şeriatı iyice öğrenmekle mümkündür. Yani Kuran ayetlerini ve hadisleri çok iyi anlayıp, onları hayatımızda yaşamaya ve müşahede etmeye gayret etmeliyiz. Allah'ın bütün dostlara, evreni İslam şeriatının ilkeleriyle incelemelerini ve anlamalarını nasip etmesini diliyoruz.

Duyularla algıladığımız evrenimizin içindeki oluşları incelemek önemli bir uğraşıdır. Çünkü evrendeki olayların mükemmel işleyişi bize Allah'ın sanatının ne kadar yüce ve aşkın olduğunu gösterir. Hakk Teâlâ bir ayette *“Biz size ayetlerimizi ufuklarda ve nefislerinizde göstereceğiz.”* buyurmaktadır. İşte ufuklarda gösterilen ayetler, evrenimizdeki olayların arkasında bulunan gerçeklerdir. Evrenimizdeki bütün olaylar Allah'ın birer ayetidir. Dolayısıyla evrendeki olayları incelemek ve onları açıklamak için uğraşmak Müslümanlar için gereklidir. Bu çalışmalar Müslümanların imanını artırır, bu bakımdan birer ibadet sayılırlar. Ancak İslami iman sahibi olmadan yapılan araştırmalar ibadet sayılmazlar.

Evrendeki olayları yalnız akıl ve duyularla algılamaya çalışmak yeterli değildir. Çünkü bu olayların Yaratana yönelik yüzünü akıl ve duyularla anlayamayız. Burada Sırlar ilmine de ihtiyaç vardır. Yani evreni anlayabilmek için tasavvufta elde edilen vahiy ve keşif bilgilerinin de işin içine katılması gereklidir. Aksi halde oluşturulacak teoriler eksik ve çelişkili olacaktır.

Dostlar! İlim Müslümanın yitik malıdır. Onu nerede bulursa alması gerekir. Tasavvuf için ilim şarttır, çünkü ilimsiz tasavvuf düşünülemez. Bu nedenle tasavvuf sevenlerin ilim konusunda kendilerini yetiştirmeleri gerekmektedir. Bununla beraber İslam şeriatına aykırı olan bilgilerden ve düşünce şekillerinden uzak durmak gerekir. Çünkü günümüzde öyle düşünce şekilleri vardır ki, bunlar İslam inancına aykırıdır. Bunlar insanın imanını bozar. Onun için Müslümanlar ilim konusunda çok titiz ve seçici olmalıdır. Allah Teâlâ'nın bütün Müslümanları doğru ilmi öğrenmelerinde başarılı kılmasını dileriz.

Entropi yasası bugüne kadar reddedilmeyen ve kesin gözüyle bakılan bir fizik yasasıdır. Bu yasa ile çelişen hiçbir teori ve düşünce sisteminin kabul görme şansı yoktur.

Entropi, bir kapalı sistemi ve dolayısıyla kapalı bir sistem olarak düşünülen evrenin yapısını karakterize eden önemli bir parametredir. Entropi yasası, bu parametrenin tersinmez olaylarda sürekli arttığını ifade eder. Bu sürekli artışın sonucu olarak, evrenin bir sonu ve başı olması gerektiği düşünülmüştür. Böylece Tanrı'nın varlığı, evrenin Tanrı tarafından yaratıldığı ve bir sonunun geleceği gibi dini inanışların doğruluğu teyid edilmiştir. Bu, birçok müspet bilimci ve filozofun evren hakkındaki tasavvurların çökmesine neden olmuştur. Böylece pozitivizm, materyalizm ve panteizm gibi felsefeler çökmüştür.

Bununla beraber, entropi yasasının sonuçlarından müspet bilimciler ve felsefecilerin anladıkları hususlar, İslam tasavvufu ile büyük çapta farklılık göstermekte ve az bir kısımda benzerlik bulunmaktadır. Bu farklılıklar ve benzerlikler yukarıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Entropi yasası, Allah Teâlâ'nın ayetlerini insana dış alemde göstermesidir. Aşağıdaki ayet bu hususa açıklık getirmektedir:

“Biz onlara hem ufuklarda ve hem de kendi nefislerinde delillerimizi göstereceğiz ki, Kuran'ın hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Senin Rabbinin her şeye şahid olması kâfi değil mi?” (Fussilet, 41/53).

Entropi yasası ile, evrenin başı ve sonu oluşunun ispat edilmesi, insanlara Kuran'ın hak olduğunun gösterilmesidir. Çünkü Kuran'da açıklanan ayetler, entropi yasasının sonuçlarını teyid etmektedir. Bu da Kuran'ın nasıl bir mucize olduğunu tekrar göstermektedir.

Yukarıdaki ayetin hükmü bütün fiziksel olaylarda ortaya çıkmaktadır. Yeter ki insan bu fiziksel olayları samimi bir iman ile ele alsın. Gerek evrendeki olayların, gerekse insanın kendi içindeki olayların iman perspektifi ile incelenmesi bizlere Kuran'ın ayetlerinin doğruluğunu gösterir. İnsan bu gerçekler karşısında Rabbine imanı artar ve teslim olur. İşte dünya hayatında insanlardan istenilen budur. Müslümanın görevi de dünya hayatını Kuran ayetleri ve hadislerin ışığı altında anlamak ve yaşamaktır. İşte gerçek kurtuluş budur.

İşte kainatta çalışan bu ilahi sistem ne kadar mükemmeldir. Allah Teâlâ'nın yarattığı hiçbir şey boşuna değildir. Her an, kainat Allah'ın ilahi emirlerine muhatap olmakta, bu ilahi emir ve rahmet tecellileri ile varlık kazanmakta ve yaşamını sürdürebilmektedir. Bütün bunlar akıl ve duyularla algılanabilecek şeyler değildir. Ancak bu konuda marifet sahibi olan arif kişiler bu yapıyı görebilir ve idrak edebilirler. Fakat her Müslüman böyle bir yapının mevcut olduğuna iman etmekle mükelleftir. Müslümanlar bu konudaki bilgilerini geliştirmelidir. Bu onun imanını arttırır ve ibadetlerinden daha fazla zevk almasına neden olur.

Bununla beraber, bu gerçeklere inanmayan insanlar olabilir. Bu insanlar yalnız akıl ve beş duyu ile ulaşabileceği bilgilerin dışındaki her şeyi doğma kabul edip inanmamaktadır. Halbuki bunu düşünürken kullandığı akılına, ona beş duyu ile ulaşamamasına rağmen, inanmakta ve onun varlığını kabul etmektedir. İşte bu bir çelişkidir. Akıl ilimcileri, yalnız beş duyu ile algılanan doğa dedikleri şeyle kendilerini sınırlandırırlarsa, daima bir eksiklik ve çelişme içinde kalırlar. Bundan kurtulmanın tek yolu, Sırlar İlminin verilerini kabul etmektir.

Dostlar! Allah Teâlâ'nın bütün Müslümanlara, alemlerdeki bu manevi sırları idrak etmeyi nasip etmesini niyaz edelim. Allah dilemeden biz dileyemeyiz. Allah hidayet etmeden bizler bu manevi gerçekleri idrak edemeyiz. Başarı ancak ve ancak Allah'tandır.

Kaynakça

"101 Soruda Kuantum", K.W. Ford, Alfa, İstanbul, 2011

"Biraz Kuantumdan Zarar Gelmez", Marcus Chown, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2010

"Ariflerin Halleri", İmâm-ı Rabbânî, Sufi Kitap, İstanbul, 2010

"Büyük Patlama", https://tr.wikipedia.org/wiki/Büyük_Patlama

"Ceviz Kabuğundaki Evren", Stephen Hawking, Alfa Yayıncılık, 2001

"Der Entropie begriff in der Thermodynamik und der Statistischen Mechanik", Kurt Schönhammer, Institute für Theoretische Physik, Universität Göttingen

"Din Felsefesi Açısından Entropi Yasası", Caner Taslaman

"Divan-ı Kebîr", Mevlânâ, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000

"Fîhi Mâ Fîh", Mevlânâ, Devlet Kitapları, İstanbul, 1971

"Filozofların Tutarsızlığı", İmâm-ı Gazzalî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981

"Füsusu'l – Hikem", İbn Arabî, Sufi Kitap, İstanbul, 2007

"Fusûsül – Hikem'in Sırları", Sadreddin Konevi, İz Yayıncılık, İstanbul, 2009

"Fusûsül – Hikem Tercüme ve Şerhi", Ahmet Avni Konuk, M.Ü. İlahiyet Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul, 2005

"Higgs keşfedildi, şimdi ne olacak?", Kerem Cankoçak, Bilim ve Gelecek, Ağustos, 2012

"Fütûhât-ı Mekkiyye", İbn Arabî, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2010

"İbn Arabî'nin Fusûs'undaki Anahtar Kavramlar", T. İzutsu, Kaknüs yayınları, İstanbul, 2005

"İlahi Nefhalar", Sadreddin Konevî, İz Yayıncılık, İstanbul, 2004

"İslam Ansiklopedisi", Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul, 2000

"İslam Tasavvufu", Serrâc, Altınoluk Yayınları, İstanbul, 1996

"Kalplerin Keşfi", İmam-ı Gazali, Çelik Yayınevi, İstanbul, 2012

"Manevi Yolculuk", İmâm-ı Rabbanî, Sufi Kitap, İstanbul, 2010

"Marifetname", Erzurumlu İbrahim Hakkı, Cami ve Külliye Yaptırma Derneği, Hasankale, 1980

"Marifet ve Hikmet", İbn Arabî, İz Yayıncılık, İstanbul, 2011

"Mektûbât-ı Rabbânî", İmâm-ı Rabbânî, Yasin Yayınevi, İstanbul, 2008

"Mesnevî", Mevlânâ, Kırkambarlar Kitaplığı, İstanbul, 2003

"Physik", Chr. Gerthsen, H.O. Kneser, Springer Verlag, Berlin-Heilderberg, New York, 1969

"Rabbanî İlhamlar", İmam-ı Rabbanî, Sufi Kitap, İstanbul, 2011

"Sadreddin Konevi'de Bilgi ve Varlık", Ekrem Demirli, İz Yayıncılık, İstanbul, 2005

"Sahih-i Buhari", İmam Buhari, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2010

"Science, Mathematics and Sufism", H. Bayman, www.henrybayman.com

"Üç Adımda Evren", D. Garfinkle, R. Garfinkle, Alfa, İstanbul, 2012

"Varlık Ağacı", İbn Arabî, İz Yayıncılık, İstanbul, 2010

"Varlığın Dili", İsmail Hakkı Bursevî, İz Yayıncılık, İstanbul, 2010

"The Creator and the Cosmos", H. Ross, NavPress, Colorado, 1995

"Uzay ve Zamanın Doğası", Stephen Hawking, Alfa Yayıncılık, 1996

"Why I Am Not A Christian", Bertrand Russel, Simon and Shuster, New York, 1957

"Yazışmalar", Sadreddin Konevî, İz Yayıncılık, İstanbul, 2007

"Zamanın Daha Kısa Tarihi", Stephen Hawking, Doğan Kitap, İstanbul, 2006

Tasavvuf ve Fizik

Bu Kitapta Fizik ile ilgili bazı konular ele alınmakta ve bunların tasavvufi yorumları yapılmaktadır.

Tasavvufun konusu olan Sırlar İlmi ile Fiziğin yöntemi olan Akıl İlmi karşılaştırılmakta ve bunlar arasındaki aykırılıklar incelenmektedir.

Kitabın yazarı olan Prof.Dr. Mehmet Halil Oryan Tasavvuf Ehlidir. Bu Kitap, yazarın şahsi web sitesi olan www.ilimvetasavvuf.com adlı sitedeki bazı makalelerden derlenmiştir.

Ebru: Nuriye Alpa